

Mars 2017
Numri: 108
E përnuajshme

Revistë edukative-kulturore - www.revistaetika.com

ETIKA

Shqipëri: 200 Lekë
Kosovë: 1.5 Euro
Maqedoni: 90 Den
Evropë: 7 Euro

MOS U NDIHMONI
NË GJYNAHE

*Shtëpia botuese Progresi
vjen me 6 libra të rinj, të cilët
do të ushqejnë botën tonë shpirtërore
dhe do t'i japin drejtim jetës sonë
individuale dhe shoqërore.*

TË
RINJ

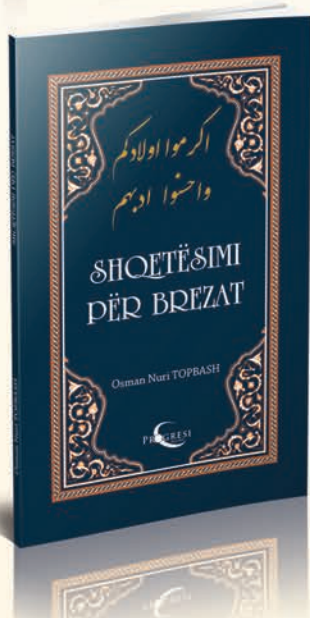
Një këshillë
1001 mësimë
350 Lekë
3 Euro

Si edukonte
Ai (s.a.v.s.)
150 Lekë
1 Euro

101 Parime
në shërbim
200 Lekë
1.5 Euro

Shqetësimi
për brezat
200 Lekë
1.5 Euro

Udhëtimi
drejt Zotit
200 Lekë
1.5 Euro

Shërbimi
200 Lekë
1.5 Euro

Mars 2017

VITI: XI

NUMRI: 108

BOTUESI

Shtëpia botuese "Progresi"

DREJTOR

Albert Halili

KRYEREDAKTOR

Alban Kali

REDAKTOR

Zija Vukaj

PËRKTHYES

Albert Halili

Fatmir Sulaj

Ilir Hoxha

DIZAJN

Bledar Xama

ADRESA

Rr: Studenti; Sheshi "2 Prilli"

Shkodër; Shqipëri

MOBILE

+355 67 340 6182

E-MAIL

rev.etika@gmail.com

WEBSITE

www.progresibotime.com

KOSOVË

Rr: Ardian Zurnaxhiu; pn. Ralin

Prizren; Kosovë

Mob: +377 45 639 143

Prishtinë; Kosovë

Mob: +377 44 566 577

MAQEDONI

Drvarska 28; Stara Carsija

Skopje; Makedonija

Mob: +389 7042 8245

ABONIMI VJETOR

Shqipëri: 2000 lekë

Kosovë: 15 Euro

Maqedoni: 900 Denar

Evropë: 80 Euro

Ju bëjmë të ditur

se materialet e sjella në redaksi pavarësisht nëse botohen apo jo nuk i kthehen autorit. Koha e botimit të një materiali përcaktohet nga redaksia. Honoraret e shkrimeve autoriale ose përkthimeve duhet të vini t'i tërhiqni pranë Shtëpisë Botuese "Progresi" ose pranë zyrave të përfaqësimit në Kosovë dhe Maqedoni.

"...Ndhimoheni njëri-tjetrit në punë të mira dhe në të ruajturit nga të këqijat dhe jo në gjynahe e armiqësi!..." Kjo porosi që shpreh një dimension të rëndësishëm të personalitetit në përkufizimin e besimtarit, i drejtohet çdo myslimani. Pra, ashtu siç kërkohet prej besimtarëve të ndihmohen në të mira dhe devotshmëri, ashtu kërkohet prej tyre edhe të mos ndihmohen në gjynahe dhe armiqësi. E shprehur ndryshe, në sytë e Zotit, besimtarët duhet të jenë njerëz të cilëve u duhen kujtuar këto gjëra. Nëse shihet me syrin e urtësisë, në fjalët hyjnore nuk mund të gjesh kurrë tepricë dhe shpërdorim fjalësh. Për rrjedhojë, duhet të mendojmë se përkujtimi që u bëhet besimtarëve që të ndihmohen në mirësi e devotshmëri dhe të mos ndihmohen në gjynahe dhe armiqësi, është diçka e pashmangshme në aspektin e formimit të disiplinës së personalitetit të tyre.

Mirësia dhe devotshmëria, në fakt janë cilësi natyrale të besimtarit, sepse ai është njeri i mirësisë dhe sepse besimtari është njeri që synon të jetë gjithmonë i devotshëm.

Mirëpo, në të njëjtën kohë, besimtari ka edhe kujdesin e mosveprimit të gjynahut. Dhe, në kuadër të asaj që i mëson Kurani: **"...s'ka armiqësi, përveçse kundër keqbërësve!"**¹, armiqësia e tij nuk është kurrë ndaj atyre që nuk kanë karakter kriminel dhe shejtani.

"Kurrë nuk keni për ta arritur mirësinë, derisa të ndani (lëmoshë) nga ajo (pasuri) që e doni!..." (Al-i Imran, 92) Nisur nga ky ajet, mund të themi se "mirësia", është një pikësynim në virtytet e besimtarit. Dhe, Allahu i Madhëruar na ka treguar se rruga për të përparuar drejt këtij synimi, është "duke dhënë prej gjërave që i duam më shumë". Nuk është "mirësi" kur i jepni dikujt diçka që po t'jua jepnin juve nuk do ta pranoni. Në njëfarë kuptimi, "mirësi" do të thotë "mirësi cilësore". Do të thotë, një mirësi që do ta bëjë të kënaqur Allahun.

Për sa i përket devotshmërisë...

Ndhimohuni në devotshmëri, që të ruhen edhe kufijtë e Allahut.

Kujtoni pak përgjigjen e Ubej bin Ka'bit (r.a.), kur Omeri (r.a.), e pyeti "çfarë është devotshmëria?":

- Mendo sikur je duke ecur në një rrugë me gjemba, o Omer! A nuk e përvjel pak rrobën tënde dhe ecën me kujdesin më të madh që të mos shkelësh mbi gjemba? Ja pra kjo është devotshmëria!

Domethënë, përpikëri dhe kujdes. Të ruash kufijtë e Allahut. Të mos e kapërcesh vendimin e Allahut. Nëse e kalon, duhet të hidhesh përpjetë, sikur të kesh shkelur mbi gjemba dhe të qortosh veten duke thënë, "çfarë bëra, si i shkela kufijtë e Zotit tim?".

Ndhimohuni në devotshmëri, që të formohet bashkësia e "të ruajturve", si dy duar që lajnë njëra-tjetrën, si dy miq që ruajnë njëri-tjetrit prej shkeljes së kufirit dhe si organet e një trupi që bartin shqetësimin e dhimbjes kur në njërin prej tyre hapet ndonjë plagë...

1. Bekare, 193.

Përmbajtja

Të mos jesh i verbër e shurdh ndaj ajeteve të Allahut
Dr. Adem Ergyl

8

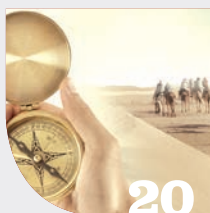
18

Provimi ka filluar
Xhemal Nar

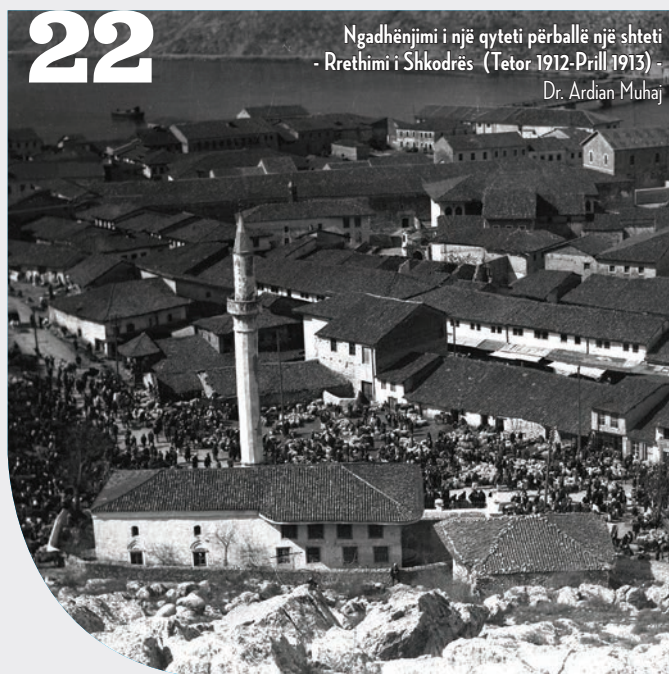

Respekti ndaj prindërve,
kreu i të gjitha mirësive
Xhafer Durmush

16

20

22

Ngadhënjimi i një qyteti përballë një shteti
- Rrethimi i Shkodrës (Tetor 1912-Prill 1913) -
Dr. Ardian Muhaj

5 Personaliteti i myslimanit në një ajet
Ahmet Tashgetiren

10 Mos u ndihmoni në gjynahe
Sulejman Derin

12 Përgjegjësitë ndaj umetit
të Muhamedit (a.s.)
Prof. dr. Ismail Lutfi Çakan

14 "Fjalët e kota" në Kuran
Doç. dr. Kerim Bulladë

19 Jeta që dëshirojmë
Mehmet Dinç

20 Krenaria e njerëzimit
Idris Arpat

25 "Po vijnë antropologët!"
Edison Çeraj

26 Muhaxhiri i Medines,
Abbas ibn Ubade (r.a.)
Mustafa Erish

56

Observatorët, faltoret e astronautëve 28
Makro Univers

Aborti, masakër pa klithma 29
Mikro Univers

Lufta në rrugën e Allahut 30
Një Ajet

Sëmundja e hipokrizisë 32
Një Hadith

A mund të zihet me baltë ai diell udhëzues! 34
Osman Nuri Topbash

El - Mumin 40
Ilir Hoxha

Mehmet Akif Ersoj 42
Personalitete botërore Islame

Arsimi dhe edukimi, ngritja e njeriut 46
Nuredin Jëlldëz

Këshilloji njerëzit me vepra, jo me fjalë! 50
Naim Drijaj

Moda jonë e të gjitha kohërave është Kurani dhe Suneti 54
Kubra Çoban

Kush kupton shpërdorimin,
shpëton jetën e tij
Ali Riza Temel

49

Çdo gjë në lidhje
me varësinë ndaj internetit

52

Personaliteti i myslimanit *në një Ajet*

— Ahmet Tashgetiren —

Nëse pyetet, “*kujt i drejtohet ky ajet?*”, mund të themi se në fakt kjo pyetje mund të bëhet për çdo ajet të Kuranit, sepse shpallja që ka ardhur prej Allahut të Madhëruar, është me qëllim që njeriu ta ndërtojë veten dhe ta gjallërojë atë sipas kritereve të Allahut.

Për të qenë “njerëz të Kuranit” duhet të zbatojmë “urdhrrat që duhet të zbatohen”, por edhe nuk duhet të zbatojmë ato që ndalohen. Dhe kur themi “njeri i Kuranit”, kemi për qëllim njeriun, i cili në Kuran cilësohet si “rixhalullah” ose “Rabbanijjun” e që do të thotë “njeri i Allahut”. Ndërsa vijën e horizontit të tij, e përkufizon më së miri nëna jonë Aishe (r.anha), kur e cilëson Profetin tonë (a.s.), si “Kuran i gjallë”.

Në ajetin e dytë të sures Maide, zë vend porosia hyjnore: “**...Ndihmojeni njëri-tjetrin në punë të mira dhe në të ruajturit nga të këqijat dhe jo në gjynahe e armiqësi!..**” Kjo porosi që shpreh një dimension të rëndësishëm të personalitetit në përkufizimin e besimtarit, i drejtohet çdo myslimani. Pra, ashtu siç kërkohet prej besimtarëve të ndihmohen në të mira dhe devotshmëri, ashtu kërkohet prej tyre edhe të mos ndihmohen në gjynahe dhe armiqësi. E shprehur ndryshe, në sytë e Zotit, besimtarët duhet të jenë njerëz të cilëve u duhen kujtuar këto gjëra. Nëse shihet me syrin e urtësisë, në fjalët hyjnore nuk

mund të gesh kurrë tepricë dhe shpërdorim fjalësh. Për rrjedhojë, duhet të mendojmë se përkujtimi që u bëhet besimtarëve që të ndihmohen në mirësi e devotshmëri dhe të mos ndihmohen në gjynahe dhe armiqësi, është diçka e pashmangshme në aspektin e formimit të disiplinës së personalitetit të tyre.

Mirësia dhe devotshmëria, në fakt janë cilësi natyrale të besimtarit, sepse ai është njeri i mirësisë dhe sepse besimtari është njeri që synon të jetë gjithmonë i devotshëm.

Mirëpo, në të njëjtën kohë, besimtari ka edhe kujdesin e mosveprimit të gjynahut. Dhe, në kuadër të asaj që i mëson Kurani: “**...s’ka armiqësi, përveçse kundër keqbërësve!**”, armiqësia e tij nuk është kurrë ndaj atyre që nuk kanë karakter kriminel dhe shejtani.

Fjala në të cilën fokusohet mendimi hyjnor në ajet, është fjala “teau-un / ndihmë reciproke”. Pikësepari, këtu lexojmë faktin se besimtarët duhet të jenë një bashkësi. Në radhë të dytë, kuptojmë se besimtarët kanë përgjegjësi të ndërtojnë personalitetin e njëritjetrit. Po ashtu, nga ky ajet nxjerrim përfundimin se mirësia dhe devotshmëria që urdhëron fjala “*ndih-*

1. Bekare, 193.

mohuni” në ajet, janë cilësi që e bëjnë besimtarin të nevojshëm për një ndihmë të tillë. Ndërsa prej urdhrit për të *“mos u ndihmuar”*, dalim në përfundimin se nëse besimtarët ndihmohen në dy fusha si *“gjynahu”* dhe *“armiqësia”*, prej të cilave duhet të ruhen, nëse e ushqejnë njëri-tjetrin dhe nëse e nxisin apo i japin kurajë në këto çështje, ka rrezik që ata ta lehtësojnë veprimin e gjynahut dhe armiqësinë ndaj njëri-tjetrit, ndërkohë që detyra e besimtarëve në këtë fushë, nuk është të ndihmohen, por të realizojnë një kusht tjetër të Islamit, që është *“nehji ani'l-munker/ndalimi nga e keqja”*.

Ekzistojnë katër cilësi, dy pozitive dhe dy negative, të cilat përbëjnë parime të rëndësishme në fikhun/jurisprudencën Islame, që janë *“def'i mefasid / eliminimi i të këqijave”* dhe *“xhelb-i menafi / përfitimi i të dobishmes”*. Gjithashtu, mund të themi se sipas fikhut Islam, *“def'i mefasid”* është më parësor se *“xhelb-i menafid”*, pra eliminimi i të këqijave është më parësor se përfitimi i të dobishmes, gjë që e bën parësore edhe thirrjen për të *“mos u ndihmuar”* në të këqija. Mirëpo, nëse e shohim në bazë të ajetit, kuptohet qartë se porosia *“ndihmohuni në mirësi dhe devotshmëri”*, vjen e para. Dhe këtu duhet të kërkohej një urtësi. Është e mundur që sipas *“traditës së Allahut”*, një bashkësi besimtarësh që ndihmohen në mirësi dhe devotshmëri, është e aftë t'i eliminojë edhe mundësitë që ata të hyjnë në fushat e gjynaheve dhe armiqësisë. Pra, nëse besimtarët bëhen –formojnë– një bashkësi mirësie dhe devotshmërie, trualli i gjynahut dhe i armiqësisë do të eliminohet në masë të madhe.

Nga cilido aspekt që të shihet, kuptohet qartë se Allahu i Madhëruar kërkon që besimtarët të ndërtojnë një individ dhe një shoqëri që të kenë në rend të ditës edhe mirësinë dhe devotshmërinë, edhe ruajtjen prej gjynaheve dhe armiqësive. Nëse meditojmë edhe pak më tepër mbi këtë ajet, do të kuptojmë se për ndërtimin e një njeriu dhe shoqërie të mirë e të devotshme, besimtarët kanë nevojë për *“ndihmë reciproke”*. Padyshim se, për të arritur mirësinë dhe devotshmërinë, njeriu duhet të ndërtojë personalitetin individual. Por, që mirësia dhe devotshmëria të kthehet në një atmosferë që thithet nga të gjithë, është e domosdoshme që çdo individ të kontribuojë në ndërtimin e asaj atmosfere, rruga e së cilës kalon nga bartja e ndjenjës së mirësisë dhe devotshmërisë për njëri-tjetrin nga të gjithë njerëzit.

Është plotësisht e drejtë nëse themi se, shoqëria Islame, është një shoqëri mirësie dhe devotshmërie! *“Shoqëria e mirësisë”*, është ajo shoqëri ku çdo individ bart tek tjetri mirësi materiale dhe shpirtërore.

Dhe, po ashtu, *“shoqëria e devotshme”* është shoqëria ku çdo njeri bart ndjenjën e ruajtjes së kufijve që ka vendosur Allahu, mos shkeljen e tyre dhe frikën nga humbja e kënaqësisë së Allahut.

Ndihmohuni në mirësi, që të mirët të mos mbeten vetëm, që besimtarët të jenë të sigurt prej mirësisë ndaj njëri-tjetrit, që njerëzit të mbajnë gjallë shpresën në lidhje me një shoqëri besimtare dhe që nevojtarët të thonë, *“unë patjetër do të kem dobi prej tyre”*.

Allahu i madhëruar urdhëron: ***“Kurrrë nuk kenë për ta arritur mirësinë, derisa të ndani (lëmoshë) nga ajo (pasuri) që e doni!..”*** (Al-i Imran, 92) Nisur nga ky ajet, mund të themi se *“mirësia”*, është një pikësynim në virtytet e besimtarit. Dhe, Allahu i Madhëruar na ka treguar se rruga për të përparuar drejt këtij synimi, është *“duke dhënë prej gjërave që i duam më shumë”*. Nuk është *“mirësi”* kur i jepni dikujt diçka që po t'jua jepnin juve nuk do ta pranoni. Në njëfarë kuptimi, *“mirësi”* do të thotë *“mirësi cilësore”*. Do të thotë, një mirësi që do ta bëjë të kënaqur Allahun.

Për sa i përket devotshmërisë...

Ndihmohuni në devotshmëri, që të ruhen edhe kufijtë e Allahut.

Kujtoni pak përgjigjen e Ubej bin Ka'bit (r.a.), kur Omeri (r.a.), e pyeti *“çfarë është devotshmëria?”*:

- Mendo sikur je duke ecur në një rrugë me gjemba, o Omer! A nuk e përvjel pak rrobën tënde dhe ecën me kujdesin më të madh që të mos shkelësh mbi gjemba? Ja pra kjo është devotshmëria!

Domethënë, përpikëri dhe kujdes. Të ruash kufijtë e Allahut. Të mos e kapërcesh vendimin e Allahut. Nëse e kalon, duhet të hidhesh përpjetë, sikur të kesh shkelur mbi gjemba dhe të qortosh veten duke thënë, *“çfarë bëra, si i shkela kufijtë e Zotit tim?”*.

Ndihmohuni në devotshmëri, që të formohet bashkësia e *“të ruajturve”*, si dy duar që lajnë njëri-tjetrën, si dy miq që ruajnë njëri-tjetrin prej shkeljes së kufirit dhe si organet e një trupi që bartin shqetësimin e dhimbjes kur në njërin prej tyre hapet ndonjë plagë...

Porosia, *“ndihmohuni në devotshmëri”*, është njësoj si të thuash *“mos u ndihmoni në gjynahe”*, sepse gjynahu është shkelje e kufirit të Allahut.

Kujdesi për të *“mos e ndihmuar njëri-tjetrin në gjynahe”*, automatikisht i hap derën *“ndihmës në devotshmëri”*. Ose e thënë ndryshe, bashkësia e besimtarëve *“që ndihmohen në devotshmëri”*, në fakt janë të mbrojtur edhe ndaj gjynaheve.

“Mos ndihmesa në gjynah”, pikësëpari kërkon bartjen e *“ndjeshmërisë ndaj gjynahut”*. Duhet ditur

se ku nuk duhet prekur, që të mos bashkëpunohet me një tjetër në prekjën e një vendi ku nuk duhet prekur.

Gjynah, gjynah, gjynah...

Gjërat për të cilat Allahu i Madhëruar ka thënë, “Mos i bëni!”.

Kur pyetet se çfarë është “ndihmesa në gjynah”, mbase mund të jepet një përgjigje e tillë:

- Çdo gjë që e lehtëson veprimin e gjynahut, do të thotë “ndihmesë në gjynah”. Kjo vlen për këdo, qoftë një person, qoftë shteti, qoftë pronari, qoftë përgjegjësi, qoftë prindi apo shoku...

Gjynah, është diçka që kur preket e djeg zemrën e besimtarit. Gjynah është ajo që prek shejtani. Gjynah është pasqyrimi i shejtanit në zemër. Gjynahu është një copë prej Xhehenemit. Për rrjedhojë, kush ia hap njeriut rrugën e gjynahut, ia ka hapur atij dhe vetes rrugën e Xhehenemit.

Nëse njeriut i ofrohet pak mjal-të i vjedhur, ai shndërrohet në helm.

Nga një pikëpamje, ndihmesa në gjynahe, është siç shprehet edhe Kurani Fis-nik, “*të bësh shejtanin ortak në pasuri dhe fëmijë*” (shih. Isra, 64.)

Për sa i përket porosisë së Zotit tonë drejtuar besimtarëve që “të mos ndihmohen në armiqësi”... Allahu i Madhëruar, shejtanin e cilëson edhe si armik të njeriut, por na bën të ditur edhe se shejtani do të përpiqet që të fusë armiqësi ndërmjet besimtarëve.

“Vërtet, shejtani, me pije alkoolike dhe me bixhoz kërkon që të fusë midis jush armiqësi e urrejtje dhe t’ju shmangë nga të kujtuarit e Allahut dhe kryerja e namazit. Prandaj, a po hiqni dorë?” (Maide, 91)

Në të vërtetë, marrëdhënia midis besimtarëve, është “vetëm vëllazëria”. (shih. Huxhurat, 10.) Besimtarët e duan dhe e mëshirojnë njëri-tjetrin. I lidhin plagët e njëri-tjetrit. Ata e dinë se kur midis tyre hyn përçarja, ata do të dobësohen dhe do t’u ikë pushteti prej duarve. Besimtarët e dinë se pa e dashur njëri-tjetrin nuk konsiderohen se kanë besuar me të vërtetë dhe për rrjedhojë nuk do ta gjejnë dot rrugën e Xhenetit.

Mirëpo nëse e shohim me vëmendje ajetin, kuptojmë se besimtarët mund të bien në dobësinë e “ndih-

mesës në armiqësi”, prandaj edhe Allahu i paralajmëron ata “të mos ndihmohen në armiqësi”.

Vallë çfarë është “ndihmesa në armiqësi”?

Çdo sjellje që çon në minimin e marrëdhënieve midis dy besimtarëve, ana e cilitdo prej tyre të mbahet, konsiderohet si “ndihmesë në armiqësi”. Këtu është i rëndësishëm përkufizimi i “armikut”. Njerëzit e ditur, janë treguar të kujdesshëm dhe nuk e kanë konsideruar armik atë që bën gjynahe, por kanë marrë përsipër përgjegjësinë për ta shpëtuar atë nga dora e shejtanit.

Njëherë, kur një person doli i dehur para Profetit (a.s.), sahabët tentuan ta ndalonin e ta qortonin. Por Profeti (a.s.), me një qasje ndryshe prej tyre, tha: “*Mos e ndihmoni shejtanin kundër vëllait tuaj!*” (Buhari, Hudud, 4, 5.)

Nëse shohim marrëdhëniet me njëri-tjetrin të një-rëve dhe grupeve që cilësohen si “myslimanë” në botën Islame, e kuptojmë më mirë paralajmërimin dhe porosinë e Zotit tonë “*Ue la teauenu ale’l ithmi ue’l uduan! / Mos u ndihmoni në gjynahe e armiqësi!*”. Është kaq domethënëse pyetja se “kujt i drejtohet ky ajet?”, sa që për çdo ajet të Kuranit duhet të pyesim çdo mysliman përfshi edhe veten, se “kujt i drejtohen këto ajete?”.

Sot, shohim se jo vetëm që mblidhen tre-katër vetë e japin fetva për vrasjen e një besimtari tjetër, ku kjo fetva i atribuohet Allahut, por edhe vazhdojnë ta përsëritin shpesh këtë ajet fisnik. Vallë, a ndalemi për një çast e të këshillohemi me zemrat tona, se çfarë lidhje kanë veprat tona me porosinë hyjnore, “mos u ndihmoni në armiqësi”?

Në të shkuarën, ndihmesa në armiqësi mbase shkonte deri tek përgojimet individuale, gënjeshtat, shpifjet dhe thashethemet. Mirëpo sot, ndihmesa në armiqësi realizohet me anë të mediave në shkallë globale. Madje, deri në atë pikë sa i nxisin armiqët e Islamit kundër myslimanëve... Vallë a nuk duhet të pyesim se cili është kuptimi tek Allahu i ndihmesës së armiqve të Islamit kundër myslimanëve, ndërkohë që e konsideron veten prej besimtarëve?

Vallë apo bartim tek besimtarët e tjerë mirësi dhe devotshmëri, apo gjynah dhe armiqësi?

Kjo është pyetja më e rëndësishme e jetës sonë!

Vallë a nuk duhet të pyesim se cili është kuptimi tek Allahu i ndihmesës së armiqve të Islamit kundër myslimanëve, ndërkohë që e konsideron veten prej besimtarëve?

TË MOS JESH I VERBËR E SHURDH

ndaj ajeteve të Allahut

Dr. Adem Ergyl

Qëndrimet e njerëzve kundrejt ftesës dhe mesazheve të Allahut kanë qenë të ndryshme gjatë gjithë historisë. Zoti ynë, i Cili është Rahman dhe Rahim, i fton robërit e Tij vazhdimisht drejt “Daru’s-Selamit / vendit të paqes dhe lumturisë”, si në këtë botë, ashtu edhe në botën tjetër. Megjithatë, njeriu që ka idhujtarizuar dëshirën e egos së vet, shpeshherë është treguar indiferent, pasiv, e madje në disa raste, ka reaguar ashpër ndaj kësaj ftese. Në këtë shkrim, do ta trajtojmë këtë temë në kuadër të ajeteve të Kuranit Fisnik dhe do të përpiqemi të shpjegojmë se cili duhet të jetë qëndrimi i një besimtari. Me qëllim që në vendin ku qëndrojmë të mos rreshtohen herë mohuesi, e herë hipokritët, si besimtarë që jemi, duhet t’i kujtojmë edhe njëherë këto paralajmërime hyjnore. Në këtë mënyrë, zemrat besimtare patjetër që do të motivohen drejt një vetllogarie serioze.

Për shkak të frikës se do t’u prishë rehatinë dhe kënaqësinë e kësaj bote, shumë njerëz zgjedhin të jenë të shurdhër kundrejt ajeteve hyjnore. Ky qëndrim, është qëndrimi i mohuesve. Kjo sjellje e tyre tregohet kështu në Kuran prej gjuhës së Nuhut (a.s.):

“Sa herë që i thirrja për t’i falur Ti, ata vendosnin gishtat në veshë dhe mbuloheshin me petkat e tyre,

duke këmbëngulur me mendjemadhësi (në mosbesim).”
(Nuh, 7)

I njëjtë ishte edhe qëndrimi i idhujtarëve të Mekës në lidhje me Kuranin. Ata thoshin:

“...Mos e dëgjoni këtë Kuran! Flisni e qeshni me zë të lartë, që të ndërpritni leximin e tij!” (Fussilet, 26)

Kur atyre u lexoheshin ajetet e Allahut si paralajmërim, ata thoshin, “Koha për këtë është tani!?” , “Çfarë themi ne, çfarë thua ti!?” . Madje, duke shtrembëruar fytyrën bënin shenja me njëri-tjetrin me sy e me vetulla në formë talljeje ndaj atij që i paralajmëronte. Ndërsa disa të tjerë, i dëgjojnë ajetet e Allahut, por nuk veprojnë ashtu siç kërkohet. Ata që bëjnë pjesë në këtë kategori janë të shumtë. Allahu i Madhëruar, si shembull tipik të kësaj kategorie, na jep një grup prej hebrenjve:

“Kur morëm besën tuaj dhe ngritëm mbi ju malin e Turit, thamë: «Merreni seriozisht atë që ju kemi dhënë dhe dëgjoni!» Ju thatë: «Ne dëgjuam, por nuk binde mi!»...” (Bekare, 93)

Komentuesit e Kuranit, lidhur me këtë ajet kanë thënë: “Mbase ata nuk kanë thënë «dëgjuam, por nuk binde mi!» përballë profetëve të tyre. Mirëpo, pasi kanë

thënë «dëgjuam», ata nuk kanë vepruar në bazë të atij mesazhi që u ka ardhur dhe me anë të veprave dhe sjelljeve të tyre, kanë treguar «mosbindje». Zoti ynë i Madhëruar, dëshiron që besimtarët të mos jenë të tillë dhe i paralajmëron kështu ata:

“O besimtarë! Bindjuni Allahut dhe të Dërguarit të Tij dhe mos ia ktheni shpinën, ndërkohë që e dëgjoni (të vërtetën)! Mos u bëni si ata që thonë “Dëgjojmë”, por nuk ia vënë veshin. Krijesat më të këqija para Allahut janë ato që janë shurdhe dhe memece (ndaj së vërtetës) e që nuk hanë arsye.” (Enfal, 20-22)

Mënyra e sjelljes, që kur thuhet se i ke dëgjuar ajetet e Allahut por nuk e vepron atë që kërkohet, është cilësuar si një sjellje që nuk mund të përputhet me besimin. Këtu, në të shumtën e rasteve bëhet fjalë për dobësinë e mos zgjedhjes së anës së Allahut kundrejt dëshirave të egos. Një mënyrë e tillë besimi, është si të ecësh buzë një gremine të rrezikshme. Zoti ynë i Madhëruar, pret një qëndrim më të qartë prej besimtarëve. Në Kuranin Fisnik urdhërohet:

“Ndërsa përgjigjia e vetme e besimtarëve, kur thirren tek Allahu dhe i Dërguari i Tij, që ai të gjykojë midis tyre, është: «Dëgjojmë dhe bindemi». Pikërisht këta janë të shpëtuarit.” (Nur, 51)

Një grup tjetër i njerëzve, i dëgjon ajetet e Allahut, i kupton ato që thuhet, por për shkak se nuk përkojnë me interesat e tyre, i interpretojnë ato sipas dëshirës së tyre. Pra, në vend që ta rregullojnë veten sipas ajeteve, ata i shtrembërojnë dhe i interpretojnë ajetet sipas llogarisë së egos së tyre. Në lidhje me këtë grup, Allahu i madhëruar na jep shembull dijetarët hebrenj:

“Vërtet shpresoni ju (besimtarë) se ata (hebrenjtë) do t’ju besonin ju, ndërkohë që disa prej tyre i dëgjonin fjalët e Allahut dhe, pasi i kuptonin, me vetëdije i shtrembëronin ato?” (Bekare, 75)

Megjithëse thonë se janë besimtarë, këta njerëz, që janë bërë adhurues të egos së tyre, arrijnë të mbajnë një qëndrim të tillë ndaj ajeteve të Allahut. Ata shkojnë pas mendjes së tyre, ose më mirë të themi pas dëshirave të egos së tyre dhe dëshirojnë të jetojnë një besim duke “shtrembëruar Librin” e Allahut. Njerëz të tillë, me kalimin e kohës fillojnë t’i besojnë edhe vetë gënjeshtat e veta dhe madje, fillojnë ta mbrojnë fort besimin e tyre. Njerëz të tillë që, për hir të disa interesave të thjeshta e të përkohshme të kësaj bote, e kthejnë në Xhehenem jetën e përditshme, kanë ekzistuar vazhdimisht midis besimtarëve.

Ka edhe një grup tjetër, të cilët megjithëse i shohin dhe i dëgjojnë mesazhet hyjnore, luajnë rolin e të shurdhrit dhe të verbrit. Ky tip njeriu tregohet qartë në këto ajete:

“Ka prej atyre që të dëgjojnë. Por, a mund të bësh ti që të dëgjojnë të shurdhrit, të cilët s’kanë as mend?” (Junus, 42)

“Sigurisht që ti (Muhamed), nuk mund t’i bësh të vdekurit të dëgjojnë, as nuk mund t’i bësh të shurdhrit të dëgjojnë thirrjen tënde, kur të kthejnë shpinën! Ti nuk mundesh t’i nxjerrësh as të verbrit nga humbja e tyre! Ty të dëgjojnë vetëm ata që besojnë Shpalljet Tona dhe na nënshtrohen Ne (si myslimanë).” (Neml, 80-81)

Natyrisht që verbëria dhe shurdhëria në këtë rast, nuk është një verbëri apo një shurdhëri fizike, por verbëri dhe shurdhëri e zemrës. Ky fakt përmendet kështu në Kuranin Fisnik:

“Vallë, a nuk kanë udhëtuar ata nëpër botë, që zemrat e tyre të mendojnë dhe veshët të dëgjojnë? Në të vërtetë, atyre nuk u janë verbuar sytë (në këto gjëra), por u janë verbuar zemrat e veta në kraharor.” (Haxh, 46)

Zoti ynë i Madhëruar, na bën të ditur se robërit e mirë të Tij nuk do të jenë kurrë të tillë:

“Ata, që kur paralajmërohen nga shpalljet e Zotit të tyre, nuk bëhen as të shurdhër, as të verbër” (Furkan, 73)

Ja pra, këtu është e gjithë çështja: të mos bëhesh i verbër dhe i shurdhër kundrejt ajeteve hyjnore, sepse të besosh, do të thotë t’u vësh veshin mesazheve hyjnore dhe të bindesh me dorëzim të plotë për t’i vënë ato në jetë:

“Shpalljet Tona i besojnë vetëm ata të cilët, kur u përmenden, bien në sexhde, dhe të cilët e madhërojnë Zotin e tyre, e lavdërojnë dhe nuk bëhen mendjemëdhenj.” (Sexhde, 15)

Pas gjithë këtyre përkujtimeve të Zotit tonë, sot të gjithë siç jemi si Umeti islam le ta lexojmë edhe njëherë me një zemër, sy dhe vesh besimtar këtë urdhër madhështor të Tij:

“O besimtarë! ... Ndiemojeni njëri-tjetrin në punë të mira dhe në të ruajturit nga të këqijat dhe jo në gjynahe dhe armiqësi! Frikësojuni Allahut, sepse Ai dënon ashpër!” (Maide, 2)

Vazhdimisht themi dhe pretendojmë se jemi individë, xhemat, fis ose popull mysliman. Por a është rreshti i besimtarëve ky? Apo mos ndoshta është rreshti i mohuesve, idhujtarëve dhe ithtarëve të librit të cilët kanë devijua (a.s.)? A po prodhon mirësi dhe devotshmëri ndihmesa ndaj njëri-tjetrit apo gjynahe dhe armiqësi?

Shkurtimisht, a po i shërbejnë përpjekjet, mundi dhe sakrificat tona ndërtimit dhe zhvillimit të botës, apo po bëhen shkak i shkatërrimit dhe prishjes së saj? Nëse në ndërgjegjen tonë gjendet ende dritë prej besimit, të gjithë duhet të dëgjojnë zërin e së vërtetës prej zemrës së vet. Sigurisht, nëse muret e paragjykimimit nuk e kanë çaktivizuar ende busullën e shpirtit.

Mos u ndihmoni në gjynahe

Çdo degë e shkencave islame, si fikhu, hadithi, tefsiri, etj., kanë kontribuar shumë në kuptimin dhe zbatimin e saktë të fesë islame. Por për fat të keq, ata që përqendrohen në një degë të këtyre shkencave, kaplohen prej fenomenit të fanatizmit profesional dhe pa e vënë re arrijnë të dëmtojnë edhe vetë Islamin. Për shembull, disa filozofë islamë e vendosin mendjen para çdo gjëje dhe ngurrojnë të marrin për bazë shpalljen hyjnore edhe në çështjet ku mendja është e pamjaftueshme. Në mënyrë të ngjashme, edhe dijetarët e fikhut, jurisprudencës islame, ndonjëherë shohin vetëm aspektet e jashtme të Islamit dhe humbasin urtësinë dhe dijen, që janë synimi kryesor i fesë.

Por, a vërehen këto probleme edhe në fushën e tasavufit, mistikës islame? Cila është dobësia e tyre në këtë çështje? Pika e dobët e sufive/mistikëve, është pakujdesia që tregojnë ata në përvetësimin e interpretimeve dhe llogaritjeve mistike që thuhet gjatë dehjes/ekstazës shpirtërore. Puna ka arritur deri aty, sa që një grup që quhet Batinijje¹, i cili

mohon kuptimin ekzoterik (zahiri) të Islamit dhe pranon vetëm kuptimet ezoterike (batinij) të tij, shpesh ka depërtuar tek sufutë, duke ndikuar tek ta. Mirëpo, sufutë, të gjitha cilësitë e duhura për arritjen e pjekurisë shpirtërore i gjejnë në vetë jetën shpirtërore të të Dërguarit të Allahut (a.s.). Kjo jetë shpirtërore përfshin edhe pjesën ekzoterike, edhe pjesën ezoterike të fesë. Imam Rabbani, në letrën e tij të 41, e shpjegon kështu këtë situatë:

«Muhamedi (a.s.), i Dërguari i Allahut, është Habibi/i Dashuri i Zotit të gjithësisë. Çdo gjë e dashur dhe e bukur, është për atë që dëshirohet dhe duhet. Për këtë arsye, Allahu i Madhëruar, në Librin e Tij ka urdhëruar: «Padysim se ti (o Muhamed) je me moral të lartë!»². Ndërsa në një ajet tjetër, urdhëron: «Në të vërtetë, ti (Muhamed) je një nga të dërguarit.»³ Po ashtu, në një ajet tjetër, urdhërohet: «Kjo është rruga Ime e drejtë; prandaj ndiqeni e mos shkonit rrugëve të tjera që t'ju shmangin nga rruga e Tij!..»⁴» (Mektubat, V. I, letra 41.)

kërkuar kuptime ezoterike të tij.

2. - Kalem, 4.

3. - Jasni, 3.

4. - En'am, 153.

1. - el-Batinijje: Ezoterikët. Një grup që beson se përveç kuptimeve ekzoterike, Kurani ka edhe kuptime të fshehta/ezoterike të cilat janë kuptimi i vërtetë i Kuranit dhe që përpiqen ta interpretojnë atë gjithmonë duke

Jeta e të Dërguarit të Allahut (a.s.), ka qenë në karakterin e tefsirit të Kuranit dhe për këtë arsye, pa Sunetin e tij, shumë ajete janë të vështira për t'u kuptuar. Një shembull i kësaj, është edhe ajeti i mbulesës në suren Nur, i cili në pamje të parë mund të interpretohet në kuptime të ndryshme. Zbatimi i mbulesës, prej kohës së Profetit (a.s.), e deri tek ne, ka ardhur në formën e sunetit teuatur⁵ dhe, në asnjë vend të botës nuk mund të gjesh qasje që e mohojnë mbulesën. Mirëpo sot, për fat të keq, disa njerëz që i shtrembërojnë ajetet e Kuranit dhe japin kuptime të kundërta me sheriatin islam në lidhje me mbulesën ose me urdhëresat të ndryshme të fesë, shfaqen me rrobën e sufizmit dhe përpiqen ta shndërrojnë tasavufin në fenë e tyre të shpikur. Për këtë arsye, sufitë që ndjekin rrugën e vërtetë, nuk duhet të mashtrohen prej pamjes së jashtme të këtyre personave dhe nuk duhet të shkojnë pas tyre.

Allahu i madhëruar, fenë Islame e quajti rrugën e drejtë. Ndërsa fetë e tjera, siç shprehet edhe në ajetin e Kuranit, i konsideroi si "rrugë të tjera", duke e ndaluar ndjekjen e tyre. Profeti ynë i dashur (a.s.), për të shfaqur falënderimin e tij, për t'ua bërë të ditur njerëzve dhe për t'u treguar atyre udhëzimin, ka thënë: "...Udhëzimi më i mirë, është udhëzimi i Muhammedit...".

Sipas Imam Rabbanit, tasavufi, i cili është ana shpirtërore e Islamit, nuk mund të jetë aspak në kundërshtim me anën ekzoterike të Islamit. Një pjesë e të devijuarve, janë disa persona të dehur shpirtërisht, ndërsa një pjesë tjetër, janë ata me synime të këqija të cilët përpiqen të zbrazin brendësinë e Islamit.

"Përputhja e dijeve ezoterike me dijet e pjesës ekzoterike të sheriatit në atë pikë sa nuk mund mbetet asnjë dallim goftë edhe sa cipa e një bërthame, mund të realizohet vetëm në pozitën "siddik"⁶. Mbi pozitën siddik, qëndron pozita "nubuuë/profetike". Profetëve u vijnë shpallje prej Allahut. Ndërsa "siddikëve" u vijnë frymëzime. Shpallja është dije e prerë, ndërsa frymëzimi është i dyshimtë. Shpallja vjen me anë të melekut Xhebrail, i cili është i pafajshëm dhe s'ka mundësi të gabojë. Mirëpo, edhe pse frymëzimi mund të vijë prej lart drejt një vendi madhështor siç është zemra, sado pak që të jetë, zemra ka lidhje edhe me mendjen dhe me egon. Një gjë është e sigurt, se edhe nëse egoja edukohet dhe arrin gradën "mutmaine", ajo kurrë nuk mund të shpëtojë plotësisht prej cilësive të

veta. Për këtë arsye frymëzimi ka mundësi gabimi."

E shprehur ndryshe, sado që nxënësi i rrugës shpirtërore të ketë marrë edukim të lartë shpirtëror, ai nuk mund të veprojë kurrë në kundërshtim me gjykimet e ajeteve dhe haditheve të qarta, duke u mbështetur në frymëzimin që i ka ardhur. Edhe një nxënës i tillë që mund të ketë arritur gradën "mutmaine" mund të gabojë.

Në ditët tona, me keqardhje po shohim se si shumë dijetarë dhe liderë bashkësisht të cilët i ndjekim, janë kapluar prej sëmundjes së pranimit të vetes si të pagabueshëm duke u mbështetur në pjekurinë e tyre shpirtërore që kanë arritur. Madje, ata kanë tentuar t'i atribuojnë vetes edhe cilësinë e pafajësisë që u është dhënë profetëve. Në sajë të pretendimeve të tyre se janë takuar me Profetin (a.s.), ata kanë mashtruar shumë myslimanë të sinqertë të cilët i ndjekin. Ndërsa njerëzit që i kanë pranuar pa i analizuar urdhrat e tyre që binin ndesh me Islamin, pa e kuptuar kanë kontribuar në çështje të së keqes. Sipas Imamit, edhe nëse myslimani arrin shkallën më të lartë shpirtërore, nuk duhet t'i besojë tepër vetes dhe nuk duhet të braktisë udhëzimin e shpalljes:

"Duhet ditur se, edhe nëse arrihet grada "mutmaine", është e dobishme që egoja t'i ruajë cilësitë e veta. Kjo, sepse nëse do të pengohej që egoja të shfaqej me cilësitë e saja, përparimit shpirtëror do t'i pritej rruga dhe në shpirt do të shfaqej karakteri engjëllor, duke e burgosur veten në atë pozitë. Pra, përparimi i shpirtit, vjen si shkak i kundërshtimit të egos. Si mund të realizohet përparimi i shpirtëror nëse nuk ka kundërshtim ndaj egos? Kur Profeti ynë (a.s.), po kthehej prej një beteje të ashpër kundër mohuesve, tha: «Po kthehem prej xhihadi të vogël, drejt xhihadi të madh.» Këtu, Profeti ynë (a.s.), ka pasur për qëllim luftën me egon që është edhe lufta më e madhe."

Sado adhurime të bëjnë melekët, ata nuk mund të ngjiten nga një gradë në tjetrën, sepse ata nuk kanë ego për të vepruar gjynahe dhe për t'u rebeluar ndaj Zotit. Për këtë arsye, sado që egoja të jetë e keqe, për shkak se është e prirë nga gjynahet dhe haramet, njeriu mund të përparojë shpirtërisht vetëm nëse ka vullnet ta kundërshtojë atë.

Si përfundim, ata që ndodhen në xhematet fetare, kur të shohin vepra në kundërshtim të hapur ndaj argumenteve të prera të sheriatit, nuk duhet t'i pranojnë ato dhe nuk duhet të ndihmojnë njëri-tjetrin në gjynahe dhe të këqija. Nëse në një çështje ka argumente të qarta fetare, ixhtihadi në fikh apo në aspektin shpirtëror, është i pavlefshëm. Allahu i Madhëruar na ruajttë nga devijimi prej rrugës së drejtë dhe nga devijimi i të tjerëve. Amin!

5. - Teuatur: Formë e transmetimit të një lajmi nga një grup i madh i njerëzish për çdo brez dhe me zinxhir të saktë nga fillimi deri në fund, gjë që e bën këtë lajm shumë të sigurt, për shkak se është e pamundur që një grup i madh njerëzish të bie dakord për ta shpikur apo për ta manipuluar një lajm.

6. - Siddik: Pozita e njeriut jashtëzakonisht besnik dhe të drejtë.

PËRGJEGJËSITË NDAJ UMETIT TË MUHAMEDIT (A.S.)

Prof. dr. Ismail Lutfi Çakan

AKTUALITET

Struktura dhe realiteti i Umetit, është bërë rend i ditës që prej vitesh në botë. Sa i dhimbshëm është fakti se Perëndimi, që sundon botën, nga frika se mos prej “Pranverës Arabe”, lind një “Pranverë e Umetit islam”, u vunë flakën gjithë vendeve islame me pretekste të ndryshme. Madje, ata vazhdojnë t’i fryjnë zjarrit me të gjitha forcat që kanë.

Për këtë arsye, Umeti i Muhamedit (a.s.), është i plagosur. Ky Umet, i cili ka afro një shekull që ka mbetur pa krye, tani është i detyruar të durojë edhe poshtërimin që shkaktojnë “mendjelehtët” përçarës nën ndikimin e forcave të jashtme.

Siç dihet, ka dy mënyra që një njeri mund të bëjë pjesë në bashkësinë, pra në Umetin e Muhamedit (a.s.): Të jetë i lindur, ose i konvertuar. Fëmijët myslimanë që kanë lindur si pjesëtarë pa gjynahe të Umetit të Muhamedit (a.s.), në të shkuarën e mësonin identitetin e tyre prej këtyre shprehjeve që u diktoheshin në mejtepe:

“...Jam prej pasardhësve të Ademit (a.s.), prej kombit të Ibrahimit (a.s.) dhe prej fesë dhe Umetit të Profetit të Fundkohës, Muhamedit (a.s.)...”

Ashtu siç shprehet edhe ajeti fisnik, “**unë jam prej**

myslimanëve”, kjo tregon edhe qëndrimin, edhe deklaratën e anëtarësisë në Umetin e Muhamedit (a.s.).

Ndërsa ata që konvertohen, fitojnë identitetin Islam duke thënë “kelime-i shehadetin”, që nënkupton pranimin e Allahut si Zot të vetëm, të Muhamedit si rob dhe të dërguar të Tij dhe të besimtarëve si vëllezër në Islam.

Njerëzit që fitojnë identitetin Islam në këto dy mënyra, formojnë bashkësinë e njerëzve që kanë pranuar ftesën Islame, pra formojnë Umetin e Muhamedit pa pasur kufij në kohë dhe në hapësirë. Dhe përgjegjësia ndaj Umetit të Muhamedit (a.s.), është e lidhur pikërisht me këtë çështje.

PËRGJEGJËSITË

Temën e përgjegjësiave që na ngarkon fakti që jemi prej Umetit të Muhamedit (a.s.), është e mundur ta trajtojmë në një kuadër edhe më të gjerë. Por ne preferuam ta përmbledhim këtë çështje në shtatë pika, të cila janë:

1. Të mos njollosësh ekzistencën fizike dhe personalitetin shpirtëror të Umetit.

1. - shih. Fussilet, 33.

2. Të ndjekësh Sunetin e pastër profetik që ndërton Umetin.

3. T'i japësh përparësi vëllazërisë fetare, që është lidhja themelore e strukturës së Umetit.

4. T'i kushtosh rëndësi fesë/Islamit, që përbën thelbin dhe rrënjët e vëllazërisë fetare.

5. Të interesohesh me hallet e Umetit.

6. Të mbash anën e besimtarëve.

7. Të edukosh breza me besim tek Allahu.

Në vend që t'i shpjegojmë gjatë e gjerë këto pika, këtu do të mjaftohemi duke dhënë një vlerësim të përgjithshëm.

Të jesh Umet i Muhamedit (a.s.), do të thotë të jesh "shtet" me kuptimin e vërtetë të fjalës. Drejtuesit e një bashkësie, të parët, liderët dhe pjesëtarët e dinastive, ndryshe nga populli i thjeshtë, duhet të sillen më me kujdes dhe më me kontroll. Kjo është një domosdoshmëri shoqërore, sepse një sjellje e tyre e gabuar, nuk mbetet e kufizuar vetëm me të, por i hap probleme edhe familjes apo dinastisë ku ai bën pjesë. Pra, edhe myslimanët që deklarojnë anëtarësinë e tyre duke thënë "unë jam prej myslimanëve" dhe "unë jam prej Umetit të Muhamedit", duhet të bëjnë një jetë të pastër, të përpiktë, të kujdesshme, me parime dhe respekt, në mënyrë që të mos e dëmtojnë apo ta njollosin as strukturën fizike dhe as personalitetin shpirtëror të bashkësisë së vet. Kjo domosdoshmëri, është pika e fillesës së pjekurisë së myslimanizmit që na ngarkon koncepti i Umetit. Ditën që do të arrihet sukses në një jetë të tillë të bazuar në një përgjegjësi që ushqehet prej një botë-kuptimi kaq të thellë, do të mund të shpëtojmë prej pamjeve të tmerrshme ku ai që po vritet shqipton shehadetin, ndërsa vrasësi thërret "Allahu Ekber".

Kur e mendon vetëm për një çast se këtë përcaktim e kemi kryer më parë në planin e kombësisë, pastaj në planin e bashkësisë/Umetit, i jep njeriut entuziazëm të mjaftueshëm, sepse në fakt, ky është edhe qëndrimi që duhet të ketë Umeti Islam. Nëse shohim aktualitetin, mendoj se një përcaktim dhe një thirrje të tillë -në formë dëshire-, është domosdoshmëri e përgjegjësisë që kemi si Umet.

Nëse grupet dhe xhematet fetare ndajnë mendimet me njëri-tjetrin me qëllim që të forcohen marrëdhëniet e ngrohta midis tyre dhe po ashtu të interesohen

në mënyrë dashamirëse me veprimtaritë e të tjerëve, padyshim se kjo do të jetë një tregues i rëndësishëm i pjekurisë dhe do të bëhet shkak i kënaqësisë ndërmjet myslimanëve. Tashmë, dihet se pothuajse çdo xhemaat zotëron mundësi dhe mjete mediatike të shkruara dhe vizuale në nivele të ndryshme. Shpërndarja e mesazheve dhe veprimtarive kulturore të dikujt duke përfituar të paktën nga njëra prej këtyre, do të jetë shumë kuptimplote në aspektin e "unifikimit, përgjegjësisë dhe vetëdijes së umetit". Gjithashtu, kjo do të jetë një sjellje shembullore shumë pozitive në aspektin e davetit Islam.

Me shpresën se dita e realizimit të një zbatimi të tillë nuk do të jetë e largët, çdo mysliman ka të drejtë, por edhe për detyrë të përpiket në këtë rruge. Padyshim se hapat që do të hedhin liderët dhe prijësit e xhemateve në këtë pikë, do të jenë jashtëzakonisht të rëndësishëm dhe efektivë.

Zbatimi i parimi të "isar-it", që do të thotë të plotësosh nevojat e vëllait të fesë ndërkohë që je vetë nevojtar, lutja për brezat e shkuar të Umetit dhe braktisja e debateve, të formës kush kishte të drejtë, e kush nuk kishte -që sot janë të padobishëm-, në lidhje me disa ndodhi që janë përjetuar nga Umeti në të kaluarën, duke menduar mirë për të gjithë brezat e shkuar, përbën përgjegjësinë e të qenit Umet dhe një dimension tjetër të thellë të pjekurisë, i cili është për t'u admiruar.

Është realitet historik fakti se ngjarjet e dobishme për njerëzimin, janë gjithmonë vepra të njerëzve besimtarë që posedojnë vetëdijen dhe përgjegjësinë e të qenit Umet. Qëndrimin bazë në këtë pikë, e gjejmë tek këshilla e profetit tonë (a.s.): "Kushdo që ka mundësi të mbjellë qoftë edhe një fidan hurme, le ta mbjellë atë edhe nëse është duke u bërë Kiameti!" Pra, edhe në situatat më të këqija dhe të dëshpëruara, nuk duhet të braktisen punët pozitive dhe të dobishme... sepse shfaqja e shërbimit, është më e rëndësishme se rezultati i tij.

Kështu që, përgjegjësia bazë dhe më serioze që na ngarkon realiteti i të qenit Umet në lidhje me të sotmen dhe të ardhmen, është të mbështesim njerëzit e mirë që shërbejnë dhe bëjnë bamirësi, të jemi të vetëdijshëm ndaj përgjegjësisë që kemi si Umet dhe të edukojmë me sa të kemi mundësi breza me besim tek Allahu.

Është realitet historik fakti se ngjarjet e dobishme për njerëzimin, janë gjithmonë vepra të njerëzve besimtarë që posedojnë vetëdijen dhe përgjegjësinë e të qenit Umet.

"FJALËT E KOTA" NË KURAN

Doç. dr. Kerim Bulladë

Në këtë shkrim do të flasim mbi një koncept të rëndësishëm në të cilin na tërheq vëmendjen Kurani Fisnik. Për "fjalët e kota" e të parëndësishme, prej të cilave besimtari duhet të qëndrojë larg. Në fakt, gjërat që ia marrin më së tepërmi kohën njeriut dhe që bëhen shkak i pengimit të formimit dhe zhvillimit të respektit dhe dashurisë ndërmjet njerëzve, janë fjalët boshe, bisedat, fjalosjet dhe punët pa kuptim. Para se të hyjmë në temë, është me dobi të shpjegojmë kuptimin e fjalës arabe "lagv" që përmendet në Kuran.

El-lagv, ka kuptime të ndryshme si, të flasësh, të anulohet, të bëhet e pavlefshme, të llomotitësh, të flasësh gabim, fjalë e kotë, fjalë e padobishme që nuk ka përfitime dhe rëndësi, gjë e parëndësishme, gjynah, kotësi, të bësh zhurmë, të hapësh ngatërresa etj.¹

El-lagv, do të thotë, fjalë që thuhet pa u menduar dhe pa u logjikuar. Ky term përdoret edhe për çdo fjalë të shëmtuar. Po ashtu, përdoret edhe për të shprehur gjërat që nuk duhen llogaritur. Ndërsa betimi që nuk përmban vendosmëri të prerë dhe vullnet, quhet "betim lagv".²

Termi el-lagv, së bashku me derivatet e tij, përdoret në njëmbëdhjetë vende në Kuran. Një pjesë prej këtyre përdoret në lidhje me këtë botë, ndërsa pjesa tjetër përdoret në fjali të tjera në lidhje me botën tjetër. Përveç ajeteve që shprehin largimin e besimtarëve prej "lagv-it", pra prej fjalëve të kota, në Kuran ka edhe ajete që shprehen se besimtarët nuk do të dëgjojnë fjalë të kota në Xhenet, sepse aty nuk do të ketë fjalë të tilla. Mohuesit, përpiqeshin të bënin zhurmë e poterë me qëllim që njerëzit të mos ndikoheshin prej elokuencës dhe koncizitetit të Kuranit. Dhe këtë e kanë shprehur në formën urdhërore "ilgav", të fjalës "el-lagv". Nëse përmendim shkurtimisht ajetet ku përdoret fjalë "el-lagv", do të na ndihmojë ta kuptojmë edhe më mirë këtë temë.

CILËSITË E BESIMTARËVE

Në vende të ndryshme të Kuranit tregohen cilësitë e besimtarëve që meritojnë shpëtimin. Mes këtyre cilësive theksohen ata që qëndrojnë larg fjalëve të kota, bisedave të padobishme dhe çështjeve që nuk duhet t'u interesojnë.

"Ata të cilët shmangen nga fjalët e kota." (Mu'minin, 3)

"(Ata që), kur dëgjojnë ndonjë marrëzi, i shmangen asaj, duke thënë: «Ne kemi veprat tona, ndërsa ju keni veprat tuaja! Paqja qoftë me ju! Ne nuk duam shoqëri me të paditurit»." (Kasas, 55)

“(Kështu janë) edhe ata që nuk dëshmojnë në mënyrë të gënjeshtërt e, kur kalojnë pranë kotësive, kalojnë me dinjitet” (Furkan, 72)

Siç shihet në ajetet e mësipërme, besimtarët, përveçse shmangen prej fjalëve dhe gjërave të kota e të padobishme, ata kthejnë shpinën edhe kur dëgjojnë të thuhet fjalë të kota. Po ashtu, theksohet se ata mbajnë qëndrim edhe ndaj injorantëve që veprojnë në mënyrë të tillë. Nga ana tjetër, kur përballen me gjëra të tilla negative, ata e ruajnë dinjitetin. Sipas Kuranit, besimtari përpiket të mos flasë asnjë fjalë të panevojshme, të padobishme, pa urtësi e të pakuptimtë. Vetëm në këtë mënyrë ai arrin të ruajë personalitetin dhe dinjitetin e vet. Ai ecën gjithmonë me parimin “Shiko veprat, jo fjalët!”. Ai ose flet mirë, ose hesht. Ai e peshon çdo fjalë që del prej gojës së tij, llogarit se ku do t’i shkojë fjala dhe mendon gjatë e gjerë se çfarë synon të thotë dhe çfarë pret prej asaj që thotë. E gjithë kjo, sepse ai e ndjen me gjithë zemër përgjegjësinë se duhet të pajiset me moralin e parimit hyjnor: **“Mos shko pas diçkaje për të cilën nuk ke dijeni. Vërtet, dëgjimi, shikimi dhe zemra, të gjitha këto do të merren në përgjegjësi.”** (Isra, 36)

BETIMI LAGV

Kur trajtohet çështja e “betimeve” në Kuran, flitet edhe për “betimin lagv”, duke u shprehur se njeriu nuk do të merret në përgjegjësi për këtë lloj të betimit. Betimi lagv, është betimi që bëhet gabimisht, duke kujtuar se është i drejtë. Për shembull, i tillë është betimi kur thuhet “Për Zotin e lava borxhin”, ndërkohë që është keqkujtuar. Përveç kësaj, betim lagv konsiderohen edhe betimet që bëhen prej zakonisht të gjuhës, si “vallahi, për zotin, etj.” dhe që janë pa ndonjë përmbajtje të rëndësishme. Për këto lloj betimesh, nuk kërkohet shpagim. Megjithatë, ata që e kanë bërë zakon një-dy të betohen, është mirë të heqin dorë sa më parë prej këtij zakoni të keq.

Besimtari nuk duhet të betohet kot vend e pavend dhe nuk duhet ta përdorë betimin për interesat personale. Të betohesh vend e pavend, thjesht për shkak të zakonit dhe pa asnjë synim të caktuar, nuk përputhet me moralin e besimtarit. Lidhur me betimin lagv, në Kuran thuhet:

“Allahu nuk ju dënon nëse betoheni pa qëllim, por ju dënon për atë që vendosni në zemrat tuaja. Allahu është Falës i madh e i Butë.” (Bekare, 225)

“Allahu nuk ju ndëshkon për betimin që e bëni pa qëllim, por ju ndëshkon për betimin e bërë me qëllim. Larja e gjynahut për thyerjen e betimit është: ushqyerja e dhjetë të varfërve me mesataren e ushqimit të familjes suaj ose t’i vishni ata, ose të lironi një skllav. Ai që nuk gjen mundësi për këto, le të agjërojë tri ditë. Kjo është shlyerja për thyerjen e betimeve tuaja, nëse betoheni. Mbani betimet tuaja! Kështu jua shpjegon Allahu Fjalët dhe ligjet e Veta, që të jeni mirënjohës.” (Maide, 89)

QËNDRIMI I MOHUESVE NDAJ KURANIT

“Jobesimtarët thonë: «Mos e dëgjoni këtë Kuran! Flisni e qeshni me zë të lartë, që të pengoni leximin e tij!»” (Fussilet, 26)

Mohuesit nuk mund ta toleronin dot leximin dhe dëgjimin e Kuranit, i cili është një mrekulli më vete në aspektin e fjalës. Ky qëndrim shfaqet si karakteri më i spikatur i mohuesve që prej zbritjes së Kuranit e deri në ditët tona dhe do të vazhdojë kështu deri në Ditën e Kiametit. Siç shihet edhe në ajetin e mësipërm, mohuesit kanë kryer veprimin e “lagv-it”, pra kanë bërë zhurmë e potere, duke u bërë shkak i ngatërresave. Gjithashtu, ata i kanë nxitur vazhdimisht përkrahësit e tyre që të qëndrojnë kundër përhapjes së Kuranit dhe mesazhit të tij.

NË XHENET NUK KA FJALË TË KOTA

Kurani thekson duke i dhënë rëndësi, se besimtarët nuk do të dëgjojnë fjalë të kota në Xhenet, se aty nuk do të ndodhë asgjë që turbullon mendjen e që të fut në gjynah dhe se aty do të mbizotërojnë gjithmonë paqja dhe hareja. Shkaku që besimtarët arrijnë një mirësi të tillë, është si shpërblim për ata që nuk janë marrë me fjalë të kota e të padobishme kur kanë qenë në dynja. Kurani Fisnik, lidhur me shpërblimin që do të meritojnë besimtarët në Xhenet, shprehet:

“Aty nuk do të dëgjojnë llomotitje, por vetëm fjalë përshëndetjeje për paqe dhe do të ushqehen në mëngjes dhe në mbrëmje.” (Merjem, 62)

“Atje do t’ia kalojnë njëri-tjetrit gotat e mbushura e nuk do të ketë biseda të kota e as gjynahe.” (Tur, 23)

“Atje nuk do të dëgjojnë biseda të kota e as gënjeshtër.” (Nebe, 35)

“Aty nuk do të dëgjojnë biseda të kota, as fjalë gjynahesh, por vetëm fjalët «Paqe, paqe!»” (Uakia, 25-26)

“Ata do të jenë në kopshtin e lartë, në të cilin nuk do të dëgjojnë fjalë boshe.” (Gashiye, 10-11)

Mënyra për të merituar shpërblimin e përmendur në ajetet e mësipërme, është shmangia prej fjalëve dhe veprave të kota e të padobishme. Besimtari nuk duhet të veprojë kot dhe pa kuptim as me fjalë, as me sjellje dhe as me qëndrime. Nuk duhet harruar se besimtarët e pjekur e kanë gjetur përsosmërinë gjithmonë tek heshtja dhe këtë pozitë e kanë arritur dhe do ta arrijnë gjithmonë me të folurën në kohën dhe vendin e duhur. Besimtari që pajiset me moralin hyjnor të Kuranit, nuk duhet të flasë pa vend dhe nuk duhet të merret me punë të padobishme që nuk i vlejnë aspak.

Referencat:

1. Ibn Manzur, Lisanu’l-Arab, Daru Ihjai’t-Turathi’l-Arabijji, Lubnan, 199, XII, 299-300. 2. Ragib el- Isfehani, Mufredatu Elfadhi’l-Kuran, tahkik, Safuan Adnan Daudi, Daru’l-Kalem, Sham, 2011, fq. 742.

Respekti Ndaj Prindërve

KREU I TË GJITHA MIRËSIVE

— Xhafer Durmush —

Në suren Nisa, Allahu i Madhëruar urdhëron:

“Adhuroni Allahun dhe mos i shoqëroni Atij asgjë (në adhurim); silluni mirë me prindërit, të afërmit, jetimët, të varfrit, fqinjët e afërt dhe të largët, me atë që keni pranë, me udhëtarin (që ka mbetur ngushtë) dhe me ata që janë robër nën pushtetin tuaj...” (Nisa, 36)

Besojmë se ky ajet fisnik, duhet lexuar me shumë kujdes, sepse këtu jepen të radhitura fushat e përgjegjësisë së besimtarëve që zotërojnë përkushtimin dhe vullnetin për të adhuruar Allahun pa i shoqëruar asgjë. Pra, këto janë virtytet që i kanë hije njeriut të Islamit.

E kemi për detyrë të theksojmë që në fillim se Islami parashikon ndërtimin e marrëdhënieve njerëzore mbi themelet e dashurisë dhe respektit, duke dëshiruar t'i vërë ato në jetë brenda kornizës së besnikërisë dhe sakrificës. Islami urdhëron përhapjen e të gjitha bukurive -duke filluar prej më të afërmit-. Po në këtë kuadër, pikësëpari dëshirojmë të bartim përsëri në rend të ditës domosdoshmërinë e bindjes dhe mirësisë ndaj prindërve. Më pas, të shohim se sa përpara mund të shkojmë. Të mendojmë se çfarë mund të bëjmë në emër të bamirësisë dhe kujdesit ndaj të afërmeve, fqinjëve, nevojtarëve, udhëtarëve të mbetur në rrugë etj.

Tani mund ta fillojmë fjalën tonë me të parën prej dhjetë detyrave që janë përmendur në ajetin e më-

sipërm. Në suren Isra, urdhërohet:

“Zoti yt ka urdhëruar, që të mos adhuroni askënd tjetër përveç Atij dhe të silleni mirë me prindërit. Nëse njëri prej tyre ose të dy arrijnë pleqërinë te ti, mos u thuaj atyre as «uh!», mos i kundërshtoj, por drejtoju atyre me fjalë respekti. Lësho para tyre krahët e përuljes prej mëshirës dhe thuaj: «O Zoti im, mëshiroji ata, ashtu siç më kanë rritur, kur unë isha i vogël!» (Isra, 23-24)

Siç theksohet edhe në tefsir, në këtë ajet fisnik, menjëherë pas adhurimit të Allahut, vjen urdhri për bindje dhe mirësi ndaj prindërve. Dhe, kuptimi i kësaj, është: “Kur ti ishe aq i pafuqishëm sa nuk mund të largoje goftë edhe rrezikun më të vogël me të cilin përballeshe, prindërit e tu të mbrojtën. Kështu që, edhe ti në radhë të parë kryej detyrën e të qenit rob i Allahut, më pas sillu mirë me prindërit e tu. Nëse ata i zë pleqëria pranë teje dhe bëjnë diçka që nuk të pëlqen, bëj kujdes, mos i qorto dhe mos u thyej zemrat. Njëherë e një kohë, kur ti bëje gjëra që atyre nuk u pëlqenin, ata të kanë mirëkuptuar. Prandaj tani edhe ti sillu me mëshirë e butësi ndaj tyre dhe lutu për ta...”

Profeti ynë (a.s.), një pyetjeje që iu bë, iu përgjigj duke i thënë se veprat më të virtytshme janë: “*Na-mazi i falur në kohën e vet, mirësia ndaj prindërve dhe lufta në rrugën e Allahut.*” (Buhari, Edeb, 1.) Ndërsa në

lidhje me gjynahet më të mëdha, është përgjigjur: *“Shirku ndaj Allahut, mosbindja ndaj prindërve dhe dëshmia e rrejshme.”* (Buhari, Edeb, 6.)

Ndërsa në një hadith tjetër, Profeti (a.s.), tregon se besimi ka nevojë për virtytet si mikpritja, mirësia ndaj të afërmve etj., duke thënë: *“Kush beson në Allahun dhe botën tjetër, le të gostitë mikun. Kush beson në Allahun dhe botën tjetër, t’i bëj mirë të afërmve. Kush beson në Allahun dhe botën tjetër, ose të flasë mirë, ose të heshtë!”* (Buhari, Nikah 80, Edeb 31, 85, Rikak 23; Muslim, Iman 74, 75, 77.)

Lidhur me ajetet dhe hadithet e përmendura, duhet të tërheqim vëmendjen se bindja dhe respekti ndaj prindërve vlen për të gjitha kërkesat dhe dëshirat e tyre, përveçse nëse dëshirat e tyre çojnë në shirk ndaj Allahut dhe mosbindje ndaj Tij. Në fakt, nuk duhet harruar se kënaqësia hyjnore gjendet e fshehur në bindjen ndaj prindërve. Po ashtu, duhet ditur se kjo, nuk është e kufizuar vetëm me periudhën kur ata janë të moshuar dhe nevojtarë. Ndaj tyre duhet folur gjithmonë me ndjenjën e butësisë, duke shfrytëzuar çdo rast për t’i kënaqur ata.

Në vazhdim të ajetit në suren Isra, që është dhënë më sipër, kemi urdhrin hyjnor: ***“Jepuni të afërmve, të varfrit dhe udhëtarit të drejtë e tyre!..”*** (Isra, 26) Ndërsa pak më poshtë, vjen urdhri: ***“Mos e shtrëngo dorën, as mos u bëj dorëshpuar e të mbetesh i qortuar dhe i mjerë.”*** (Isra, 29) Siç shihet, zinxhiri i respektit dhe mirësisë, pas prindërve zgjatet hallkë pas hallke. Në këtë ajet, besimtarët -që janë të ndjeshëm ndaj çdo gjëje që ndodh përreth tyre- nxiten drejt bami-rësisë së vazhdueshme dhe cilësore.

Të urtët kanë thënë: *“Përgjegjësitë e njeriut ngjajnë me valët rrethore që formohen në ujë me hedhjen e një guri. Më të afërtat prej tyre janë më pak tërheqëse, por me rëndësi të madhe. Ndërsa ato më të largëtat të tërheqin më shumë, por janë përgjegjësi të përbashkëta. Padyshim se arritja tek ato më të largëtat duhet bërë sipas mundësive pa neglizhuar ato më afërtat”.*

Si përfundim, mund të themi se, besimtari duhet të jetë i vetëdijshëm në lidhje me përgjegjësitë që ka ndaj Allahut, njerëzve të tjerë, vetes dhe krijesave të tjera. Ai nuk duhet të harrojë se, të jesh i respektueshëm, e ngre njeriun, ndërsa dhurimi dhe mirësia e begatojnë atë. Marshimi i dobishëm që do të fillojë me respektin ndaj prindërve, e lehtëson arritjen tek mirësitë e tjera.

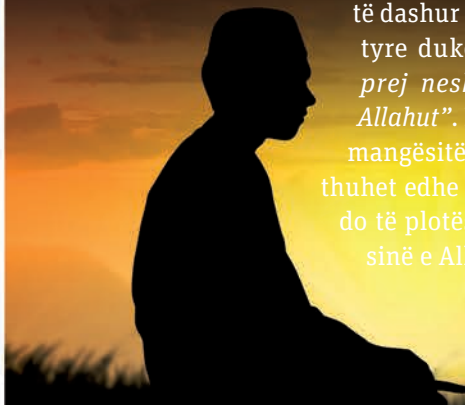
PËRGËZIMI I BREZAVE BESIMTARË

“Ne do t’i bashkojmë besimtarët e vërtetë me ata pasardhës të tyre që i ndjekin në besim dhe nuk do t’u pakësojmë asgjë nga shpërblimi për veprat e tyre. Çdo njeri është peng i veprave të veta.” (Tur, 21)

Siç theksohet në Ruhi’l-Bejan, kuptim i fjalisë së parë të ajetit, është: *“Ne ua kemi shtuar atyre edhe fëmijët e vegjël dhe të mëdhenj që janë në gradën e besimit”.* Në një hadith, Profeti (a.s.), ka thënë: *“Allahu i Madhëruar, pasardhësit e një besimtari i ngre në gradën e besimit –sado që pasardhësit e tij mund të jenë në nivel të ulët të besimit- me qëllim që ai njeri të gëzohet.”* Pas këtij hadithi, Profeti (a.s.), ka lexuar ajetin e mësipërm.

Ndërsa Abdullah ibn Abbasi (r.a.), ka thënë: *“Me mirësinë e Allahut, gradët e pasardhësve që janë besimtarë, ngrihen në gradën e baballarëve të tyre.”* Ndërsa fëmijët që ende nuk kanë arritur moshën e përgjegjësisë, do të ngrihen në pozitën e baballarëve të tyre për shkak se konsiderohen si ndjekës të tyre. Përkundër kësaj, edhe pse bijtë e tyre do të ngrihen në gradën e tyre të besimit, baballarëve nuk do t’u pakësohet aspak shpërblimi.

Me të vërtetë që ky ajet fisnik është një dhuratë hyjnore për të gjithë besimtarët. Shikimi i fëmijëve të tyre në grada të larta, do t’i lumturojë shumë zemrat e baballarëve. Përveç kësaj, ngritja në gradat e të lartëve, është një arsye shprese për brezat pasardhës. Për rrjedhojë, ajo që u takon fëmijëve të bëjnë, është të përpiqen të zotërojnë të njëjtat virtyte të të parëve të tyre të mirë. Ndërsa ajo që u takon të rriturve, është të mos harrojnë se përgëzimi në ajetin fisnik, varet nga *“ata që i ndjekin në besim”.* Ata duhet t’ia bëjnë të dashur fenë fëmijëve të tyre duke thënë, *“puna prej nesh, suksesi prej Allahut”.* Në këtë mënyrë, mangësitë e mbetura –siç thuhet edhe në ajetin fisnik- do të plotësohen me mirësinë e Allahut.

Provimi KA FILLUAR

Të nderuar, këtu jeni në jetën e dynjasë. Pra, në klasën e provimit tuaj. Pyetjet janë përgatitur prej urdhrave dhe ndalesave të fesë sonë. Përgjigjet e pyetjeve presin të gatshme në librin tonë. Koha e provimit do të mbarojë me exhelin (momentin e vdekjes). Pikët që duhen për të kaluar klasën janë pesëdhjetë në njëqind. Kopja është e ndaluar. Niveli i suksesit, është një avantazh për ju. Koha juaj ka filluar.

Ju uroj suksesel..

NE NJERËZIT

Ne njerëzit jemi qenie të çmuara, të cilat Allahu i ka krijuar duke u dhënë vlerë të lartë. Ne dëshirojmë që afatin e caktuar kohor që na është dhënë për të jetuar, ta kalojmë në lumturi. Si mund ta realizojmë këtë?

Përveç Krijuesit tonë të Madhërishtëm, a ka kush tjetër që mund të na e shpjegojë këtë? E kush mund ta bëjë këtë përveç Allahut të Madhëruar që na njeh më mirë si kushdo?

Atëherë, çështja më e rëndësishme është të komunikojmë me të.

Si do të ndodhë kjo?

Shumë thjeshtë; duke aprovuar me besim profecinë e të Dërguarit të Allahut (a.s.) dhe duke ndjekur gjurmët e tij. Pra, sukse si në arritjen e Zotit tonë të dashur, është ndjekja e Profetit tonë të dashur (a.s.). Kaq!

Ndërsa rruga e kësaj, është të lexosh sa më shumë libra, të punosh me ato që mëson dhe të krijosh miqësi me njerëz të mirë.

KURANI

Ashtu si për çdo adhurim, qetësia e zemrës është e rëndësishme edhe gjatë leximit të Kuranit. Për këtë

arsye, është e domosdoshme të qëndrohet larg prej ambienteve që e prishin këtë qetësi dhe të mos harrojmë se ndodhemi para Allahut, po lexojmë Fjalën e Tij dhe Ai po na dëgjon. Nëse arrihet, padyshim se kjo do të ketë ndikim të madh në kuptimin e saktë të leximit. Mirëpo, ata që nuk e kanë këtë mundësi, mund të arrijnë mirësi të tjera të ngjashme duke lexuar përkthimet e Kuranit dhe komentimet e tij.

Respekti ndaj Kuranit, është kusht i domosdoshëm. Ai duhet mbajtur në vende të pastra dhe nuk i duhet dhënë atyre që mund ta përdhosin. Nëse ka dikush që përpiket ta përdhosë, duhet ta këshillojmë e ta pengojmë nga ky veprim. Por, nëse nuk kemi fuqi ta bëjmë as këtë, atëherë duhet ta braktisim atë vend dhe të mos e frekuentojmë më.

Gjithashtu, duhet të tregojmë respekt edhe për libra, revistat, gazetatat etj., që përmbajnë ajete dhe hadithe. Kuranët e vjetërsuar i vendosim në ndonjë kuti dhe i ngremë diku në një vend të pastër ku nuk shkelen prej askujt.

Padyshim se ofendimi i tij, sharja, armiqësia, tallja, urrejtja, pengimi prej leximit dhe përjetimit të tij, konsiderohen “kufr” njësojë sikur ta kesh mohuar atë. Mbajta qëndrim ndaj këtyre veprimeve mohuese, është domosdoshmëri e respektit ndaj Allahut.

Në Xhenet do të flasim për këto ditë...

Unë i lutem Allahut për këdo që i lexon këto shkri-me me qëllim të mirë. U them direkt “Allahu qoftë i kënaqur me ju!”. Nesër në botë tjetër, do të takohemi edhe me vëllezërit tanë që nuk jemi takuar këtu dhe do të bisedojmë për këto gjëra. Në Xhenet do të bëjmë biseda të gjata duke buzëqeshur të ulur ballë për ballë nëpër kolltukë dhe duke pirë prej pijeve të Xhenetit që na i ofrojnë hyritë e Xhenetit nën pemët e tij gjigande...

Jeta që Dëshirojmë

— Mehmet Dinç —

Sëmundjen që përjetojmë gjatë gjithë jetës në përgjithësi, e vura re në formën më konkrete javën e kaluar kur po kaloja me anije në bregun tjetër. Në dritaren e anijes vura re një pamje të jashtëzakonshme që dukej si një tablo e mrekullueshme. Për një moment, i hoqa sytë prej asaj pamjeje të bukur për të parë se sa vetë prej shokëve të mi të udhës e kishin vënë re këtë thesar. Pothuajse të gjithë dukeshin sikur po udhëtonin me ndonjë mjet që kalon poshtë tokës dhe lexonin gazetën ose bisedonin me njëri-tjetrin pa e kthyer kokën fare nga dritarja.

Ndërkohë, pashë një burrë në moshë të mesme, i cili po vështronte jashtë dritares pa ia ndarë sytë dhe u gëzova shumë. Më në fund doli edhe një person që e kishte vënë re këtë thesar të pashoq. Mirëpo, ai po vështronte me aq dëshirë e kënaqësi, sa që u bëra kureshtar të dija se çfarë po shikonte. Vallë, cili detaj i asaj pamjeje kishte ndikuar kaq shumë tek ai? Rrezja e ëmbël dhe magjepsëse e diellit që binte mbi dallgët e detit, ajo varkë e vogël me ngjyrë të kuqe mu në mes të detit, e cila i ndillte njeriut dëshirën për të qenë brenda saj, pulëbardhat që shoqëronin vaporin duke garuar me njëra-tjetrën për të kapur copat e simiteve që u hidheshin, apo qyteti, i cili edhe pse i vështirë për t'u jetuar, dukej shumë bukur nga larg?

E pashë me kujdes, por asnjë prej tyre nuk ishte. Vështrimet e mahnitura të zotërisë, ishin përqendruar tek një anije e madhe turistike e ankoruar në breg, për të cilën thuhet se ka luksin e një hoteli me 5 yje. Dhe me të vërtetë që edhe pamja e saj, edhe pamja e pas bregut ku ishte ankoruar, formonin një tablo shumë të bukur.

Ndërkohë që unë isha duke soditur me vëmendje anijen, zotëria në fjalë nxori telefonin e tij dhe i bëri një foto anijes. Me sa duket anija i ka pëlqyer shumë po mendoja me vete. Më pas, zotëria ia hoqi sytë

anijes në breg dhe filloi të shikonte po me të njëjtën mahnitje foton e anijes në telefon. Ai e largonte dhe e afronte telefonin duke parë vazhdimisht foton. Por nuk e ngrinte kokën të shikonte përsëri pamjen origjinale, pra anijen që qëndronte e ankoruar në breg. Dhe ndërkohë që po mendoja me vete se, sa e çuditshme është të shohësh foton kur ke origjinalin përballë, në mendjen time erdhi dhe zuri vend e vërteta se në fakt të gjithë shfaqnim të njëjtat sjellje në forma të ndryshme.

Në fakt, edhe ne nuk jemi ndryshe nga ai zotëria. Shumicën e kohës në jetën tonë të përditshme, preferojmë të shohim më mirë fotot ose tablotë, në vend që të jetojmë realitetin. Kompjuterin tonë e zbkurojnë fotot e plazheve të largëta, për të cilët ëndërrojmë të shkojmë një ditë, por nuk shkojmë kurrë në brigjet e plazheve pranë nesh për të soditur detin gjerë e gjatë. Fotot e luleve i shohim të mahnitur me minuta të tëra, por lulet e vërteta pranë të cilave kalojmë çdo ditë, nuk i shohim dhe as nuk ulemi t'u marrim erë. Nëpër libra lexojmë tregimet e njerëzve që shtrihen dhe shohin yjet në qiell, por asnjëherë nuk dalim në mbrëmje në kopshtin tonë të shtrihemi mbi bar e të shohim yjet. Në televizor shohim komedi romantike dhe qeshim, mirëpo në jetën tonë familjare nuk shihet shpesh as romantizmi as komedia.

Shkurtimisht, ne sillemi sikur duam më shumë pamjen e jetës se sa vetë jetën. Duket sikur brenda nesh ekziston një nyje që na pengon ta jetojmë jetën ashtu siç e shohim, siç e dëgjojmë, siç vështrojmë dhe siç e lexojmë. Por në fakt kjo nyje që na pengon jemi vet ne.

Jeta dhe të gjitha bukuritë e saj qëndrojnë para nesh, por ne priremi të shohim vetëm fotot e tyre. Pra, ju lutem lërin tani ato foto, po të ngrini kokën do të shihni realitetin.

Krenaria e njerëzimit

.....✧ Idris Arpat ✧.....

Ata që i kanë dhënë drejtim historisë njerëzore, kanë qenë njerëz të mëdhenj me gjithë kuptimin e fjalës. Familja e madhe njerëzore, në sajë të fëmijëve të saj me mendime të mëdha dhe shpirt të gjerë, e ka kuptuar jetën ashtu siç duhet kuptuar dhe e ka jetuar atë ashtu siç duhet jetuar. Ajo vazhdimisht është

përpjekur të tejkalojë veten dhe të thyejë rekorde të reja.

Profetët janë në krye të njerëzve të mëdhenj. Ata janë njerëz të zgjedhur me karakter të lartë dhe të ruajtur prej gjynaheve. Ata janë pajisur me parime të larta nga Allahu dhe janë ngritur në pozitën e prijësit.

Ta bësh njeriun të dojë Allahun dhe Allahun të jetë i kënaqur me njeriun, nuk është punë e lehtë miku im!

Nëse nuk do të kishte profetë dhe njerëz të mëdhenj, njerëzimi do të shkatërrohej si një përrua i vogël që zhytet drejt shkretëtirës. Profetët dhe njerëzit e mëdhenj, e kanë orientuar njerëzimin dhe u kanë treguar rrugën drejt përsosjes. Ata janë përpjekur me të gjitha forcat që ta ngrenë njeriun në pozitë të lartë tek Zoti. Madje, pa pritur asnjë shpërblim prej tyre, përveçse kënaqësinë hyjnore.

Është për t'u mahnitur se këta njerëz të lartë që kanë jetuar në të mirë të njerëzimit, nuk janë dorëzuar kurrë pavarësisht vështirësive që kanë hasur. Ata kurrë nuk kanë thënë, u lodha, u mërzita...

Në sajë të nderimit të botës me profetët, bota njohu drejtësinë dhe mirësinë. Në sajë të tyre, në tokë është ngritur flamuri i teuhidit, drejtësisë dhe lirisë, duke u përgatitur edhe ligje që ky flamur të valëvitet përjetësisht.

Trashëgimia më e rëndësishme që i kanë lënë profetët njerëzimit, janë parimet hyjnore, jeta e tyre shembullore dhe njerëz të edukuar në mënyrë të përsosur. Kjo trashëgimi u bë dielli i njerëzimit dhe garancia e të drejtave të krijesave të tjera.

Për shkak se profetët janë dërguar mëshirë për botët, ata kanë rënë si shi i ngrohtë edhe për të mirët, edhe për të këqijtë. Ata kanë dëshiruar mirësi edhe për armiq të tyre dhe kanë kërkuar udhëzimin e tyre. Madje, ata nuk e kanë zgjatur kurrë gjuhën për të mallkuar për shkak të vetes së tyre.

Një nga cilësitë kryesore të njerëzve të mëdhenj është se ata nuk aktrojnë në lidhje me sinjeritetin. Profetët nuk e kanë toleruar syfaqësinë dhe i kanë mësuar njerëzimit të jetë gjithmonë vetvetja.

Profetët kurrë nuk zemërohen me të tjerët dhe nuk kaplohen nga dëshpërimi. Ata gjithmonë kanë vepruar me parimin: "Ka një Zot, nuk ka dëshpërim!". Për shkak se e dinin se ndihma e Allahut është përherë me ta, ata nuk e kanë humbur kurrë shpresën.

Profetët e kanë lidhur këtë botë me botën tjetër, materialen me shpirtëroren, tokën me qiellin, njeriun me shpalljen, diturinë me Allahun, të afërmin me

të afërmin, fqinjin me fqinjin, gruan me burrin, burrin me gruan, fëmijën me nënën dhe nënën me fëmijën, duke e bërë njeriun mik të njeriut. Në sajë të tyre, "shërbimi ndaj njerëzve, është konsideruar si shërbim ndaj Zotit".

Umetit të profetit të mëshirës, i ka hije të jetë i mëshirshëm. Për të qenë mëshirë për botët, duhet t'i vuash me kënaqësi vështirësitë e botës. Duhet përvetësuar parimi, "shërbimi nuk ka kufi dhe zemërim!".

Edhe sikur të të dëbojnë prej qyteteve, të të hedhin baltë mbi kokë, të ta shtrojnë rrugën me gjemba, të të thyejnë dhëmbët e të të plagosin fytyrën, si një individ i Umetit të Muhamedit (a.s.), ti duhet t'i mbash brenda dhimbjet dhe të çelësh trëndafila jashtë. Të nxehesh e të acarohesh, nuk të ka hije. Të mallkosh e të shash, nuk përputhet aspak me edukatën tënde.

Për të arritur kënaqësinë e Allahut, duhet të vraposh nga një detyrë në tjetrën dhe të mësohesh me lodhjen duke u lodhur vazhdimisht. Problemet dhe hallet e tua duhet t'i kapërcesh dhe të merresh me punë që do t'i shuajnë dhimbjet e të gjithë botës, veçanërisht të Umetit të Muhamedit (a.s.). Duhet ta ndjesh veten fajtor "nëse një ujk ha qoftë edhe një dele buzë lumit Tigër". Sido që të jenë kushtet, duhet të pranosh se gjithmonë ka diçka që duhet të bëhet.

Ruga e profetëve është një rrugë e gjatë dhe delikate. Ecja në këtë rrugë kërkon kujdes, vullnet dhe qëndrueshmëri. Të ecësh gjurmëve të profetëve, nuk është lojë.

Ta bësh njeriun të dojë Allahun dhe Allahun të jetë i kënaqur me njeriun, nuk është punë e lehtë miku im!

Qofsh me vullnet të fortë, syçelët, faqebardhë dhe zemërpastër në këtë rrugë të gjatë e delikate.

Të uroj udhëtim të mbarë!

Mos harro: "Ka vetëm një Zot, s'ka dëshpërim!"

Ngadhënjimi

i një qyteti përballë një shteti

RRETHIMI I SHKODRËS (TETOR 1912-PRILL 1913)

Dr. Ardian Muhaj

Më 8 tetor 1912 shteti i vockël i Malit të Zi, me një popullsi jo më shumë se 250 mijë banorë i shpallte luftë Perandorisë Osmane. Natyrisht projekti dhe synimi i Malit të Zi ishte jo lufta kundër kësaj perandorie por kundër territoreve shqiptare. Mali i Zi synonte që pas marrjes së shpejtë të Shkodrës të arrinte të pushtonte Prizrenin përpara se këtë ta bënte Serbia. Mirëpo punët nuk shkuan aspak sipas planeve shoviniste malazeze. Shkodra që pritej se do pushtohej shumë shpejt, e shumta një muaj u bë pengesë e pakapërcyeshme për orekset e tyre shoviniste.

Sulmi i Malit të Zi mbi Shkodrën shënoi edhe nisjen e Luftës Ballkanike. Nga sulmi mbi Tuz më 9 tetor, malazezët përparuan duke shkelur me zjarr e hekur, duke vrarë njerëz të paarmatosur dhe duke djegur shtëpi e deri edhe pemë e të korra. Më 11 tetor ushtritë malazeze mbërritën deri në Zogaj në breg të Liqenit të Shkodrës mbasi u kishin vënë flakën fshtatrave njëri pas tjetrit. Menjëherë nisi kriza humanitare e refugjatëve dhe të zhvendosurve. Popullsia e kërcënuar e fshatrave u grumbullua në qytet ku fatmirësisht përveç forcave mbrojtëse nën komandën e valiut Hasan Riza Pasha, vetëm pak kohë më përpara më 3 tetor kishin mbërritur edhe forcat vullnetare e rezerviste nën komandën e Esat Pashë Toptanit prej rreth 6 mijë vetash nga Durrësi, Kavaja, Tirana, Kruja dhe Shijaku. Këto forca ushtarake bashkë me luftëtarët e qytetit e të fshatrave u përgatitën për organizimin e mbrojtjes së qytetit dhe evitimin e masakrave malazeze.

Kriza humanitare u shpalos me shpejtësi të madhe. Numri i popullsive të fshatrave që drejtoheshin drejt qytetit shtoej vazhdimisht ndërkohë që forcat malazeze përparonin duke masakruar popullsinë civile dhe duke djegur e shkrumbuar fshatrat shqiptare. Në fund të tetorit malazezët tashmë e kishin rrethuar edhe qytetin duke u pozicionuar në fushën e Shtojit dhe madje kishin kaluar edhe lumin e Kirit dhe më 29 tetor pozicionohen edhe në kodrat e Bardhajt. Shkodra ishte e rrethuar nga të gjitha anët tashmë. Ndërkohë numri i të vrarëve mbërriti shumë shpejt në mijëra dhe po ashtu me mijëra ishin të plagosurit. Këtyre u shtoheshin edhe tre mijë shqiptarë nga fshatrat e Shkodrës që mbaheshin robër në Podgoricë. Mbas dështimit të përpjekjes së malazezëve në kodrat e Bardhajve, malazezët nisën bombardimin e qytetit me artileri të rëndë. Intensiteti i bombardimeve shtoej gjatë mbrëmjes, me synim jo vetëm për të masakruar popullsinë e Shkodrës por edhe për të terrorizuar njerëzit dhe dobësuar moralin e të rrethuarve. Njerëzit detyroheshin të kalonin natën jashtë nga frika e predhave.

Malazezët kishin shpresuar se Shkodra e rrethuar nuk do t'i bënte ballë shtetit të tyre dhe fuqitë e mëdha duke parë këmbënguljen e malazezëve për të marrë Shkodrën, ishin tashmë të bindura se Shkodra duhej t'i jepej Malit të Zi. Megjithatë qëndresa epike e të rrethuarve,

nën udhëheqjen e Hasan Riza Pashës dhe Esat Pashë Toptanit, solli ndryshimin e kahut të historisë dhe njëkohësisht edhe ndryshimin e vendimit të Fuqive të Mëdha.¹

Qaq lehtë ishte shpresuar të pushtohej Shkodra sa që në fillim të nëntorit malazezët po bënë përgatitjet e fundit për ceremoninë e hyrjes triumfale në qytet. Ishin përgatitur uniformat festive, banderolat e flamujt, madje edhe banda muzikore kishte nisur provat. Por kjo do të ndodhte muaj më vonë dhe kur përpjekja epike e banorëve të Shkodrës me rrethina, e forcave ushtarake osmane dhe e forcave vullnetare nga zonat e tjera të Shqipërisë do të ndryshonin gjithçka, duke i detyruar Fuqitë e Mëdha që të pranojnë verdiktin e shkruar me gjak e vuajtje dhe Shkodra do t'i mbetej shtetit të cunguar shqiptar. Nga fundi i dhjetorit një raport nga ambasadori austriak në Cetinë, pohonte se “qëndresa e paepur për mbrojtjen e Shkodrës ishte jo vetëm rezultat i armëve turke, por edhe një shembull i vendosmërisë me të cilën luftojnë shqiptarët për të mos e dhënë këtë qytet”.²

Ndërkohë që Shkodra nuk jepte shenja dobësie, të gjitha qytetet e tjera shqiptare kishin rënë apo binin njëri pas tjetrit në duart e forcave pushtuese ballkanike. Ndërkohë që malazezët ishin ndalur nga Shkodra, serbët kishin përparuar me shpejtësi të pandalshme në Kosovë, dhe mbasi kishin marrë Gjakovën e Prizrenin, të cilin e synonin malazezët, kishin zbritur me shpejtësi drejt Lezhës e Shëngjinit. Lezha e Shëngjini u sulmuan më 18 tetor dhe mbas një lufte të ashpër, i morën një ditë më pas më 19 nëntor. Forcat serbe vazhduan drejt Durrësit të cilin gjithashtu e pushtuan me shpejtësi disa ditë më vonë. Shkodra tashmë ndodhej e rrethuar nga të gjitha anët, pa asnjë mundësi komunikimi me zonat e tjera dhe nën zjarrin e kombinuar të malazezëve dhe serbëve.

Ky izolim total i qytetit u jepte forcave pushtuese një aleat shumë të rëndësishëm që ishte mungesa e ushqimeve dhe ilaçeve për të kuruar të plagosurit dhe të sëmurët. Nga fundi i janarit u mbyllën edhe dyqanet e fundit ushqimore, dhe filloi një periudhë zie buke e padëguar.

Me 30 janar 1913 si pasojë e një atentati vdes Hasan Riza Pasha. Ata që e vranë, bashkë me planin për vrasjen kishin përgatitur edhe alibinë për të fshehur fajtorët dhe për të shumëfishuar efektet e vrasjes përmes nxitjes së përçarjes mes shqiptarëve, që vazhdon edhe sot. Çudia më e madhe, është se përgjatë gati një shekulli, janë përfolur shumë teori e alibi për vrasësit dhe arsyet e vrasjes, por askush nuk ka fajësuar malazezët që bombardonin ditë natë me artileri të rëndë Shkodrën dhe që kishte masakruar fshatrat e krejt zonës së Shkodrës.

Pas vrasjes së Hasan Riza Pashës nga dora malazeze, nga ata që kishin kërkuar dorëzimin e qytetit tek Mali i Zi akoma pa filluar rrethimi, drejtimin e qytetit të rrethuar e mori Esat Toptani. Malazezët kishin shpresuar se mbasi arritën të vrasin Hasan Rizain, do të vrisnin edhe qëndresën e të rrethuarve, por ndodhi e kundërta. Pa kaluar disa ditë filloi periudha më e vështirë e rrethimit dhe lufta më e përgjakshme e përballjes. Më 5 shkurt Esat Toptani u kishte thënë jo propozimeve malazeze për dorëzimin e qytetit. Më 7 shkurt malazezët filluan mësymjen e përgjithshme. Bombardimet e pandërprera për orë të tëra të artilerisë u pasuan me sulmin e forcave ushtarake në llogoret e fushës së Shtojit, ku qëndresa ishte aq e fuqishme sa që për një gjysmë ore pushtuesit malazezë humbën 400 ushtarë. Në anën tjetër 10 mijë forca ushtarake pushtuese sulmuan llogoret e linjës së mbrojtjes në Bardhaj. Në anën perëndimore të qytetit ra në duart e armikut Shiroka. Në fund të asaj dite të paharrueshme, por të harruar, në të gjitha frontet që u sulmuan, shqiptarët ia dolën t'u shkaktojnë humbje të padëguara forcave pushtuese. Ushtria shqiptare dhe osmane nën komandën e Esat Toptanit pati 700 të vrarë dhe njëmijë e shtatëqind të plagosur. Malazezët kishin humbur shumë më tepër ushtarë sepse luftonin në terren të zbuluar dhe nuk ia dolën të merrnin asnjë pikë strategjike.

1. Deri edhe austriakët ishin të bindur se Shkodra do të binte pa filluar dimri dhe kishin pranuar mundësinë e kalimit të qytetit në favor të Malit të Zi. Ernst Christian Helmreich, *The Diplomacy of the Balkan Wars (1912-1913)*, New York: Russell, 1969, f. 196.

2. Cituar edhe nga Ilir Ikonimi, *Esat Pashë Toptani. Njeriu, lufta, pushteti*. UET Press, Tiranë, 2016, f. 52.

Akoma më të ashpra luftimet u zhvilluan në ditët në vijim. Më 8 shkurt artileria e rëndë e bombardoi pa pushim qytetin dhe malazezët ia dolën të marrin linjën e jashtme të llogoreve të Bardhajve, duke e paguar shumë shtrenjtë. Qindra të vrarë e të plagosur për një avancim minimal në vijën e frontit. Më datën 9 shkurt ishte radha e forcave serbe të pozicionuara në jug të qytetit për ta provuar dështimin e merituar. Mësymja e forcave serbe kundër forcave të rrethuara rezultoi në një nga humbjet më të mëdha të ushtrisë serbe në Luftën Ballkani-ke. Njëmijë e tetëqind ushtarë serbë që tentuan të hynin në qytet për të mbjellë vdekjen, u vranë nga forcat shqiptare e turke dhe shumë të tjerë u zunë rob. Serbia shpalli tri ditë zie kombëtare për atë humbje poshtëruese përballë Shkodrës.

Në qytetin e rrethuar zija e bukës ndërkohë kishte filluar të korrte viktimat e para, dhe deri ditën e fundit të rrethimit çdo ditë kishte vdekje nga uria. Qëndresa heroike dhe e papritur e Shkodrës tashmë e kishte kthyer përfundimisht qëndrimin e Fuqive të Mëdha,³ sidomos të austriakëve të cilët megjithëse e dëshironin Shkodrën në kufijtë e Shqipërisë, kishin pranuar fillimisht që ajo t'i jepej Malit të Zi, duke e konsideruar pushtimin e qytetit nga malazezët një fakt të kryer. Nga mesi i muajit mars, shumica e popullsisë së rrethuar nuk kishte me se të ushqehet përveçse me "barishte, mëllaga, farë lini, kërmij, bretkosa, hithra e rrënjë barishtesh", siç dëshmon një dëshmitar shqiptar i rrethimit.⁴ Ndërsa një gazetar italian, dëshmitar po ashtu, pohon se mijëra njerëz, shohin bukë me sy vetëm një herë në pesë apo gjashtë ditë. Vetëm më 11 prill ai numëroi 13 vetë të vdekur nga uria.⁵

Në kushtet e një rrethimi të tillë, të një izolimi disamujor, ndërkohë që të rrethuarve nuk u mbërrinte asnjë ndihmë nga askush, pushtuesit kishin ndihma të panumërta. Kur vdekjet nga uria nisën të tejkalojnë vdekjet nga armët e betejës, komanda ushtarake e përbërë nga oficerë shqiptarë dhe osmanë, nën drejtimin e Esat Toptanit pas shumë diskutimesh e konsultimesh vendosi dorëzimin e qytetit jo si të humbur në luftë por për shkak të urisë. Shqetësimi kryesor i komandës ushtarake shqiptaro-osmane ishte evakuimi në siguri të plotë i forcave ushtarake mbrojtëse, përfshirë edhe vullnetarët e redifët (rezervistët) bashkë me armatimet e lehta e të rënda, dhe garantimi i jetës së popullsisë së krishterë dhe myslimane të qytetit e të rrethinave si edhe garantimi i paprekshmërisë së riteve fetare dhe zakoneve kombëtare. Mbasi i pranuan këto kushte e garanci, mbas 6 muajsh rrethimi dhe qëndrese heroike, më 25 prill malazezët hynë në qytetin e ëndërruar. Megjithatë mbas tre javësh, më 14 maj, pikërisht për shkak të qëndresës heroike të forcave dhe popullsisë së rrethuar, ata u detyruan ta lëshonin Shkodrën përgjithmonë.⁶

Për këtë luftë epike, një nga betejat më të mëdha dhe më tragjike, por njëkohësisht fatlume, që është zhvilluar në historinë tonë, edhe sot mbas një shekulli nuk kemi ngritur asnjë monument përkujtimi. Nga ata mijëra të dëshmorë të asaj lufte heroike për shqiptari e liri, nga ata dhjetëra mijëra luftëtarë dhe të rrethuar që e ndërruan kahun e historisë, nuk përkujtohet askush, nuk është ngritur asnjë monument përkujtimi, asnjë ceremoni dhe as një nderim në këto 100 vjet shtet shqiptar. Jo vetëm kaq, por mbrojtësit heroikë të saj, historianë mendjelehtë i kanë shpallur tradhtarë, dhe mini-monumentin e Hasan Riza Pashës njerëz po aq mendjelehtë e kanë përdhosur.

Lavdi të përjetshme shehidëve, ushtarëve dhe komandantëve që luftuan heroikisht dhe të gjithë të rrethuarve që qëndruan të paepur përballë shovinizmit të verbër!

3. Helmreich, *The Diplomacy of the Balkan Wars*, f. 196.

4. Anonim, "Ditar, i rrethimit të Shkodrës", *Kumtari*, nr. 7, f. 213.

5. Gino Berri, *L'assedio di Scutari: sei mesi dentro la città accerchiata. Diario di un corrispondente di guerra*. Milano, Treves, 1913, f. 231.

6. Një dokument që mban datën 13 maj dëshmon se malazezët të dëshpëruar nga hidhërimi i humbjes, ditët e fundit përpara datës së vendosur nga fuqitë e mëdha për largimin e forcave malazeze nga Shkodra, 350 dyqane i plaçkitën dhe më pas u vunë flakën. Jo vetëm kaq, por edhe ashtu siç ishin kujdesur që të shpallnin mbrojtësit e qytetit martir tradhtarë, dhe mbasi kishin vrarë mijra shqiptarë e shkatërruar qytetin më të lulëzuar të Shqipërisë së copëtuar, arrestonin disa shqiptarë duke i akuzuar gjoja për degjen e dyqaneve që i kishin plaçkitur e djegur vetë. The National Archives, (TNA), Foreign Office, 22061/24. Telegram i kont De Salis për Sir Edward Grey. Cetinë 13 maj 1913.

Po vijjnë antropologët!

"Ka gjithnjë diçka të re jashtë Afrikës."

- Plini -

Edison Çeraj

Disa shtegtarë të vonuar, kryesisht europianë, që marrin udhën për arsye kërkimore/studimore drejt vendesh të ashtuquajtura ekzotike, ose primitive, ose të egra (pra barbare) e kështu me radhë, kanë vënë një pengesë pothuaj të pakapërcyeshme për t'i njohur nga afër ose siç duhet këto vende. Them "nga afër" sepse sido që ta tjerim meselenë, nuk mund ta njohësh ndryshe një vend, aq më tepër njerëzit e atij vendi (sepse njerëzit e për-bëjnë vendin) nëse nuk i takon dhe nëse nuk ke të bësh qoftë edhe sadopak me ta. Këtë e ka provuar çdo njeri, pikërisht në çastin kur e ka njohur nga afër një vend, duke e vizituar atë, dhe kështu ka pasur mundësinë të krahasojë njohjen nga larg – atë që dinte përpara, me njohjen nga afër – atë që provonte, ndjente, prekte e shikonte. Natyrisht që ndryshimi është si nata me ditën.

Duke hulumtuar mbi këto vende, mbi njerëzit, mënyrën e jetesës, besimin apo besimet, zakonet, ligjet e shumëçka tjetër, këta shtegtarë të vonuar, siç e dimë tashmë, formuan disiplina dhe katedra të posaçme; domethënë, ngritën një pushtet, atë pushtet që vjen vetëm nga dija. Studimet e tyre, hap pas hapi, siç jemi dëshmitarë, morën hor' fillimisht përmes botimeve dhe më pas edhe nëpërmjet medimeve të ndryshme të komunikimit masiv, dhe këtu do veçoja dokumentarët, që janë aq sugjestionues për masat.

Sado seriozë e të ditur qofshin këta shtegtarë të vonuar; sado të paanshëm e objektivë qofshin, ata manipulojnë/tjetërsojnë, sepse na sjellin vetëm copëza apo fragmente nga vendet ku kanë qenë, dhe pjesa nuk mund të gjykojë kursesi tërësinë. Por, në çastin që kësaj pjese i ndizet fitili nëpërmjet ritualit të paraqitjes demonstrative, ajo, *de facto*, për pjesën dërrmuese të njerëzve përbën tërësinë.

Por, siç dihet, pjesa më e madhe e këtyre shtegtarëve kanë punuar dhe punojnë për dikë: për mbretërinë, për kishën, për shtetin, për organizatën, shoqatën, universitetin, pra/ose për një institucion çfarëdo. Si të tillë, të dërguar nga institucioni, produkti që ata sjellin përhapet me shpejtësi falë instrumenteve që ka në dispozicion institucioni si i tillë.

Në këtë mënyrë krijohet mendësia masive, ose ai që njihet si opinion publik, pikërisht përmes dijes, e cila e kontrollon atë duke e ushqyer vazhdimisht me të njëtën gjë, por me maniera të ndryshme.

Ndoshta një rast tipik sot ku manifestohet ky fenomen është Afrika, që pavarësisht lehtësive që ekzistojnë për të lëvizur krahasur me një apo dy shekuj më parë, ky vend vazhdon të mbetet një vend që personifikon primitiven në të gjitha kuptimet, si nga pikëpamja materiale, ashtu edhe nga ajo kulturore apo filozofike.

Në një shaka me kripë, e cila na kursen shumë rreshta, për të mos i rënë gjatë, thuhet se kur një fis nga këta primitivët pra, pikasi se drejt tyre po vinin me yrrsh e ceremoni një grup antropologësh zellshumë, një pjesëtar i fisit i bëri zë me takt gruas: "Grua, fshihe shpejt televizorin, se po vijjnë antropologët!"

Kjo tregon se është shumë e rëndësishme që shtegtarët e vonuar të të gjejnë në atë gjendje që ata parashikojnë dhe presin; gjë që nënkupton se ata, pavarësisht se me çfarë do përballen, kanë një mision të paracaktuar i cili duhet përmbushur.

Nuk duhet harruar se, sido që të jetë puna, çfarë do që të ndryshojë, tjetri nuk njihet me të dëgjuar, por me të jetuar; jo se ajo çfarë dëgjojmë për të tjerët (në veçanti nga medimet e komunikimit masiv) është detyrimisht e manipuluar për arsye të caktuara politike, por mbi të gjitha nuk është e mjaftueshme, e duke mos qenë e mjaftueshme, për të qenë të drejtë, nuk mund të shërbejë për të ndërtuar një opinion, aq më pak një mendim.

Muhaxhiri i Medinës **Abbas ibn Ubade**

- radijallahu anhu -

Mustafa Erish

Abbas ibn Ubade (r.a.), ishte një prej dhjetë personave të parë që i dhanë besën Profetit tonë (a.s.), në Akabe!.. Ai është një sahab i nderuar, i njohur edhe për fjalimin historik që u mbajti shokëve të tij në Besëlidhjen e Dytë të Akabes, me qëllim që ajo besëlidhje të përforcohej. Ai ishte një hero lufte, i cili në ditën e Uhudit përpiquej t'i mblidhte përsëri shokët dhe vërsulej i vetëm në rreshtat e armikut.

Abbas ibn Ubade (r.a.), ishte prej Medinës dhe i takonte fisit Hazrexh. Datëlindja e tij nuk dihet, por babai i tij, ishte Ubade bin Nadle. Ai iu përgjigj ftesës islame në ditët e para që ai (Islami) erdhi në Medinë dhe që prej asaj kohe u nderua me të. Mori pjesë në të dyja Besëlidhjet e Akabes dhe, në Besëlidhjen e Dytë, mbajti një fjalim përballë fisit Hazrexh për ta përforcuar këtë besëlidhje.

Ai u kujtoi shokëve të vet se besa e dhënë ndaj Profetit (a.s.), do të thoshte se ata do ta mbronin atë ndaj armiqve me çdo kusht dhe, nëse nuk do ta bënin këtë, atëherë nuk duhet t'i jepnin besën Profetit (a.s.). Më konkretisht, ai u shpreh kështu:

-O fisi i Hazrexhit! A e dini përse e keni pranuar Profetin (a.s.)?

-Po!- u përgjigjën ata.

Atëherë ai vazhdoi:

Ju e keni pranuar atë edhe në kohë paqeje edhe në kohë lufte dhe do e ndiqni atë. Nëse do ta lini vetëm dhe pa ndihmë Profetin (a.s.), kur të dëmtohet pasuria juaj apo të afërmit tuaj, atëherë bëjeni që tani! Por për Allahun! Nëse e bëni diçka të tillë, do të shkatërroheni edhe në këtë botë, edhe në botën tjetër.

Nëse do të qëndroni të lidhur pas Profetit në atë që ju fton, edhe nëse ju dëmtohet pasuria dhe ju vriten të afërmit, atëherë mbajeni. Për Allahun! Kjo është më e mirë për ju si në këtë botë, ashtu edhe në botën tjetër.” (Usdu’l-gabe, III, 162; Ibn Hisham, es-Siretu’n-Nebeu ijje, I, 446.)

Pas këtyre fjalëve paralajmëruese të Abbas bin Ubades (r.a.), shokët e tij thanë:

“Ne do ta mbajmë Profetin tonë (a.s.), edhe nëse na dëmtohet pasuria dhe na vriten të afërmit. Ne nuk do të ndahemi kurrë prej tij. Ne vdesim dhe nuk kthehemi nga fjala jonë!” Më pas, u drejtuan nga Profeti (a.s.) dhe e pyetën:

“O i Dërguar i Allahut! Nëse e mbajmë fjalën tonë, çfarë do të kemi si shpërblim?”

Dhe Profeti (a.s.), u përgjigj duke thënë:

“Xhenetin!”

Pas kësaj, shkuan me radhë tek Profeti (a.s.) dhe i dhanë besën për këto çështje:

“Të mos i bënin shirk Allahut të Madhëruar, të mos vidhnin, të mos bënin zina, të mos vrisnin fëmijët, të mos gënjenin, të mos shpifnin dhe të mos kundërshtonin në punë të mira.”

Pikërisht gjatë kësaj besëlidhjeje, u dëgjua një zë prej kodrës së Akabes:

“O ju që qëndroni në Mina! Profeti dhe medinasit që u bënë myslimanë bënë marrëveshje për të luftuar me ju!”

Kur i Dërguari i Allahu (a.s.), e dëgjoi këtë zë, tha:

“Ky është shejtani i Akabes!” Më pas, duke u drejtuar në anën që erdhi zëri, tha:

“O armik i Allahut! Sapo të mbarojë punë, do të merrem me ty!”

Pastaj u kthye nga medinasit që dhanë besën dhe u tha:

“Kthehuni menjëherë në bujtinën tuaj!”

Në ato momente, Abbas ibn Ubade (r.a.), i entuziazmuar jashtë mase, u hodh dhe tha duke kujtuar fjalën e dhënë:

“O i Dërguari i Allahut! Beto hem se nëse ju dëshironi, nesër në mëngjes shkojmë u biem mohuesve që qëndrojnë në Mina dhe i vrasim të gjithë!” (Usdu'l-gabe, III, 162.)

Profeti (a.s.), u kënaq shumë prej qëndrimit të tij guximtar, entuziazmit të besimit dhe besnikërisë së tij ndaj fjalës së dhënë. Mirëpo, e këshilloi atë për qetësi dhe durim, duke i mësuar edhe këtë parim jetik:

“Ne ende nuk jemi urdhëruar të veprojmë kështu. Tani për tani kthehuni në vendin tuaj!”

Por Abbas ibn Ubade (r.a.), nuk u kthye në Medinë menjëherë pas besëlidhjes. Ai qëndroi në Mekë me qëllim që të mësonte Islamin dhe të përfitonte sa më shumë prej të Dërguarit të Allahut (a.s.). Ai emigroi në Medinë pak kohë para Profetit (a.s.). Për këtë arsye, ai njihej edhe si “Muhaxhiri i Ensarëve ose Muhaxhiri i Medinës”. (Fakihi, Ahbaru Mekke, IV, 2; 17 Isabe, III, 510.)

Në “vëllazërimin” që u bë pas emigrimit, Profeti (a.s.), e shpalli atë vëlla me Osman ibn Madh'unin (r.a.), prej muhaxhirëve. (Usdu'l-gabe, III, 162.)

Abbasi (r.a.), nuk mundi të merrte pjesë në betejën e Bedrit, por mori pjesë në atë të Uhudit. Gjatë kësaj beteje, kur ushtria myslimane pësoi disfatë, ai u përpoq ta mblidhte përsëri ushtrinë e shpërndarë me një fjalim mbresëlënës. Ai hoqi helmetën dhe armaturën dhe iu drejtua sahabëve me këto fjalë:

“Nëse Profetit tonë i ndodh gjë dhe ne mbetemi gjallë, ne nuk do të kemi asnjë arsyetim përpara Zotit tonë!”

O vëllezër! Kjo disfatë që pësuam, është si rezultat i mosbindjes ndaj Profetit tonë. Ai ju premtoi se nëse do të duroni dhe do të jeni të qëndrueshëm, do të ndihmoheni. Mos u shpërndani! Mblidhuni përreth Profetit! Nëse ne nuk rreshtohemi pranë truprojave dhe bëhemi shkak që t'i ndodh diçka Profetit, atëherë nuk do të ketë asnjë arsyetim që mund ta bëjmë para Zotit tonë!”

Pas këtyre fjalëve, ai u vërsul trimërisht i vetëm në mes të rreshtave të armikut, duke filluar të përplasej me këdo që i dilte përpara dhe duke thirrur “Allah, Allah!”.

Pas këtyre fjalëve, ai u vërsul trimërisht i vetëm në mes të rreshtave të armikut, duke filluar të përplasej me këdo që i dilte përpara dhe duke thirrur “Allah, Allah!”.

Ai e bëri trupin e tij mburojë mbi të Dërguarin e Allahut (a.s.). Luftoi me trimëri në të gjitha anët, në të djathtë, në të majtë, para e mbrapa Profetit vetëm e vetëm që ai të mos cenohej aspak. Më në fund, arriti gradën e dëshmorit, të cilën e dëshironte

aq shumë. Ai u gjet në fushën e betejës i mbytur në gjak, i prerë në duar dhe fytyrë.

Allahu qoftë i kënaqur me të!

Atë ditë, i Dërguari i Allahut (a.s.), për sahabët që ranë dëshmorë në Uhud dha një sihariq të tillë:

“Për Allahun, sa do të doja të bija dëshmor bashkë me sahabët e mi dhe të kaloja natën në gjirin e malit Uhud. Në Ditën e Kiametit, unë do të dëshmoj se këta janë dëshmorë të vërtetë në rrugën e Allahut.”

Allahu i Madhëruar na bëftë të gjithëve të marrim shembull prej dorëzimit, dashurisë dhe heroizmit të Abbas ibn Ubade (r.a.). Allahu na bashkoftë me ta në Xhenetet e Tij të larta. Amin!

OBSERVATORËT

FALTORET E ASTRONAUTËVE

Astronomia, si të gjitha degët e tjera të shkencës, është zhvilluar vazhdimisht nga popuj dhe kombe të ndryshme deri sa ka ardhur në gjendjen që e njohim sot. Shkenca dhe dituria nuk kanë as kombësi dhe as fe. Askush nuk ka të drejtë ta përvetësojë shkencën apo ta konsiderojë atë si monopol të një kombi, kulture apo qytetërimi të caktuar. Shkenca zhvillohet në shoqëritë që e vlerësojnë atë. Zhvillimi i shkencës gjithmonë i ka sjellë mirëqenie vendit ku ka gjetur vlerësim.

Në fillim të shekullit të 8-të nga që myslimanët e vlerësuan shkencën më tepër se perëndimi, Lindja e Mesme u shndërrua në follenë e re të shkencës dhe diturisë. Arabët me përkthimet që bënë nga filozofia dhe shkenca Greke, njohën një zhvillim të jashtëzakonshëm duke e zhvilluar më tepër shkencën. Midis shumë degëve të shkencës, astronomia mori një zhvillim shumë të madh, kjo ndodhi sepse për arabët yjet dhe planetët kishin një rëndësi të veçantë. Përmendja e mbi 300 emrave të trupave qiellorë në poezinë paraislamike është tregues i qartë i rëndësisë që i jepnin ata astronomisë.

Në këtë mënyrë astronomia në botën islame u zhvillua në mënyrë të shpejtë duke u bërë dega më e preferuar e studentëve. Në krye të gjitha këtyre zhvillimeve ishte Memuni, prijësi i botës islame. Ai ishte shumë i dhënë pas zhvillimeve astronomike madje në shumë vrojtme merrte pjesë vetë. Prandaj studimet astronomike dhe astronomët i vlerësonte jashtëzakonisht shumë.

Me rritjen e numrit të shkencëtarëve dhe punimeve astronomike u bë i domosdoshëm ndërtimi i vendeve të posaçme për studime astronomike. Megjithëse astronomia ishte vlerësuar edhe në qytetërimet e hershme, ajo asnjë herë nuk kishte arritur në gradën që një prijës të ndjente nevojën për të ndërtuar një observator. Këto të dhëna historike janë të mjaftueshme për kuptuar nivelin që kishin arritur myslimanët në këtë shkencë.

Kalifi i myslimanëve për të plotësuar nevojat e astronomëve ndërtoi dy observatorë: një në Bagdad dhe një tjetër në Damask. Të dy këta observatorë janë ndërtuar afërsisht në të njëjtën kohë, në mënyrë që të kryheshin studime të pavarura dhe të krahasoheshin më vonë përfundimet përkatëse. Në këta dy observatorë punuan shkencëtarët më të njohur të botës islame. Rrënjët e megaobservatorëve të ndërtuar në Amerikë dhe Evropë janë pikërisht në Bagdad dhe Damask. Prandaj ne duhet të jemi krenarë për historinë tonë, por kjo nuk duhet të mbesë vetëm në nivelin e mbrurjes me të parët, ne duke vlerësuar historinë tonë duhet ta çojmë zhvillimin e shkencës më lart, ashtu si të parët tanë nuk hezituan për të marrë nga qytetërimet dhe kultura të tjera për ta zhvilluar më tepër edhe ne nuk duhet të hezitojmë për të marrë nga perëndimi për ta zhvilluar me tej dhe për të dhënë kontributin tonë në zhvillimin dhe mirëqenien e njerëzimit. Përdërisa themi që bota na pret ne, po ne çfarë presim?

ABORTI

MASAKËR PA KLITHMA!

Ndërkohë që po mendoja për çështjen që teoria e evolucionit e quan, “rastësi, shans apo koincidence”, vendosa të bëj një kërkim në lidhje me ndodhitë e mbështetura në llogaritë e “probabilitetit”, në të cilat nuk mund të ndërhyjë askush.

Loja më e thjeshtë e probabilitetit që na vjen në mendje, mund të jetë hedhja në ajër e një monedhe. Pasi të ketë rënë në tokë, ka dy mundësi me probabilitet 50% që njëra prej dy anëve të monedhës të bjerë patjetër me fytyrë lart. Pra, ose “kokë”, ose “pilë”. Ky është shembulli më i thjeshtë që mund të tregohet lidhur me zinxhirin e ndodhive që ne i quajmë “rastësi ose shans” dhe i cili mund të kuptohet nga të gjithë.

Një gjë e ngjashme me këtë, përsëritet çdo 9 muaj e 10 ditë, që kur njeriu është krijuar në këtë botë. Pra, në një interval të tillë kohor, bëhet e qartë se një fëmijë do të lindë “fëmër” apo “mashkull”. Nëse kjo botë është shkak i formimit, zhvillimit dhe shtimit të qenies njerëzore ashtu siç pretendon dhe beson teoria evolucioniste, përqindja popullsisë së meshkujve do të ishte shumë më ndryshe se sa përqindja e popullsisë së femrave. E thënë ndryshe, nëse nuk do të ekzistonte një “dorë e urtë si një fuqi kontrolli dhe element ekuilibri”, mbase numri i femrave do ta kishte kaluar atë të meshkujve, ose për shkak se meshkujt janë më të fortë, do të jetonin më shumë dhe numri i tyre do të ishte më i madh se i femrave. Pra, kur e hedhim monedhën në ajër, duke thënë “kokë apo pilë”, në bazë të teorisë së rastësisë ose shansit, monedha mund të bjerë më tepër “kokë”. Kjo, sepse kur e hidhni monedhën në ajër, tashmë ju nuk mund ta kontrolloni më atë dhe nuk mund të bëni që të bjerë “kokë” dhe “pilë” në mënyrë të barabartë. Madje, për shkak të rastësisë, mund të bjerë 99 herë “kokë” dhe vetëm 1 herë “pilë”. Ja pra,

në mënyrë të njëjtë, asnjë prej miliarda nënave që kanë lindur fëmijë gjatë mijëra viteve, nuk ka pasur mundësinë të dijë apo të vendosë gjininë e fëmijës që mbante në barkun e vet.

Nëse prishni ekuilibrin, do të lind kaos!

“...Ai i dhuron vajza kujt të dojë e djem kujt të dojë. Disave u dhuron të dyja gjinitë: djem e vajza; e, kë të dojë e të pa fëmijë...” (Shura, 49-50.)

Nëse meditojmë pak mbi ajetin e mësipërm, do të kuptohet qartë se gjinia e fëmijës në barkun e nënës, për të cilën folëm më lart, nuk varet nga “probabiliteti”, por direkt nga Vetë Krijuesi. Për rrjedhojë, kërkimet shkencore tregojnë se, në rang botëror, përqindja e meshkujve është e njëjtë me atë të femrave. (CIA Fact Book, 2012) Pra, në mesin e popullsisë shtatë miliardëshe, ka një mashkull kundrejt një femre. Mirëpo, edhe kjo përqindje ka ndryshime. Dhe shkak i vetëm i kësaj situate është ndërhyrja e vetë njeriut në ekuilibrin e popullsisë. Shembulli më kritik i kësaj situate, është “politika e një fëmije”, që filloi të zbatojë në vitet 80’ Kina me një popullsi mbi një miliard banorë. Si rezultat i kësaj politike që u zbatua për tridhjetë vjet rresht, numri i aborteve të kryera në Kinë me dorën e shtetit, arriti në 335 milion. Efekti tjetër i frikshëm i kësaj situate, u kuptua pas tridhjetë vitesh. Si rezultat i këtyre aborteve, përqindja një me një e meshkujve dhe femrave që ishte më parë në Kinë, kishte ndryshuar 1.18 meshkuj kundrejt 1 femre. Pra, për çdo 100 femra, kishte 118 meshkuj. Studimet nxorën në pah se në vitet 2020, në popullsinë e çekuilibruar të Kinës do të ketë rreth tridhjetë milion meshkuj të pamartuar dhe për rrjedhojë kjo do të bëhet shkak i shtimit të nivelit të kriminalitetit, e në veçanti të rasteve të dhunës seksuale. (Hannah Beech, Time, 2013, Why China needs more children?)

“Luftoni në rrugën e Allahut,
ashtu si duhet luftuar!..”

(Haxhxxh, 78)

LUFTA NË RRUGËN E ALLAHUT

Xhihadi është një nga konceptet më të rëndësishëm të Kuranit dhe Sunetit, i cili vitet e fundit është kthyer në një nga termat më të debatueshme dhe më ogurzeza. Kjo gjendje nuk buron nga fakti se kjo temë është e pakuptueshme, e ndërlikuar, apo e paqartë. Përkundrazi, ky term trajton një nga çështjet më të qarta të Kuranit. Por sot edhe myslimanët bëjnë kujdes në përdorimin e këtij termi, sepse përreth këtij termi është krijuar një botëkuptim negativ. Tashmë, fjala “xhihad”, të sjell në mendje bombat, kufomat dhe masakrimin e njerëzve të pafajshëm. Për fat të keq, sot po përballemi me një gjendje të tillë, ku ana e ndritshme e fjalës xhihad, që shpreh sakrificën në rrugën e Allahut, po njolloset vazhdimisht. Bota e shëmtuar e injorancës, egoizmit, fanatizmit dhe dhunës janë përzierë keq me këtë fjalë. Me këtë fjalë po shprehet edhe lufta me armë e myslimanëve kundër njëri-tjetrit. Dhe kjo tregon një devijim total të këtij termi nga përdorimi i vërtetë në literaturën islame. Për fat të keq, edhe kjo fjalë është prekur shumë nga dhuna midis myslimanëve.

Perëndimi gjithmonë e ka treguar Islamit si “feja e shpatës” dhe prej shekujsh vazhdon ta përpunojë këtë temë. Ndërsa sot, si vazhdim i saj, po përdoret islamofobia. Po ashtu, edhe disa organizata dhe grupe janë duke i mbështetur këto me anë të qëndrimeve të tyre të pabesueshme. Mirëpo Allahu i madhëruar që ka dërguar këtë fe, na e prezanton veten si Mëshirues të pakufishëm. Po ashtu, edhe cilësia më e spikatur e Fjalës së Tij, Kuranit, është mëshira dhe shërimi. Në mënyrë të natyrshme, edhe i Dërguari i Tij nuk mund të jetë i privuar nga këto cilësi. Për rrjedhojë, Ai na bën të ditur se si Profeti i Tij është dërguar si mëshirë për botët. Prandaj, përmendja e Islamit bashkë me “frikën”, “dhunën” dhe “terrorin”, është shpifja më e madhe që mund t’i bëhet kësaj feje.

Çfarë lidhjeje mund të ketë me xhihadin hedhja e bombave mbi njerëzit e pafajshëm dhe masakrimi i tyre në mënyrë çnjerëzore? Në fakt, a nuk është xhihadi shkak i prezantimit të njerëzve me mëshirën dhe bukurinë e Islamit? Mirëpo, këto ndodhi të dhimbshme që po përjetohen, jo vetëm që nuk bëhen shkak që njerëzit të njihen me Islamit, por ata i largojnë ata prej tij.

Xhihadi është mënyra e ndërtimit të urave midis Islamit dhe njerëzve. Mirëpo, ndodhitë që të copëtojnë zemrën, u vënë zjarrin dhe i shkatërrojnë këto ura. Xhihadi është mënyra e hapjes së zemrave të etura për të vërtetën ndaj fesë së mëshirës. Gjithashtu, xhihadi është ngritje e emrit Allah dhe të fesë së Tij. Mirëpo këto zhvillime negative po bëhen shkak që Islami të humbasë reputacionin në syrin e njerëzimit.

Xhihadi është si lokomotiva e Islamit, sepse kjo fe në sajë të xhihadit ka arritur përtej shekujve dhe kontinenteve. Për këtë arsye, edhe marshimi i saj drejt së ardhmes do të jetë e mundur me xhihadin. Nëse do të kemi ndonjë gjë për t’u thënë brezave të ardhshëm, kjo do të jetë e mundur në sajë të xhihadit. Për rrjedhojë, lënia mënjanë e xhihadit, do të thotë t’i krasitësh krahët Islamit. Gjithashtu, kjo do të thotë që myslimanët të presin degën mbi të cilën qëndrojnë dhe të shkatërrojnë shpirtin dhe dinamizmin që i bën të ekzistojnë.

Sahabët fisnikë, për shkak se e kuptuan drejt shpirtin e xhihadit, u derdhën udhëve dhe shëtitën vend më vend, e kontinent më kontinent. Edhe myslimanët e mëvonshëm shkuan gjurmëve të tyre. Dhe si rezultat, Islami arriti në Azi, Afrikë, Lindjen e Largët dhe zona të tjera. Me miliona njerëz u udhëzuan dhe përvetësuan rrugën e vërtetë të Islamit. Teuhidi u bë feja kryesore e vendeve Islame

për shekuj me radhë. Në to nuk u adhuruan as idhujt dhe as njerëzit. Njerëzit shpëtuan prej nënshtrimit ndaj tiranëve dhe zullumqarëve. Ndërsa të vërtetën, drejtësinë dhe virtytin i konsideruan si synimet e jetës së tyre. Ja pra, të gjitha këto ndodhën në sajë të xhihadit, synimi i të cilit është mbajtja lart e së vërtetës dhe përpjekja për ta bërë atë mbizotëruese. Për këtë ka mënyra të ndryshme. Por, pikësëpari duhet theksuar se xhihadi nuk përbëhet vetëm nga lufta.

Nëse trajtohet bashkë me ajetet dhe hadithet përkatëse, shihet qartë se ky term ka një përmbajtje të gjerë, si luftën me veten, adhurimin e Allahut, predikimin e Islamit dhe përpjekjen për zbatimin e tij. E thënë ndryshe, ky term shpreh përpjekjen në rrugën e Allahut me çdo mjet që nxjerr në pah aktiviteti njerëzor si zemra, gjuha dhe dora.

Islami dëshiron që kauzën e së vërtetës ta realizojë me rrugën e paqes. Prandaj ai nuk u hap luftë kombeve të tjera për shkak të dallimeve fetare. Mirëpo, edhe lufta nuk ka munguar asnjëherë mbi faqen e tokës. Po ashtu edhe armiqët e luftës për të vërtetën dhe të drejtën kanë ekzistuar gjithmonë. Për rrjedhojë, Islami e ka konsideruar luftën si një gjendje të përkohshme. Nëse myslimanët sulmohen atëherë mund të bëhet fjalë për luftë. Madje në këtë rast, për ta është e detyruar të mbrojnë veten, fenë dhe atdheun e tyre.

Synimi i xhihadit është përcimi i Islamit tek popujt që nuk janë njohur ende me Islamin. Mirëpo, këtu nuk bëhet fjalë për presion. Kështu e kanë kuptuar dhe zbatuar fenë myslimanët gjatë gjithë historisë, sepse feja mund të pranohet vetëm me dëshirën dhe vullnetin personal të njeriut. Ndërsa pranimi i fesë nën presion, lind vetëm hipokrizi dhe nuk e bën njeriun besimtar.

Në lidhje me luftën, Islami ka vendosur rregulla të rëndësishme, të cilat quhen morali i luftës. Për rrjedhojë, kuptimi i luftës në Islam, nuk është lejimi i gjithçkaje në lidhje me armikun, vrasja, djegia dhe shkatërrimi i çdo gjëje që të zë syri. Në luftë nuk lejohet teprimi. Ajo nuk vazhdohet nëse pala tjetër e lë atë. Po ashtu nuk lejohet as prishja e marrëveshjeve që bëhen me armiqtë.

Në shekujt e shkuar, fuqia ekonomike në marrëdhëniet ndërkombëtare dhe triumfi në luftë, kanë qenë arsye epërsie. Mirëpo në ditët tona, përveç fuqisë ekonomike ka marrë një rëndësi të madhe edhe fuqia në fushën kulturore. Shoqëritë që përparojnë në fushat e shkencës, kulturës, artit, arsimit dhe medias, sigurojnë një epërsi të rëndësishme.

Shoqëritë po godasin njëra-tjetrën me anë të mediave dhe në këtë mënyrë po shkatërrojnë strukturat kulturore dhe dinamikat e tyre shpirtërore. Për rrjedhojë, xhihadi i ditëve tona, duhet të marrë përparësi në fushat shkencore dhe kulturore.

Shekullin e shkuar myslimanët kanë luftuar me vetëmohim për të pastruar tokat e tyre prej armiqve, duke përjetuar një nga periudhat më të dhimbshme dhe të vuajtura të historisë së tyre. Si përfundim, myslimanët arritën t'i shpëtonin tokat e tyre prej armiqve, por e njëjta gjë nuk mund të thuhet edhe për pushtimin kulturor që pësuan më pas. Për myslimanët, pushtimi kulturor është po aq i rrezikshëm sa edhe pushtimi i tokave të tyre. Për rrjedhojë, sot për sot detyra më e rëndësishme e myslimanëve është ruajtja e brezave nga zhytja në batakun e gjynaheve. Pra, në këtë aspekt duhet vlerësuar edhe xhihadi që duhet të bëjnë myslimanët në këtë periudhë.

Khundub bin Abdullahu (r.a.), transmeton se Profeti (a.s.), ka thënë::

“Kush bën një mirësi që të dëgjohet,
Allahu bën që të dëgjohet (qëllimi i tij). Kush bën mirësi për t’u dukur,
edhe Allahu e bën të duket (hipokrizinë e tij).”

(Muslim, Zuhd, 48)

SËMUNDJA E HIPOKRIZISË

Të pëlqehesh, të admirohesh, të lavdërohesh, të tregohesh me gisht, të dukesh, e të njihesh...

Pak a shumë, si njerëz që jemi, të gjithë kemi ndjenja të tilla në një qoshe të zemrës. Dikush shfaq sjellje që me të vërtetë janë për t’u admiruar dhe, edhe pse nuk dëshiron të dalë në plan të parë në këtë aspekt, veprat e tij e bëjnë atë të dukshëm. E megjithatë, ai nuk e braktis modestinë. Por ka edhe nga ata që megjithëse nuk e kanë zakon, shfaqin sjellje që priten me admirim në sytë e të tjerëve vetëm e vetëm për të kënaqur dëshirën e tij për t’u pëlqyer nga të tjerët. Kur e kupton se duket, njihet dhe flitet mes njerëzve, ai ndjen një kënaqësi të madhe prej kësaj. Duke menduar se i mahnit të gjithë me bindjen e tij, ai mrekullohet edhe më tepër me veten. Ai vazhdon të mashtrojë njerëzit përreth pa e menduar aspak se mund të vijë një ditë kur e vërteta të dalë në shesh dhe ai do të ndihet shumë i penduar për këtë. Mirëpo, ai është një njeri i mjerë që nuk e kupton se sado që ai të vazhdojë të luajë rolin e tij duke menduar se i ka mashtruar të tjerët, në fakt ai që prej fillimit është duke mashtruar vetëm veten e tij.

I Dërguari i Allahut (a.s.), ka thënë:

“Kush bën një mirësi që të dëgjohet, Allahu bën që të dëgjohet (qëllimi i tij). Kush bën mirësi për t’u dukur, edhe Allahu e bën të duket (hipokrizia e tij)”

Ky është një hadith që na paralajmëron të gjithëve ndaj sëmundjes tinëzare të hipokrizisë që e bren njeriun nga brenda. Një njeri me sëmundje të tillë, dëshiron që të tjerët të mos e mashtrojnë, ndërkohë që ai vet pandeh se u ka hedhur hi syve të tyre. Mirëpo, herët a vonë, në këtë botë ose në botën tjetër, Allahu i Madhëruar, i Cili e di mirë çfarë ndodhet në zemra, do ta nxjerrë në shesh qëllimin e vërtetë

të të hipokritit. Veprat që nuk synojnë kënaqësinë e Allahut e që bëhen pa sinjeritet, nuk do të kenë asnjë vlerë tek Allahu. Në Ditën e Gjykimit, ku do të jepen shpërblimet për veprat, Allahu do t’i drejtohet hipokritit me këto fjalë: “Shkoni tek ata, para të cilëve dëshironit të dukeshit në dynja! Të shohim a do të keni ndonjë dobi prej tyre?” (Ibn Hanbel, V, 429.)

Ndërsa në një hadith tjetër ku tregohet shembulli i tre robërve që do të gjykohen në Ditën e Kiametit, Profeti ynë (a.s.), na bën të ditur në mënyrë konkrete dështimin që do të pësojnë ata njerëz kur t’u dalin në shesh qëllimet e vërteta të veprave të tyre: Në fillim, para Zotit sillet një person që mendohet të ketë rënë dëshmor në rrugë të Tij. Aty i numërohen të gjitha mirësitë që i janë dhënë dhe ai i kujton. Më pas, Allahu e pyet se çfarë ka bërë në këmbim të këtyre mirësive? Ndërsa ai përgjigjet duke thënë, “kam luftuar në rrugën Tënde derisa kam rënë dëshmor”. Mirëpo, Allahu i Madhëruar, i Cili i e njeh mirë qëllimin e tij të vërtetë, thotë: “Ti gënjen! Ti ke luftuar që të tjerët të thonë «sa trim është». E në fakt, kjo është thënë”. Pas kësaj, ky njeri tërhiqet zvarrë dhe hidhet në Xhehenem.

I dyti sillet një person që ka marrë e ka dhënë shumë dije dhe ka lexuar shumë bukur Kuran. Ai pyetet se çfarë ka bërë në këmbim të mirësive që i janë dhënë. Ai thotë se u ka dhënë të tjerëve prej dijes që ka marrë dhe ka lexuar Kuran për hir të Allahut. Mirëpo, Allahu i thotë se po gënjen dhe se të gjitha këto i ka bërë që t’i thonë “dijetar” dhe “lexues i mirë i Kuranit”. Pastaj duke ia përplasur të gjitha në fytyrë, e hedh edhe këtë në Xhehenem. Në fund, para Allahut sillet një person që ka qenë i pasur dhe ka dhënë me bollëk prej çdo malli që i ka dhënë Allahu.

Kur pyetet se çfarë ka bërë në këmbim të të gjitha këtyre mirësive, ai thotë, “unë e kam shpenzuar pasurinë time në rrugën Tënde, ashtu siç ke dëshiruar Ti”. Mirëpo, Allahu, i Cili e di mirë edhe qëllimin e këtij, i thotë, “ti po gënjen, sepse të gjitha këto i ke bërë që të thonë se je «bujar». E në fakt ia ke arritur qëllimit”. Edhe ky njeri kapet e hidhet zvarrë në Xhehenem. (shih. Muslim, Imare, 152.)

Krijuesi i Madhëruar, e ka bërë njeriun krijesën më të çmuar, ka vënë në shërbim të tij çdo gjë në tokë e në qiell dhe e ka vendosur atë halife/mëkëmbësin e vet në tokë. Dhe në këmbim të të gjitha këtyre mirësive, Ai ka kërkuar vetëm një gjë prej tij: “Të adhurojë Atë (Allahun), duke ia kushtuar fenë vetëm Atij”. E në këtë çështje, Ai nuk toleron asnjë grimcë që t’i bëhet shirk/shok.

Nëse qasja ndaj fenomenit të hipokrizisë bëhet në këtë pikëpamje, nuk është e vështirë të kuptohet se në çfarë rreziku të madh ndodhet njeriu. Për rrjedhojë, njeriu hipokrit që mendon të fitojë pëlqimin e njerëzve, në vend që të fitojë kënaqësinë e Allahut për çdo adhurim apo mirësi që bën, pa e kuptuar fare përzihet në shirk. Për këtë arsye, Profeti ynë (a.s.), duke dhënë shembull njeriun i cili e zbukuron namazin që ta shikojnë të tjerët, hipokrizinë dhe syfaqësinë e ka cilësuar “shirk të fshehtë”.

Mirëpo, qëndrimi i Allahut ndaj robit që bën shirk, është shumë i qartë: *“Unë jam larg (më i Larti) prej çdo gjëje që më bëhet shirk (më shoqërohet). Kushdo që bën një vepër dhe bashkë me Mua bën ortak dikë tjetër në atë (vepër), unë do ta lë vetëm për vetëm me shirkun e tij.”* (Muslim, Zuhd, 46.)

Hipokrizia është një sjellje që nuk mund të përputhet kurrë me besimin. Njeriu që beson, duhet të jetë i singertë dhe i drejtë si në marrëdhëniet me Allahun, ashtu edhe në marrëdhëniet me njerëzit. Përndryshe, ai përballet me rrezikun e ngjasimit me hipokritët. Në Kuranin Fisnik, hipokritët qortohen në mënyrë serioze për shkak se ata i kryejnë vetëm për t’u dukur adhurimet si namazin, zekatin dhe sadakanë. Për shkak se e shpenzojnë pasurinë e tyre larg sinqeritetit dhe vetëm sa për t’u dukur, ata krahasohen me një shkëmb mbi të cilin ndodhet pak dhe, por që mbetet i zhveshur menjëherë pas një shiu të madh.

Me qëllim që të mos i ngajmë hipokritëve që e kanë ndërtuar pothuajse të gjithë jetën e tyre mbi dyfytërsinë dhe syfaqësinë dhe të mos biem në kurthin e shirkut, ne duhet të kërkojmë vetëm kënaqësinë e Allahut në çdo punë që bëjmë. Bërja e punëve vetëm për hir të Allahut, e ruan zemrën nga ndjenja e mashtrimit dhe hiles. Gjithmonë duhet vepruar me ndjenjën e mirësisë dhe nuk duhet harruar se Allahu i Madhëruar na sheh dhe është në çdo moment bashkë me ne.

Në fakt, kë mashtrojmë duke treguar hipokrizi? Këtë pyetje duhet ta mendojmë vazhdimisht dhe, për t’u ruajtur nga kjo sëmundje që e kaplon tinëzisht zemrën duhet të strehohemi tek Zoti ynë i Madhëruar me këtë dua të Profetit tonë të dashur (a.s.): *“O Allah! Strehohem tek Ty prej varfërisë, mohimit, shirkut, dyfytërsisë dhe prej veprës që bëhet për sy e faqe!”* (Ibn, Hibban, Sahih, III, 300.)

A MUND TË ZIHET ME BALTË AI DIELL UDHËZUES!

FORMA PRAKTIKE E MORALIT TË BUKUR

Allahu (xh.sh.), e përshkruan kështu në Kuran të dashurin e Tij, Pejgamberin Muhamed r:

“Pa dyshim se ti je me moral të lartë.” (Kalem, 4)

“Dhe Ne nuk të kemi dërguar ty (o Muhamed), veçse si mëshirë për botët.” (Enbija, 107)

I Madhi Zot, shkallën më të lartë të moralit dhe të devotshmërisë ia paraqiti njerëzimit nëpërmjet portretit të Pejgamberit të Tij shembullor. Ai (a.s.) ishte mrekullia e artit të Zotit e shpalosur në formën e njeriut. Ishte shembulli më i mrekullueshëm për të gjithë njerëzimin dhe zgjidhja më e mirë praktike për çdo çështje.

Në lidhje me këtë, Pejgamberi (a.s.), ka thënë:

“Jam dërguar për të plotësuar moralin e bukur.”
(Muvatta, Husnul-Hulk, 8)

Për këtë arsye gjithkush synon pasimin me devotshmëri të moralit dhe mirësisë së të Dërguarit të Allahut (a.s.). Kurani na njofton se, madje edhe një grup prej xhindëve erdhën tek i Dërguari i Allahut (a.s.) dhe dëgjuan prej tij leximin e Kuranit.

Ai (a.s.) nuk është pejgamber vetëm për njerëzit por edhe për “Thekalejn”, domethënë për të dy botët, për botën e njerëzve dhe atë të xhindëve... Ai është mëshirë për të gjithë botët...

Ai (a.s.) do të jetë dëshmues mbi të gjithë pejgamberët (a.s.) Ditën e Mahsherit. Ai (a.s.) është vula e profetëve. Ai (a.s.) është mësuesi i njerëzimit.

Për këtë arsye gjithkush magjepset prej tij.

Madje edhe ata të gjerë që nuk i besuan mesazhit dhe fjalëve të tij.

Armiku më i madh i të Dërguarit të Allahut (a.s.), Ebu Xhehli thoshte:

“Ne e dimë që ti je i besueshëm dhe i drejtë. Por ne nuk e duam atë që ti ke sjellë.”

Domethënë ai, edhe pse egoja nuk e linte, e kishte pranuar të Dërguarin e Zotit (a.s.) në ndërgjegjen e tij.

Sipas kuptimit të shprehjes “mirësi është ajo që ta vlerëson edhe armiku”, edhe sot ka shumë mendimtarë dhe filozofë perëndimorë, të cilët pranojnë dhe vërtetojnë këto cilësi të Pejgamberit (a.s.).

Ja për shembull njëri prej tyre:

MË I MADHI NË HISTORI

Shkencëtari amerikan Michael HART në vitin 1979 përgatiti një studim me anë të kompjuterit. Qëllimi ishte të zgjidhte 100 personalitetet më të mëdha të të gjitha kohërave dhe t'i radhiste ato.

Kështu që, shkroi në kompjuter aftësitë, përpjekjet, veprat dhe sukseset e njerëzve të mëdhenj të cilët kanë lënë gjurmë në histori. Në fund të këtij studimi, i cili zgjati për disa muaj, programi kompjuterik zgjodhi emrin më të madh në bazë të të dhënave të regjistruara në memorien e tij. Emri i përzgjedhur në mënyrë objektive nga kompjuteri ishte Muhamedi (a.s.). Ata që përgatitën këtë studim ishin të krishterë, ndërsa Jezusi, sipas Islamit Isai u, zuri vendin e pestë.

Pas këtij studimi edhe revista franceze Le Point e shpalli Pejgamberin (a.s.) “Personazhi i vitit” në vitin 1979. Ndërsa me 29 dhjetor 1979 gazetatat shkruanin për këtë studim dhe e shpjegonin kështu arsyen e asaj radhitjeje:

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

“Edhe pse Pejgamberi (a.s.) ka jetuar një mijë e katërqind e sa vjet përpara (571-632), ndikimi i tij në botë ka qenë jashtëzakonisht i lartë dhe miliona njerëz vazhdojnë akoma të ecin në gjurmët e tij.” (Revista Zafer, 97/3-8).

Ky ndikim i madh është një përforcim i qartë hyjnor dhe një konkluzion i rëndësisë së tij si një pejgamber i vërtetë.

Ky ndikim i madh është një konkluzion i paraqitjes së një karakteri dhe morali të veçantë.

Në botë kanë pasur ndikimin e tyre për një kohë të shkurtër edhe filozofë apo politikanë të ndryshëm. Duke tërhequr pas tyre masën e popullit dhe duke u mbështetur në fuqi të mëdha materiale, kanë sunduar njerëz të tillë si Aleksandri i Madh, Nemrudi, Faraoni, Marks, Hitleri etj. Shumë nga këta ose kanë përjetuar dështimin akoma sa ishin të gjallë, ose janë harruar nga historia pas një kohe të shkurtër pas vdekjes.

Pejgamberi (a.s.) dhe burrat e devotshëm kanë gjithmonë një vend të veçantë në zemrat e njerëzve. Modeli i rrugëtimit të tyre është për njerëzit një portë shpëtimi, qetësie, lumturie dhe mëshire. Ndjekja e gjurmëve të tyre është bërë shkak i një jete të mbushur plot me mirësi.

Historiani francez Lamartine është njëri nga ata dijetarë që ka përshëndetur dhe përgëzuar karakterin dhe triumfet e pashembullta të Pejgamberit të Zotit (a.s.).

DIFERENCË E PAKRAHASUESHME

“Nëse madhësia e qëllimit, mungesa e mjeteve dhe madhështia e përfundimit do të ishin tre komponentët matës të njeriut gjeni, kush do të kishte guximin të krahasonte figurat më të mëdha të historisë moderne me figurën e Muhamedit (a.s.)?” (A. De Lamartine, L’histoire de la Turquie)

Le ta shpjegojmë pak këtë fjalë:

Truri i njeriut mund të studiohet në tre aspekte të ndryshme:

1. Cili është qëllimi i këtij personaliteti të madh?
2. Ky person çfarë mjeteve posedon?
3. Cili është përfundimi i përpjekjeve për të arritur qëllimin e tij me këto mjete? Sa e lartë është përqindja e suksesit të tij?

Qëllimi i Pejgamberit (a.s.) përfshinte të gjithë botën dhe ishte qëllimi më i madh i të gjithë shekujve. Qëllimi i tij ishte kënaqësia e Krijuesit, realizimi i shpalljes hyjnore, përfaqësimi i profecisë së të Madhit Zot. Ai posedonte mesazhin e udhëzimit për njerëzimin dhe lumturisë në të dy botërat, mesazhi i tij ishte aq i madh sa kjo botë dhe tjera. Qëllimi i tij nuk ishte imponimi i diçkaje tek njerëzit, por fitimi i zemrave të tyre. Ai kishte disa ideale madhështore, vendosjen e drejtësisë, zhdukjen e padrejtësisë, themelimin e vëllazërimit dhe të sakrificës reciproke ndër njerëz.

Sa i përket mjeteve dhe mundësive që posedonte;

Pejgamberi (a.s.) ka ardhur në këtë botë jetim, është rritur jetim dhe deri në moshën dyzet vjeçare kur i erdhi profecia, nuk ka pasur asnjë përkrahje tjetër përveç mbështetjes shpirtërore dhe materiale të gruas së tij Hatixhes. Shumica e pasuesve të tij ishin të varfër dhe të dobët. Nuk kishte as pasuri për të harxhuar në realizimin e synimeve të tij. Në të shumtën e rasteve nuk kishte çfarë t'u dhuronte të tjerëve përveçse një buzëqeshje të ngrohtë. Si ai ashtu edhe shokët e tij shpeshherë ishin të detyruar të shtrëngonin fort barkun nga uria që kishin, ndërsa në udhëtimet e largëta tre vetë hipnin me radhë në një deve në mungesë të mjeteve të udhëtimit.

Nëse do të bënim një krahasim në mes të pejgamberëve të Zotit, Muhamedi (a.s.) nuk pati mrekulli të ngjashme me erërat në urdhrin e Sulejmanit u dhe as me shkopin e Musait u, me të cilin ndante detin apo nxirrte ujë prej shkëmbit. Por ai (a.s.), nuk posedoi asgjë tjetër përveç një zemre e cila synonte qetësimin e njerëzve me erërat e dashurisë dhe zbutjen e zemrave të ngurta me lotët dhe djersën e derdhur me vepra të mira dhe të hallallit.

Në këtë synim të madh dhe mundësi të vogla:

Përgjigjen e pyetjes se cili ishte përfundimi material dhe shpirtëror i mesazhit të të Dërguarit të Allahut (a.s.) mund ta gjejmë të qartë në momentin e hutbes së lamtumirës:

Nga një shoqëri paraislamike e emëruar “injorante” në të cilën foshnjat femra groposeshin të gjalla, adhuroheshin idhujt, shpërthenin luftërat ndër fise dhe ku nuk ekzistononte asnjë formë ligji politik apo shoqëror, lindi një popull madhështor, besimtar, i ndërgjegjshëm, i moralshëm, i mëshirshëm, sakrifikues, luftëtar i nderit dhe i vëllazërueshëm në fe.

Një territor madhështor i cili në fillim ndikoi mbi të gjithë gadishullin arabik, më pas u dërguan delegatë në Etiopi, Irak dhe në Sham, brenda 30 viteve u arrit nga Semerkandi në Kajravan e pas disa shekujsh shtriu ndikimin e tij të ndritur në të gjithë kontinentet e globit.

Një ndikim që nuk shuhet, një ndikim që nuk zhduket kurrë deri në Ditën e Kiametit.

Një qytetërim i cili rinovohet vazhdimisht dhe që prodhon figura të larta në çdo kohë.

Ka lindur burra të drejtë si Omeru'l-Faruku, Omer bin Abdulazizi, Selahaddin Ejjubi, Alparsllani, Muhamed Fatihu, Sulltan Sulejmani.

Një popull i cili i dërgoi në shkallët më të larta jetësore dhe i vendosi në jetë cilësitë njerëzore të mëshirës, dashurisë, butësisë dhe sakrifikimit. Një popull në të cilin nuk gjendej një i varfër për të marrë zekatin. Një vend me klimë të qetë ku nuk ka nevojë për psikiatri. Tempull i zemrave të lidhura fort njëra me tjerën si një zinxhir i hekurt, aty ku mërztija dhe depresioni nuk gjejnë të çarë për të depërtuar brenda.

Çdo qytetërim prodhon formën e njeriut të vet. Ndërsa ajo formë e njeriut posedon cilësitë dhe karakterin e civilizimit, në të cilin lind dhe rritet që do të thotë se është gjithmonë në përshtatje me të.

Civilizimi islam i themeluar nga Profeti (a.s.), është maja më e lartë e arritur ndonjëherë në historinë e njerëzimit. Shkaku i kësaj arritjeje është përputhja e formës natyrore e të pastër të krijimit të njeriut me diturinë, madhështinë, urtësinë hyjnore.

Të gjitha këto arritje të këtij ymeti të ndriçuar nga bota shpirtërore profetike, ishin si rezultat i përcjelljes në çdo hap të

jetës së të Dërguarit të Allahut (a.s.), i cili ishte si një Kuran i gjallë.

Suksesi i pakrahasueshëm në misionin e arritur nga Pejgamberi i Zotit, Muhamedi (a.s.), me mundësi të pakta dhe mjaft të dobëta, është një tregues i qartë i karakteristikave të tij të larta, si dhe moralit të tij shembullor.

MAHNITJA PAS PERSONALITETIT TË TIJ

Njerëzit mahniten gjithmonë pas personaliteteve të mëdha.

Për këtë shkak njerëzimi është gjithmonë në kërkim. Në kërkim për të gjetur shembullin e veçantë nga të tjerët, udhëzuesin ideal, të përsosurin.

Adresa më e drejtë dhe më e natyrshme e kësaj nevoje janë pa dyshim profetët dhe njerëzit e mirë

“Nëse madhësia e qëllimit, mungesa e mjeteve dhe madhështia e përfundimit do të ishin tre komponentët matës të njeriut gjeni, kush do të kishte guximin të krahasonte figurat më të mëdha të historisë moderne me figurën e Muhamedit (a.s.)?”

të Zotit. Ata me veprat, me fjalët dhe me ndikimin e tyre të lindur nga singeriteti dhe çiltërsia, arrijnë të fitojnë zemrat dhe shpirtërat e pastër në mes të njerëzve.

I dërguar si mëshirë për botën, Pejgamberi ynë i dashur, Muhamedi (a.s.) ishte vula plotësuese e karvanit të profetëve të Zotit, pishtari ndriçues i të devotshmëve dhe të dashurve të Zotit. Në periudhën e shkurtër 23 vjeçare të misionit të tij si profet, ai (a.s.) arriti të edukojë me mijëra burra të cilët u quajtën sahabë (shokët e Pejgamberit). Ai diell udhëzues nuk kishte pasues vetëm nga fisi Kurejsh apo fiset e tjera përreth. Pas tij vrapuan edhe Selman el-Farisiu, Suhejb er-Rumi, Uveys el-Karani e shumë e shumë të ngjashëm me ta.

Fytyra e Pejgamberit (a.s.) ishte aq e ndritur dhe aq mahnitëse, saqë një nga dijetarët hebrej të asaj kohe, Abdullah bin Selami t kur e kishte parë fytyrën e të Dërguarit të Allahut (a.s.) kishte thënë:

“Kjo fytyrë nuk gënjen.”

Më pas kishte pranuar Islamin.

Bota shpirtërore dhe përsosmëria e personalitetit të Pejgamberit (a.s.) ishin në atë shkallë të lartë, saqë dy mbretërit e mëdhenj të asaj kohe e pranuan dhe u përlulën përballë së vërtetës së mesazhit të tij, edhe pse nuk patën kurrë mundësinë ta shikonin atë nga afër. Mbreti i Etiopisë, Nexhashiu, pranoi Islamin. Ndërsa perandori i Bizantit, Herakliu, edhe pse nga frika e humbjes së pushtetit nuk e shprehu dot hap-tas, në ndërgjegjen e tij e kishte pranuar mesazhin dhe të vërtetën e profecisë së Muhamedit (a.s.).

Ndërsa sahabët, shokët e nderuar të Pejgamberit (a.s.), kudo që shkuan, ndriçuan si kandilat e mesazhit islam duke urdhëruar për të mirën dhe duke ndaluar të keqen. Në këtë mënyrë u bënë shkak që kjo botë dhe bota e pafundme e Ahiretit të bëhen vendbanim i lumtur për miliona e miliona njerëz.

Ashtu sikurse në shekullin e parë të Islamit, edhe në shekujt më pas, përpara kësaj përhapjeje të shpejtë të dritës së Islamit u paraqitën pengesa të ndryshme.

KURTHET E SHPIFJEVE DHE PADREJTËSIVE

Njohja e Islamit dhe e Pejgamberit (a.s.), përhapja e ideve të reja dhe simpatia e treguar ndaj fesë dhe të Dërguarit të Allahut (a.s.) i shqetësonte së tepërmi këto grupe:

- Tiranët të cilët nuk dëshironin të humbisnin interesat dhe pushtetin e tyre të dhunshëm...

- Ata të cilët pretendonin të ishin artistët dhe dijetarët e vërtetë, u befasuan që me ardhjen e dritës së Islamit dhe zhdukjen e errësirës; injoranca, dembelizmi dhe imoraliteti i tyre do të dilte në shesh...

- Udhëheqësit ziliqarë të feve të shpikura apo të ndryshuara gjatë rrjedhës së historisë...

- Ata të cilët shpirtin e kishin të mbushur me mohim dhe dyfytirësi; të shoqëruar nga verbëria dhe injoranca...

Këta fatkeqë vazhdimisht shpifnin kundrejt Pejgamberit të Zotit, Muhamedit (a.s.).

Ata që në fillim e thërrisnin Pejgamberin (a.s.) el-Emin (i besueshmi), më pas filluan t'i thonë mashtrues.

Ata që pasurinë dhe paratë e tyre ia dorëzonin Pejgamberit (a.s.) për t'ua ruajtur dhe nuk kishin asnjë dyshim në besueshmërinë e tij, më pas filluan të pretendonin se ai (a.s.) po shpifte ndaj Allahut Y.

Gjatë rindërtimit të Qabes së bekuar, ata të mjerë të cilët u grindën mes njëri-tjetrit dhe si zgjidhje menduan të rrëmbenin shpatat, kur e panë atë burrë të hynte në derën e Qabes, u qetësuan dhe e zgjodhën si gjykatës të grindjes, për shkak të mençurisë dhe maturisë që posedonte. Ishin po ata njerëz që më pas do t'i thonë “i çmendur”.

Edhe pse nuk e kishin dëgjuar kurrë të shkruante apo recitonte ndonjë poezi, për t'i përngjarë ajetet e Kuranit me vargjet e poezive, thanë: “Ai nuk është pejgamber, por poet”.

Thjesht për të mohuar mesazhet e mrekullueshme të ardhura prej Zotit të Gjithësisë, madje duke e ditur shumë mirë të vërtetën, i thanë: “magjistar”.

Personaliteti i ndritur i Pejgamberit (a.s.) i thau të gjitha ato kënetat dhe ferra përreth e arriti të mbjellë në tokën e pastër të zemrave, trëndafilat e qëndisur me emrat e sahabëve, shokëve të tij më të mirë.

Të ngjashme me ato që përjetoi Pejgamberi i Zotit (a.s.) i përjetoi edhe ymeti (populli) i tij gjatë gjithë historisë.

Ndërsa drita e Islamit përhapej në çdo cep të botës duke zhdukur errësirën e dhunës dhe të padrejtësi-ve, disa klerikë të cilët frikësoheshin nga humbja e posteve apo detyrave që kishin, filluan të nxitnin e të organizonin njëra pas tjetrës fushatat famëkeqe të kryqëzatave. Në anijet e tejmbushura me ushtarë, Islami u shpjegua në formën më të errët dhe më negative.

Feja më e pastër monoteiste, Islami, u paraqit tek ata si “fe pagane”.

U përhapën gënjeshttrat se gjoja pakicat e krishtera, si ato të grekëve dhe armenëve, jetonin nën dhunën apo persekutimin e myslimanëve, megjithëse në shtetin islam mbrohej me të drejtë liria e besimit dhe fesë. Nën ndikimin e këtyre shpifjeve, kur erdhën ushtarët e kryqëzatave ushtruan masakrat më të egra mbi popullin e Kudsit (Jeruzalemit).

Madje edhe në luftën e Çanakkale-së, myslimanët e Indisë dhe Pakistanit u mashtruan nën parullat se gjoja “po shkojmë në ndihmë të Kalifit (udhëheqësit mysliman)” dhe u dërguan kundër myslimanëve.

Dje mundësitë dhe mjetet ishin më të pakëta, andaj edhe shpifjet nuk kishin shumë ndikim. Ndërsa sot, nën petkun e artit, mendimit të lirë, kinemasë dhe karikaturave, ushtrohet një propagandë e rrezikshme ofendimesh dhe keqinterpretimesh.

Me anë të depërtimit të ofendimeve të pamoralshme synohet që të pengohet orientimi i mbarë njerëzimit drejt Pejgamberit të Zotit, Muhamedit (a.s.), shembullit më të mirë, poseduesit të moralit më të bukur dhe më madhështor, për të cilin njerëzimi ka nevojë, ashtu siç ka nevojë për ujë dhe oksigjen.

Ne e dimë që vendin e fesë, besimit dhe gjendjes shpirtërore nuk mund ta zërë asgjë. Ideologjitë e ndryshme si ajo e komunizmit apo pozitivizmit, të cilat pretendonin shkatërrimin e fesë, falimentuan me kohë. Kristianizmi, si një fe së cilës i ka kaluar koha, e devijuar dhe e lënë pas dore, tani nuk gjen më vend as në zemrat e të krishterëve. U mendua se vendin e tij mund ta zinin besimet e Lindjes së Largët, por edhe ato nuk arritën ta përballojnë etjen dhe urinë që ndjen natyra e pastër njerëzore. Me gjithë këto intriga dhe shpifje të mbushura me smirë e xheloz, përsëri Islami vazhdon të tërheqë mendjet dhe zemrat e njerëzve nga çdo cep i botës.

Islami është adresa e vetme e shpëtimit në këtë botë dhe në Ahiret. Ata që sot pretendojnë se janë themeluesit e civilizimit modern dhe marrin kurajon të hedhin fjalë kundër të Dërguarit të Allahut (a.s.), nuk kanë themeluar asgjë tjetër, përveçse mbretërinë e injorancës, brenda së cilës vuajnë pasojat e ndërjegjes dhe shpirtit. Morali është zhdukur, urrejtja dhe armiqësia ndërmjet të pasurit dhe të varfërit është rritur, familja është shkatërruar, ndërsa fë-

mijët vrapojnë pas drogës dhe alkoolit në kërkim të lumturisë së humbur.

Të gjitha këto dukuri tregojnë se Islami është zgjidhja e vetme, kurse rruga e vetme e botës përëndimore të zhytur në shkatërrimin moral dhe shpirtëror, është përvetësimi i këtij sistemi madhështor. Filmat kundrejt personazhit të Pejgamberit (a.s.), tentativat për të djegur Kuranin Famëlartë, çetat e formuara nga mllefë dhe urrejtja kundrejt kësaj feje, kanë vetëm një qëllim, pengimin e drejtimit të njerëzve nga Islami;

QËLLIMI ËSHTË PARANDALIMI I SUKSESIT

Por me lejen e Allahut kurrë nuk do t’ia arrijnë. Sepse në ajetin e Kuranit thuhet kështu:

“Ata dëshirojnë ta fkin dritën (fenë) e Allahut me gojën e tyre, por Allahu ka vendosur vetëm që ta përsosë dritën e Vet, edhe sikur mohuesit ta urrejnë këtë gjë.” (Tevbe, 32)

Është për t’u çuditur se si në të gjitha vendet e botës në të cilat popullsia myslimane është dominuese, të krishterët në mënyrë direkte ose indirekte ushtrojnë ose ndihmojnë në ushtrimin e aktiviteteve të ndryshme të terrorit, pushtimit apo anarkisë, duke derdhur gjak myslimani...

E megjithatë, të gjitha këto poshtërsi që ata vetë bëjnë, mundohen t’ia hedhin Islamit dhe Pejgamberit të kësaj feje, Muhamedit (a.s.). Mundohen me mish e me kockë që Islamit ta tregojnë si një fe të egër, të vështirë, të rëndë apo të prapambetur.

Provuan me të gjithë forcën e tyre të errët që t’i bëhen perde asaj drite, ta përbaltin me shpifje atë diell ndriçues. U munduan t’i presin degët pemës që jep fruta.

Por atij nuk arritën t’i bëjnë dot asgjë. Me ato fjalë të ndyra, nuk përlyen gjë tjetër, përveç gojës së tyre. Balta në ato duar njollosoi veç karakterin e tyre të ndyrë.

I vetmi pejgamber dhe i vetmi njeri të cilit i njihet e tërë jeta në histori, madje edhe në detajet më të vogla, është Muhamedi (a.s.). Të gjitha fjalët, veprat dhe mendimet e tij janë regjistruar në çdo moment duke u kthyer kështu në monumente të krenarisë për mbarë njerëzimin. Jeta e tij (a.s.) do të jetë si shembull për të gjithë brezat e ardhshëm deri në Ditën e Kiametit.

Islami është adresa e vetme e shpëtimit në këtë botë dhe në Ahiret. Ata që sot pretendojnë se janë themeluesit e civilizimit modern dhe marrin kurajon të hedhin fjalë kundër të Dërguarit të Allahut (a.s.), nuk kanë themeluar asgjë tjetër, përveçse mbretërinë e injorancës, brenda së cilës vuajnë pasojat e ndërjegjes dhe shpirtit.

Kështu që:

Nuk ka asgjë për t'u çuditur me sjelljet ofenduese të Ebu Xhehlëve dhe Ebu Lehebëve të kohës, kundrejt Pejgamberit të Zotit (a.s.).

Dihet se hajduti dyqanin e argjendarisë synon të vjedhë. Pema që ka fruta goditet me gurë.

Ashtu sikurse Ebu Xhehlët e djeshëm, edhe pasardhësit e sotëm të injorancës nuk kanë lënë vend pa kërkuar në jetën dhe në karakterin e Pejgamberit (a.s.), por nuk kanë gjetur asgjë, qoftë edhe një detaj të vogël, për të kritikuar.

Duke qenë kështu, nuk kanë gjetur zgjidhje tjetër, veçse të qetësojnë urrejtjen e tyre me anë të shpifjeve dhe intrigave.

Këto intriga do të zgjasin në një mënyrë apo tjetër deri në Ditën e Kiametit.

Por ajo që ne duhet të pyesim është kjo:

Çfarë detyre kemi ne si ymeti i Muhamedit përballë këtyre shpifjeve?

Ata me këto sjelljet e tyre, mundohen të mbulojnë të vërtetën e Pejgamberit (a.s.). Me anë të zhurmës që krijojnë, dëshirojnë që fjala e Kuranit të mos dëgjohet. Me ato paraqitje të ndyra, mundohen t'i tërheqin shikimet nga drita e moralit më të mirë të botës.

Atëherë, ajo që na takon ne të bëjmë, është t'ia paraqesim njerëzimit të Dërguarin e Zotit (a.s.), në formën e tij më të denjë.

Ndërsa rruga për ta arritur këtë gjë është, njohja dhe përfitimi sa më shumë prej tij (a.s.).

TË JETOJMË ME TË...

Jeta e Pejgamberit (a.s.), u plotësua në vitin 632. Sot nuk jemi në gjendje që ta mbrojmë atë (a.s.), në aspektin fizik. Por, ashtu sikurse çdonjëri nga ne është dëshmitar i Zotit në tokë, edhe si ymet i të Dërguarit të Zotit (a.s.), jemi të obliguar që të mbrojmë moralin, personalitetin dhe Sunetin e Profetit (a.s.).

Ta duash atë, do të thotë të jesh me të në zemër, në fjalë e në vepër. Në hadithin e tij të bekuar thuhet:

"Njeriu është me atë që do." (Buhariu, Edeb, 96)

Në fytyrën e secilit prej nesh duhet të reflektojnë buzëqeshja e tij.

Nga fjalët tona duhet të derdhen vetëm modestia dhe çiltërsia e tij.

Në veprimet tona duhet të mishërohet sinqeriteti, pastërtia dhe devotshmëria e tij.

Me faljen, mëshirën, dashurinë, bujarinë, sakrificën, modestinë dhe qëndrueshmërinë tonë, le të përpiqemi të fitojmë sadopak prej moralit të tij të lartë.

Ai u dërgua si mëshirë për botët.

Ne, besimtarët, duhet të sillemi me mëshirë dhe dhembshuri ndaj çdo krijese, duke përfaqësuar me dinjitet Profetin (a.s.) dhe duke qenë pionierët e buzëqeshjes në fytyrën e ndritur të Islamit.

Ky përfaqësim me dinjitet i të Dërguarit të Allahut, ishte shkak që të parët tanë të fitonin zemrat e njerëzimit në mbarë botën.

Një nga shembujt e pafund është ky:

Sulltan Fatih Mehmeti, pasi e çliroi Bosnjën, dërgoi në ato zona njerëz të zgjedhur, të cilët përfaqësonin me dinjitet bukurinë dhe nurin e Islamit. Boshnjakët u magjepsën kur panë të mishëruar në komshinjtë e tyre myslimanë moralin dhe karakterin e lartë të Pejgamberit (a.s.), vendosën që më pas të pranonin të qetë Islamin.

Kështu ka ndodhur edhe çlirimi i Kosovës nga Sulltan Murati.

Devotshmëria jonë, forma jonë praktike, morali dhe e gjithë ekzistenca jonë duhet të arrijë në atë shkallë të përfaqësimit të Pejgamberit (a.s.), sa që kur njerëzit të dëgjojnë shpifjet që bëhen ndaj atij profeti të madh apo të krahasojnë shpifjet e trillimet me moralin tonë madhështor, atëherë nuk do të arrijnë të mendojnë gjë tjetër, përveçse të thojnë: "Përderisa ymeti i këtij Pejgamberi është kaq i çiltër, kaq i bukur dhe kaq i veçantë, kushedi se sa i madh, sa i përkryer dhe sa madhështor do të ketë qenë ai vetë!"

O Allah!

Duke na bërë pjesë të ymetit të më të dashurit Tënd, Ti na dhe dhuratën më të madhe. O Allah! Plotësoje mirësinë Tëndë mbi ne duke na bërë prej atyre të cilët përfitojnë prej zemrës, prej moralit kuranor, prej Sunetit të tij të bekuar dhe na bëj të denjë për ymetin e tij...

O Allah!..

Na mundëso që të Dërguarin e Nderuar (a.s.), ta paraqesim dhe ta tregojmë në formën më të bukur tek njerëzit të cilët akoma nuk e kanë njohur atë. Na jep sukses në realizimin e kësaj përgjegjësie të madhe. Duke qenë kjo motoja e jetës tonë, na bashko me të Dashurin Tënd në Xhenet.

Amin!..

El-Mumin

AI QË JEP SIGURI

Ilir Hoxha

Ndjenja e frikës është shkaku i të gjitha problemeve shpirtërore... Për frikacakun nuk është e rëndësishme se, a është apo jo për t'u pasur frikë ajo që ai ka frikë. Frikacakët, frikësohen sepse janë frikacakë... Madje prej gjithçkaje... Nga sëmundjet, nga mospëlqimi i të tjerëve, prej stresit të rrizkut etj... Ata kanë frikë nga humbja e pozitës, famës apo fuqisë... (Të gjitha këto frika janë prej shejtanit: shih. Al-i Imran, 175.) Ata që i nënshtrohen frikësimit të shejtanit, tentojnë të veprojnë çfarë nuk ta pret mendja. Prej kësaj ushqehet edhe shirku/idhujtaria. Ata që i tërheqin njerëzit në shirk, motivohen prej kësaj frike të sëmurë.

Ndjenja e frikës, në të njëjtën kohë është edhe truall ku mund të zhvillohet hipokrizia. Për shkak të karakterit prej frikacaku, njeriu është i prirë të bëhet gënjeshtar, dyfytirësh dhe tradhtar. Ashtu siç disa aftësi janë të përshtatshme për zhanre të ndryshme sportive, ashtu është edhe ndjenja e frikës për dyfytirësinë.

Studiuesit e natyrës së personalitetit të njeriut, na thonë se kërkimi i sigurisë është një nevojë bazë, ndërsa frika, është një gjendje e jashtme e lindur prej dëmtimit të tërësisë psikologjike. Ja pra, për këtë arsye -dhe shqyr-, në mesin e emrave të Zotit tonë nuk ekziston një emër në kuptimin e "frikësuesit", por ekziston një emër në kuptimin e "siguruesit", që është "el-mumin". Kjo tregon se cilësia e Allahut për "të frikësuar", është në varësi të kushteve, ndërsa cilësia e Tij për të "dhënë siguri", është domosdoshmëri e qenies së Tij, si një cilësi bazë. Padyshim që prej Allahut duhet pasur frikë, por jo sepse Ai të fut frikën. Ajo që e bën njeriun të ketë frikë prej Alla-

hut, është përfundimi i tij, i paralajmëruar në bazë të veprave dhe sjelljeve të tij. Kur tregohet gjendja e miqve të Allahut në ajete të panumërta të Kuranit, thuhet: **"...nuk do të kenë arsye për t'u frikësuar e as për t'u dëshpëruar."**¹

Termi "hauf", që nënkupton gjendjen e frikës së njeriut në lidhje me fundin që do të pësojë për shkak të veprave që ka bërë dhe termi "hashjet", që nënkupton frikën që lind prej respektit të madh ndaj Allahut bazuar në dijet që ka njeriu në lidhje me qenien e Tij, janë ndjenja që konfirmohen si në Kuran, ashtu edhe në hadithet e Profetit (a.s.). Pavarësisht këtyre, kërkohet që njeriu të mos e presë shpresën prej Allahut.²

Sido që të jetë gjendja e tij, çdo njeri ka shpresë për ta rregulluar veten dhe për të fituar faljen e Allahut (me manifestimin e emrave Teuuab, Gaffar, Aufuu, Rrahim, Kerim, Gafur, etj.). Ja pra, një prej emrave që i fal njeriut besimtar këtë shpresë, është edhe "el-Mumin".

Emri "mumin", që shpreh besimin/sigurinë e pafundme që ndjehet ndaj Allahut, rrjedh prej rrënjës "emn", që do të thotë, **"të jesh në siguri të plotë pa ndjerë aspak frikë"**. Emri "mumin", që rrjedh prej kësaj rrënje, do të thotë **"Ai që i bën të tjerët të ndihen të sigurt, që i besohet fjala dhe premtimi"**.

Besimi, që është manifestimi i këtij emri, është aq themelor dhe i domosdoshëm për vazhdimësinë e jetës në tokë, saqë thuhet se, **"jeta në këtë botë, që Allahu i Madhëruar e ka krijuar në saj të manifestimit**

1. - shih. Junus, 62; Ahkaf, 13.

2. - shih. Zumer, 53; Jusuf, 87.

të emrit të Tij, Halik, vazhdon të ekzistojë në sajë të manifestimit të emrit të Tij, Mumin”. Kjo, sepse humbja e ndjenjës së besimit/sigurisë, bëhet shkak i humbjes së dëshirës për të jetuar, gjë që është fundi i jetës.

Po ashtu, “Mumin”, ka edhe kuptimet, “të besosh, të aprovosh, të vërtetosh”. Në këtë aspekt, Vetë Allahu i Madhëruar, në Kuran i ka përmendur me këtë emër edhe njerëzit që besojnë tek Allahu dhe të dërguarit e Tij, duke e nderuar njeriun me një nga emrat e Tij. Në këtë mënyrë, Zoti ynë na nxit drejt moralit që kërkon të shohë tek ne, duke e bërë atë një emër për ne. Pra, si rezultat i detyrueshëm i bartjes së kësaj cilësie, prej “muminëve/besimtarëve”, pritet të jenë të besueshëm në fjalë, në premtime dhe moral, duke u bërë njerëz që reflektojnë besim përreth tyre. Po ashtu, edhe emri “Emin”, të cilin banorët e Mekës ia dhanë Profetit tonë (a.s.), para se t’i vinte profetësia, është një cilësi që rrjedh prej kësaj rrënje dhe si rezultat i karakterit të tij, shpreh faktin se të gjithë njerëzit kishin besim tek ai.

Zoti ynë, që ka krijuar “imanin/besimin”, ashtu siç ka krijuar edhe “sigurinë/besueshmërinë”, i ka falur zemrave tona aftësinë e besimit, si një prej manifestimeve të panumërta të emrit të Tij, “el-Mumin”. Kjo është edhe arsyeja që njeriu e ka të pamundur të mos i besoj asgjëje. Në fakt, edhe mohimi është një lloj besimi. Për rrjedhojë, Allahu e fton njeriun të besojë “atë që vjen prej Tij”, e jo vetëm në “besim”. Zemra që e aprovon dijen që vjen prej Allahut, është bërë “mumine/besimtare”.

Nëse jemi të zotët e një besimi/imani që mbështetet në dijen që vjen prej Allahut, as kjo botë, as bota tjetër dhe as ato që ndodhin në këtë moment nuk do të na duken të pakuptueshme. Një zemër e tillë, e percepton vendin e çdo gjëje në nivelin e ekzistencës dhe asgjëje nuk i jep një rëndësi që i kalon kufijtë. Kështu, edhe paqja, që është qëllimi i jetës, lind prej kësaj gjendjeje shpirtërore. Ndërsa në zemrat që i kanë besuar gënjeshtreve dhe mashtrimeve, është përmbysur plotësisht rendi i sendeve dhe i ndodhive dhe çdo gjë është prishur. Të zotët e këtyre

zemrave janë gjithmonë të shqetësuar dhe jetojnë gjithmonë në frikë dhe panik. Ata nuk i zënë besë asgjëje. Sipas tyre, në këtë botë nuk ka askush të cilit mund t’i besosh. Për ta, të gjithë njerëzi janë armiq të mundshëm. Pasiguria në botën e tyre të brendshme është aq e frikshme, saqë mund ta shprehin këtë vetëm duke ia atribuuar atë të tjerëve. Kjo vetmi e frikshme, mund të kalohet vetëm duke përmendur emrin e Allahut dhe duke u strehuar tek Ai. Nëse njeriu strehohet tek Allahu me vetëdije të plotë, e jo thjesht me zakonin e fjalës, Allahu nuk e refuzon atë.³ Kjo, sepse një kuptim tjetër i emrit “Mumin”, është edhe “të ndihmohet dhe t’i marrësh nën mbrojtje të veçantë” ata të cilët kërkojnë strehim.

Në fakt, çdo krijesë së cilës i zëmë besë, është një mjet sigurie dhe paqeje ku është manifestuar emri “Mumin”, sepse të gjitha emrat e Zotit tonë manifestohen në gjithësi me anë të shkaqeve të ndryshme. Sipas asaj që na mëson shkencat e psikologjisë, faktori më i rëndësishëm në formimin e ndjenjës së sigurisë tek fëmija, është nëna me karakter të qetë, e cila vazhdon të kujdeset me vendosmëri për fëmijën e saj sido që të jenë kushtet.

Sipas Gazaliut, çdo njeri që përpiket për arritjen e sigurisë dhe besueshmërisë, tek ai manifestohet emri “Mumin” dhe ata bëhen një nënë, e cila e edukon fëmijën e saj që ta shohë botën me besim dhe një baba që i ofron fëmijës së tij një fole të sigurt. Po ashtu, edhe personat që për çfarëdolloj arsyeje kanë marrë përsipër drejtimin e njerëzve, në realizimin e detyrës së tyre duhet të përpiqen të meritojnë manifestimin e këtij emri tek ta, duke mos gënjyer kurrë, duke i mbajtur premtimet dhe duke i ruajtur të fshehtat në lidhje me njerëzit që drejton. Dhe, ata që e meritojnë më së shumti këtë emër ndër njerëzit, duke filluar që prej profetëve, janë ata që i drejtojnë njerëzit në rrugën e Allahut dhe i mësojnë se ajo që me të vërtetë duhet të kenë frikë, është dënimi i përvetshëm në botën tjetër.

3. - shih. Al-i Imran, 101; Enfal, 64.

MEHMET AKIF ERSOJ

Mehmet Akifi lindi në shtëpinë e familjes së vet, në lagjen Sarigyzel, në Fatih të Stambollit. Ai erdhi në jetë në muajin shevval të vitit 1290 hixhr (Dhjetor 1873). Babai i vendosi emrin “Ragijf”, që i përshtatej ditës së tij të lindjes, por kjo fjalë nuk ishte kuptuar mirë dhe u shënua si “Akif”. Por deri në ditën e vdekjes së babait të tij u përdor emri “Ragijf”.

FAMILJA

Babai i Mehmet Akifit ishte një prej mësuesve të Medresesë së Fatihut, Mehmet Tahir Efendi (1826-1888), ndërsa nëna e tij ishte zonja e nderuar Emine Sherife (1836- 1926). Babai i tij që i vogël u transferua me detyrë nga Shushica e Pejës për në Stamboll. Shushica është një krahinë në zonën Osmane të Shqipërisë. Ndërsa nëna e tij lindi në Tokat dhe është pjesëtare e familjes Buhara.

Zotëri Tahiri është burri i dytë i zonjës Emine. Burri i saj i parë, me të cilin kishte tre fëmijë, kishte vdekur duke i lënë trashëgimi shtëpinë në të cilën jetonte; një shtëpi në Sangyzel. Zotëria Tahir, kur u martua me zonjën Emine ishte dyzet vjeç. 2 vite pas lindjes së Akifit, çifti u bekua me një vajzë së cilës i vendosën emrin Nuriye. “Selma”, për vdekjen e të cilës Akifi shkroi një poezi në librin e tij “Safahat/ Fletët” është vajza e motrës Nuriye.

Zotëria Tahir, që ishte pjesëtar i grupimit Alim dhe Nakshibendi, duke qenë se gjatë punës në med-

rese njihej për pastërtinë e tij, mori pseudonimin: “i pastr” dhe vazhdon të kujtohet si: “Zotëria Tahir nga Pambuku, i pastr”. Edhe nëna e Akifit ishte një grua e ndjeshme dhe besimtare. Jo më kot Mehmet Akifi shkroi rreshtat: “Me të vërtetë që në fëmijëri kam qenë shumë fatlum/ familja ime e shtrenjtë nuk kishte asnjë ndryshim prej xhenetit.”

FËMIJËRIA DHE VITET E SHKOLLËS

Në shkurt të vitit 1878, Akifi që kishte mbushur plot 4 vite, 4 muaj dhe 4 ditë; zbatoi traditën dhe u regjistrua në mektebin e lagjes Fatih (Emir Buhari).

Këtu ai studioi për afërsisht 2 vite dhe në vitin 1879 shkoi në shkollën fillore të Fatihut. Gjatë këtij viti i ati filloi t’i mësonte gjuhën arabe.

Babai i Akifit në të njëjtën kohë ishte edhe mësuesi privat i familjes së një prej zyrtarëve më të rëndësishëm të shtetit, Emin Pashasë (viti i vdekjes: 1908). Ai u jepte mësim fëmijëve të Emin Pashasë: Mahmut Kemal (1870-1957) dhe Ahmet Tevfik (viti i vdekjes: 1923). Këto mësim gjatë dimrit zhvilloheshin në konakun që Emin Pasha kishte në Bakërxhëllar ndërsa në verë të gjithë së bashku shkonin për të jetuar në Jakaxhëk. Akifi i ndiqte mësimet së bashku me vëllezërit dhe u bënë shoqëri atyre gjatë verës.

Akifi përfundoi shkollën trevjeçare në vitin 1882 dhe menjëherë filloi shkollën tetëvjeçare në qendrën Rushtijesi. Gjatë kësaj kohe ai vazhdonte me mësimet e arabishtes që i merrte nga babai i vet. Gjithashtu ndiqte gjyshin Esad, që lexonte Gylistanin dhe Mesnevinë. Që në atë moshë, vihej re talenti i tij në gjuhët turke dhe persishte dhe ai dallohej ndjeshëm nga moshatarët e vet.

INTERESI PËR POEZI

Gjatë viteve që kaloi në Rushtije ai filloi të kishte kureshtje për poezinë dhe filloi të lexonte libra me poezi.

Ai vetë ka treguar se libri i parë që ka lexuar ka qenë “Lejlaja dhe Mexhnuni”, i shkruar nga Fuzuli. Ndërkohë ai filloi të shkruante poemat e para së bashku me shokun e dashur të studimeve, Mahmut Kemalin.

Në vitin 1885 ai e mbaroi shkollën trevjeçare dhe babai e la të lirë në zgjedhjen e profesionit. Akifi zgjodhi “Mulikeje Mektebi” dhe u fut në gjimnazin civil që shërbente si parapërgatitje për shkollën e tij.

Ai studioi deri në vitin 1889. Në këtë shkollë i dha mësim një prej poetëve më të njohur të kohës: Zotëria Naxhi (1850-1893).

ZOTËRIA HOXHA TAHIR

Babai i Akifit, mësuesi i nderuar Tahir, në Ramazanin e vitit 1304 u ftua në atë që quhej “mësimi i qetësisë” (24 maj- 22 qershor 1887) dhe mori pjesë si bashkëbisedues. Këto “mësime të qetësisë” zhvilloheshin çdo Ramazan dhe ishin mësime tefsiri që bëheshin në prani të Sulltanit.

Zotëria Hoxha Tahir u sëmur nga tuberkulozi i larngut dhe në vitin 1888 vdiq si pasojë e sëmundjes.

Akifi që i kuptoi mirë vështirësitë ekonomike të familjes së vet, e la shkollën. Në vitin 1889 ai kaloi tek shkolla “Bajraktar”. Thuhej se të diplomuarit e parë të shkollës civile veterinerë do të punësoheshin menjëherë. .

Shkolla 4- vjeçare e veterinarisë “Bajraktar” u hap në Ahirkapi. Nxënësit e shkollës i vazhduan mësimet në këtë godinë për 2 vite ndërsa në vitin 1891 shkuan në shkollën e sapondërtuar në Halkalli, ku kishte edhe konvikt për të fjetur. Gjatë katër viteve të shkollës “Bajraktar” Mehmet Akifi mori mësime prej shumë doktorësh dhe mësuesish fetarë.

Me datën 22 Dhjetor 1893 Mehmet Akifi përfundoi shkollën që atëherë quhej “Bajtar i Hallkallësë dhe Shkolla e Bujqësisë” me medalje ari. Më pas filloi punë si inspektor i veterinarisë.

Në 28 Dhjetor të vitit 1893 iu botua lirika e parë në revistën “Hazine-i Funun”. Kjo lirikë është vepra e parë e njohur e Akifit. Ndërkohë në 10 Tetor të vitit 1894 iu botua edhe një lirikë tjetër në po të njëjtën revistë. Ka shumë mundësi që të ekzistojnë edhe shkrime të tjera, të botuara në gazeta të tjera gjatë kësaj periudhe. Pas datës 10 Shkurt 1889 vjershat e tij filluan të botoheshin në “Gazetën Zyrtare”. Në këtë gazetë janë botuar më shumë se 25 vjersha të tij.

Me 1 Shtator të vitit 1898, kur ishte 25 vjeç, ai u martua. Gruaja e tij ishte zonja Ismet, vajza 20-vjeçare e drejtorit të thesarit, zotëri Mehmet Emini. Mehmet Akifi u bekua me 6 fëmijë, tre prej tyre ishin vajza. Fëmija i katërt vdiq kur ishte vetëm një vjeç e gjysmë. Emrat e fëmijëve të tij janë: Xhemile, Feride, Suad, Ibrahim, Naim, Emin, Tahir (sipas moshës).

Akifi nuk u mjaftua me dërgimin e fëmijëve në shkollë, por u mundua t’i zgjeronte vetë njohuritë e tyre. Pasi filloi të punonte si punonjës shteti, ai vazhdoi të jepte mësim. Gjithashtu ai i vazhdoi përpjekjet e tij në botën e letërsisë duke shkruar poezi. Por hyrja e madhe në botën e publikimeve do të fillonte në vitin 1908 me shpalljen e Kushtetutës së Dytë. Pas kësaj date poezitë e tij filluan të botoheshin në “Siratin Mustakim”.

Në vitin 1920 ai u zgjodh si deputet i Burdurit në Kuvendin e Parë Popullor. Në 17 Shkurt të vitit 1921 shkroi Himnin Kombëtar të Turqisë. Me 12 Mars parlamenti e aprovoi himnin. Që prej vitit 1926 dhe deri në fund të jetës, ai filloi të jepte mësime të gjuhës turke në universitetin e Egjiptit.

Në vitin 1935 u sëmur në mëlçi prandaj shkoi në Lubnan për të ndryshuar ajër. Mehmet Akifi qëndroi në fshatin Alije të Lubnanës për të pushuar dhe për t’u qetësuar. Më pas u kthye në Egjipt, ku kaloi edhe dimrin. Në qershor të vitit 1936 u kthye në atdhe. U shtrua në spitalin e Nishantashë. Mehmet Akifi vdiq në datën 27 Dhjetor 1936, në Stamboll. Ai u varros në varrezat e Enirnekapësë, pranë një prej miqve më të mirë: Baban Zade Ahmet Naim.

Akifi që jetoi në një periudhë kur atdheu dhe bashkësia islame ishin në rrezik të madh, e ndjente thellë dhimbjen dhe sakrifikoi çdo gjë për të kryer sa më mirë detyrat e tij. Për këtë arsye ai nuk kalonte dot shumë kohë me familjen e vet. Problemet ekonomike që hasi gjatë gjithë jetës së vet, ndikuan për keq tek ai. Ndërsa kalimi i dhjetë viteve të fundit larg atdheut e la larg çdo kënaqësie të kësaj bote por edhe larg familjes së vet. Poeti që në rini zgjodhi atdheun përpara familjes, në pleqëri u privua nga të dyja.

Mehmet Akifi e donte vendin dhe fenë e vet. Ai ishte i mëshirshëm me njerëzit. Mehmeti është poeti i çmuar që valëzohej me emocionin e botës së poezisë dhe shkroi shumë prej vjershave më të bukura të letërsisë turke. Shkrimi i himnit turk bëri që të merrte emrin “Poeti Kombëtar”.

Poezitë e poetit u mblodhën në veprën madhore me titull “Fletët”. Kjo vepër është e përbërë prej këtyre 7 librave:

- Libri i Parë: Fletët/ Safahat (1911)
- Libri i Dytë: Libri i Tretë: Zëri i së Vërtetës (1913)
- Libri i Katërt: Në katedrën e Fatihut (1914)
- Libri i Pestë: Kujtimet (1917)
- Libri i Gjashtë: Asimi (1924)
- Libri i Shtatë: Hijet (1933).

MBI RAPORTIN E TË PËRVEÇMES ME TË PËRBOSSHMEN NË LETËRSI

Edison Çeraj

"Letërsia është arti i zbulimit të një gjëje të jashtëzakonshme për njerëzit e zakonshëm, si dhe të thuash me fjalë të zakonshme diçka të jashtëzakonshme."

Le të përfytyrojmë për një çast sikur një nga poemat a poezitë e Naimit apo të Fishtës, që i këndojnë me vrull ngjizjes së kombit ose shqiptarisë si kauzë, t'ia japim për ta lexuar një indiani, suedezi, rusi apo afrikani – për shembull: *Ti Shqipëri më je nder / më jep emrin shqiptar; ose: Gjuha jonë sa e mirë! / Sa e ëmbël, sa e gjerë! / Sa e lehtë, sa e lirë! / Sa e bukur, sa e vlerë!* Le të marrim diçka po për gjuhën edhe nga Fishta: *Porsi kanga e zogut t'vërës / q'i vallzon n'blerim t'prillit / porsi i ambli fllad i erës / q'i lmon gjit e drandofillit / porsi vala e bregut t'detit / porsi gjama e rrfes zhgjetare / porsi ushtrimi e një tërmeti / njashu a' gjuha jonë shqypitare.*

Besoje nuk është e vështirë të kuptohet se këto e shumë vargje të tjera të kësaj natyre i drejtohen shqiptarit, që do të thotë se janë specifike dhe të specifikuar, dhe si të tilla ato nuk i thonë gjë substancës njerëzore, e cila ruhet dhe ushqehet (edhe) nga letërsia, nën sfidën e përhershme të shtresave të ndryshme që imponon një kohë apo një hapësirë e caktuar.

Nga ana tjetër, fjala vjen, *Iliada*, *Hamleti* apo *Lufta dhe paqja* lexohen dhe do të lexohen nga të katër cepat e rruzullit, pa e vrarë mendjen asnjë lexues për prejardhjen e autorëve, apo për "faktin" se personazhet e këtyre veprave i takojnë një populli/vendi të caktuar – pikërisht sepse Homer, Shakespeare dhe Tolstoi i drejtohen njeriut, dhe jo vendit apo popullit të cilit i takojnë gjeo-fizikisht.

Në fakt, kjo është arsyeja kryesore që akoma edhe sot asnjë autor shqiptar nuk ka arritur që të krijojë një personazh që t'i tejkalojë kufijtë e shqiptarisë, pavarësisht se disa nga këta autorë janë të përkthyer prej kohësh në disa gjuhë të huaja. Rrezatimi i personazheve të tyre mbetet i papërfillshëm.

Nëse ka një parim ose edhe rregull qoftë që mund të thuhet pa ngurrim në lidhje me letërsinë dhe krijimtarinë artistike si të tillë, është se ajo është e përbotshme për nga kumti, apo në thelbin e vet. Të gjitha klasifikimet apo ndarjet e llojit "letërsi ruse", "letërsi italiane", "letërsi indiane" e kështu me radhë,

nuk kanë të bëjnë fare me krijimtarinë letrare, por u shërbejnë vetëm atyre që i kanë sajuar të tilla ndarje/emërtime: historianëve, kritikëve dhe studiuesve; pra, është si puna e një konvencioni, i cili nuk ka vlerë në vetvete, por një ujd e caktuar e ka bërë të fitojë "vlerë" dhe ndikim te masat. Me pak fjalë, aq sa çka të bëjë letra e printuar që quhet lek, dollar, euro etj. me arin, po aq kanë të bëjnë me letërsinë edhe klasifikimet me përcaktorin "kombëtar".

Ajo që ka ndodhur me autorët e mëdhenj është se lokalen dhe të përveçmen e kanë shfrytëzuar për të kaluar tek e përbotshmja, një fenomen ky i zakonit në letërsi.

Le të marrim një prej tyre: Cervantes-in, me të shumëdegjuarin *Don Quijote de la Mancha*, ku si personazhet ashtu dhe vendet ku zhvillohen bëmat e heroit i përkasin një vendi konkret si Spanja; madje herë pas herë hasim edhe plot besëtytni, legjenda, doke e zakone që janë tipike të këtij vendi. E megjithatë, pavarësisht se jemi të rrethuar nga të katër anët vetëm me Spanjën e asaj kohe, kjo nuk na bëhet pengesë për asnjë çast për të kuptuar e përjetuar kumtin e përbotshëm të veprës, sepse të gjithë elementet e përveçmë janë në kuadër të këtij të fundit.

Është pikërisht ky kumt, ky mesazh që i drejtohet qenies njerëzore, që e bën edhe veprën të kapërcejë çdo kufi të kohës dhe hapësirës nga vinte autori i saj.

Kjo provon se, së pari, është autori ai që me botëkuptimin dhe me të menduarit e tij ka kapërcyer vendin dhe kohën në të cilën ka jetuar, se po të mos ishte kështu, do ishte e pamundur të na jepte një vepër të tillë.

Nga ana tjetër, kjo do të thotë se ata autorë të cilët na japin vepra që merren dhe përqendrohen te një entitet brenda kohës dhe hapësirës, siç është kombi ose diç tjetër, duke mbetur po aty, botëkuptimi dhe të menduarit e tyre është lokal.

"Unë e dua vendin tim, por më shumë dua drejtësinë, e cila është një çështje më e madhe se vendi im." Kjo është një thënie e një personazhi në romanin *Gora* të Tagorës, të cilën mund ta përshtatim kështu për kontekstin tonë:

E dua vendin tim, por më shumë shqetësohem për fatin tim, që është një çështje më e madhe se vendi im.

1. Pasternak.

Babai dhe djali

Babai i moshuar po qëndronte në sallon ulur bashkë me të birin, i cili punonte në një punë shumë të rëndësishme dhe prestigjioze.

Pasi biseduan për pak kohë, i biri heshti për të treguar që duhej të largohej.

Në atë moment në dritare u shfaq një sorrë.

Babai, pasi shikoi sorrën për një çast, pyeti djalin:

“Biri im! Çfarë është kjo?”

“Është një sorrë”, iu përgjigj djali paksa i habitur.

Babai pasi vështroi përsëri për një çast sorrën pyeti përsëri:

“Biri im! Çfarë është kjo?”

Djali krejtësisht i habitur përsëriti përgjigjen.

Sorra vazhdonte të qëndronte ende në parvazin e dritares

Babai pyeti për të tretën herë çfarë ishte kjo.

Djali, i cili humbi durimin tha: “Baba! Ajo është një sorrë, sa herë duhet ta përsëris. Nuk dëgjon?”

Kur babai pyeti përsëri, djali u çua dhe me zë të lartë i tha: “Baba çfarë po ndodh?”

Babai, pasi i buzëqeshi, hyri në dhomën tjetër dhe u kthye me një fletore në dorë. Ajo nuk ishte gjë tjetër veçse një ditar. Pasi shfletoi disa faqe, i bëri me shenjë djalit të lexonte faqen që hapi.

“Sot, duke qëndruar ulur me djalin tim të bogël, në parvazin e dritares qëndroi një sorrë. Vogëlushi im pyeti plot 23 herë se çfarë ishte ajo dhe unë ju përgjigja 23 herë me dashuri dhe përkëdheli se ajo ishte një sorrë.

Nëse do pyesni a u mërzita nga pyetjet e djalit? Përgjigja ime është e prerë: Kurrë. Përkundrazi, sa herë që më pyeste zemra më mbushej me dashuri.”

“NJË LUTJE”

“O Zoti im! Më trego të drejtën dhe më ruaj nga e keqja e vetes sime.”

(Tirmidhi, Deavat, 70)

“AFORIZËM”

“Të gjithë mendojnë për ndryshimin e botës, por askush nuk mendon për ndryshimin e vetes.”

Leon Tolstoi

FAKTE INTERESANTE

Vendi më i ftohtë në tokë është në Antarktidë, pikërisht në zonën Vostok (Rusi) temperatura shkon në - 88.3 gradë.

Libri më i madh është botuar në shekullin e 17-të. Libri, i cili gjendet në bibliotekën e Berlinit, konsiderohet një atlas gjeografik me lartësi 2 m i lartë dhe me gjerësi 1 m.

Gjatësia e gjuhës së gjirafës është 35 cm.

ARSIMI DHE EDUKIMI

Ngritja e njeriut

✦ Nuredin Jëlldëz ✦

Arsimi dhe edukimi është përcimi i përvojës kulturore ekzistente tek brezat e ardhshëm. Qëllimi është vazhdimësia e pasurisë kulturore të popullit tek brezat e rinj dhe edukimi i rinisë. Si besimtarë që i kemi besuar Allahut dhe Librit të Tij, qëllimi ynë në arsim dhe edukim është arritja e kënaqësisë së Allahut. Pra, që brezat e rinj të dinë dhe të përvetësojnë mendimet, qëllimet dhe veprimet me të cilat Allahu është i kënaqur.

Duke mësuar veten dhe të tjerët, mund të përgatitim veten dhe brezat e rinj për një botëkuptim më të lartë të devotshmërisë. Me këtë vetëdije, ne dëshirojmë që edhe kjo botë, edhe bota tjetër të jetë Xheneti ynë.

Edukimi fillon duke marrë parasysh kriteret në zgjedhjen e bashkëshort-it/es dhe vazhdon deri në fund të jetës. Duke filluar që prej pritshmërive dhe duave të kandidatëve për prindër, dëshirave dhe lutjeve të të afërmeve, e deri tek ambienti përreth fëmijës, shkolla, universiteti, media dhe rruga, në një farë mënyre apo në një tjetër, të gjitha ndikojnë tek edukimi i fëmijës.

Në shkrimin tonë dëshirojmë të trajtojmë vetëm

fazën shkollore të arsimit dhe edukimit të fëmijës. Kur bëhet fjalë për arsim dhe edukim, ata që na vijnë më parë në mendje, janë nxënësi dhe mësuesi. Ndërsa faktorët e tjerë janë thjesht elementë ndihmës.

NXËNËSI:

Fëmija është një vepër arti dhe amanet i Allahut. Ai është e ardhmja dhe pasuria më e madhe e familjes dhe kombit. Njeriu është një qenie e vështirë për t'u njohur. Çdo njeri dhe çdo fëmijë është një botë e veçantë me aftësi dhe prirje të ndryshme. Për rrjedhojë, nuk mund të ketë një arsim dhe edukim standard që përputhet me të gjithë.

Familja dhe në mënyrë të veçantë, edukimi themelor, është faza e njohjes së fëmijës dhe përcaktimit të aftësive dhe prirjeve të tij. Në këtë fazë duhet të përcaktohet se në cilën fushë mund të veprojë më me dashuri fëmija dhe në bazë të kësaj duhet të orientohej në një shkollë të caktuar. Nëse nuk veprohet kështu, do të shpenzohet shumë kohë, energji dhe para në këmbim të rezultateve të dobëta dhe problemeve psikologjike. Nuk duhet harruar se, Allahu i Madhëruar, në ajetin 55 të sures Jasin, flet në lidhje me banorët e Xhenetit dhe urdhëron: **“Atë ditë, ba-**

norët e Xhenetit do të jenë të angazhuar vetëm me ato që dëshirojnë.” Nëse e mendojmë këtë ajet edhe për jetën e kësaj bote, mund të themi se njeriu duhet të angazhohet me një profesion që e do dhe punon me dëshirë. Kjo fillon me një zgjedhje të qëlluar pas edukimit themeltar.

Nëse zbatohet ky kusht themelor, pjesa tjetër është çështje metode, gjë që është më e lehtë. Por, nëse nuk është zbatuar, fëmijën e presin shumë vështirësi.

Këtu duhet të theksojmë edhe se: *“Vatra e parë e edukimit, është prehri i nënës”*. Edukimi në familje mbështetet në shikim dhe në dëgjim. Dhe ky është edukimi më i natyrshëm dhe më efektiv. Njeriu, gjatë gjithë jetës së tij, është mësuesi i gjërave që di dhe nxënësi i atyre që nuk di. Nxënja dhe mësimdhënia janë çështje që zgjasin gjithë jetën. Detyra e shkollave është ta bëjnë dijen të dashur dhe të ngjallin merakun për nxënien dhe mësimdhënien. Nxënësit nuk janë thasë diturie që të mbushen duke u ngjeshur me dije. Ata nuk janë as mushka ngarkese. Detyra e nxënësit është të dalë në gjuetinë e dijes dhe të marrë dijet ndaj të cilave ndjen interes. Nxënësi nuk duhet të kërkojë kohë dhe vend të përshtatshëm për të mësuar. Ai duhet ta dijë se koha dhe vendi në të cilin ndodhet, janë më të përshtatshmet për të.

Nxënësi që regjistrohet në një shkollë në bazë të vëzhgimeve në lidhje me prirjet dhe aftësitë e tij, do ta vazhdojë nxënien dhe mësimdhënien gjatë gjithë jetës. Nxënja dhe mësimdhënia nuk janë dëshira që vijnë e ikin, por zgjasin prej djepit deri në varr.

Nëse dija merret së bashku me shkaqet e saj, ajo quhet me të vërtetë dije. Dija e mësuar përmendsh është diçka që nuk dëshirohet. Në asnjë vend të botës nuk është parë ndonjë shoqëri që nivelin e edukimit ta ketë të dobët, ndërsa nivelin e mendimit dhe të prodhimit ta ketë të lartë.

Nxënësi duhet të pranojë edhe të pushojë, por në kohët e tjera duhet të jetë i kujdesshëm dhe vigjilent. Për shkak se nuk është e caktuar se çfarë mund të dëgjojë në klasë dhe jashtë saj, ai duhet të përpiqet të ketë gjithmonë vëmendjen dhe nuk duhet t’i mungojë kurrë lapsi dhe letra. Gjithmonë është e mundur që ai të përballet me fjalë të veçanta që janë marrë nga mesi i librit në një kohë kur nuk pritët. Dhe humbja e këtyre gjërave, është një turp i madh.

Puna e nxënësit nuk duhet të jetë e tepruar, por e vazhdueshme dhe me plan. *“Çdo njeri i suksesshëm ka një plan, ndërsa çdo njeri i pasuksesshëm ka një justifikim.”*

Nga ana tjetër, nxënësi duhet të ndajë dijet e tij me njerëz të përshtatshëm, në kohë dhe vend të përshtatshëm. Nga një aspekt, kjo siguron përhapjen e dijes dhe të kulturës dhe nga një aspekt tjetër, i bën edhe më të qëndrueshme në mendjen tonë ato që kemi mësuar.

Një fjalë e urtë thotë: *“Njerëzit mësojnë duke dhënë mësim. Të japësh mësim, do të thotë të mësosh dy herë.”*

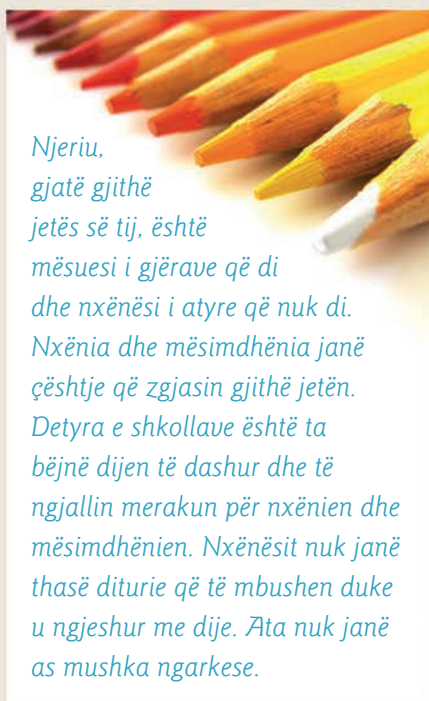
Kush di një gjë dhe ua mëson të tjerëve, është më i dobishëm se ai që di njëmijë gjëra dhe nuk ua mëson të tjerëve. Edhe nëse reja është e mbushur me shi, ajo nuk i ka dobi askujt nëse nuk lëshon shi.

Në hutben e lamtumirës, Profeti ynë (a.s.), ka thënë: *“Ata që ndodhen këtu, le t’ua bëjnë të ditura fjalët e mia atyre që nuk ndodhen këtu.”* Nisur nga kjo, ne duhet të vazhdojmë të mësojmë dhe të japim mësim për sa kohë që syri na sheh dhe zemra na rreh. Dihet se edhe një dije e vogël, edhe një copëz poezi, konsiderohet si një mirësi e çmuar ndaj atij që kemi përballë. Ajo mund të zgjojë ndjenja shumë të bukura dhe mund të bëhet shkak i prodhimit të shumë mirësive. Çdo gjë që mund të lindë prej dijes, kulturës, planit dhe programit, bazën e ka tek veptrat e singerta. Nuk mund të ketë mirësi prej ko incidencës dhe as sukses prej rastësisë.

SHKRIMI:

Nxënësi nuk duhet të lërë pas dore as shkrimin e ndjenjave dhe të mendimeve të tij. Kjo vlen edhe për dy rreshta që mund të shkruhen. *“Ata që nuk duan të ikin e të harrohen, ose do të shkruajnë një libër që ia vlen të lexohet, ose do të jetojnë një jetë që ia vlen të shkruhet.”* Edhe një jetë e jetuar bukur konsiderohet një vepër arti. *“Të shkruash, do të thotë të shpëtosh diçka prej dorës së vdekjes.”* Pra, do të thotë t’i përjetësosh mendimet dhe përjetimet e zemrës.

Të shkruash, do të thotë të formosh historinë e jetës. Ne jemi pjesëtarët e një feje, urdhri i parë i së cilës është *“Lexo!”*¹, ne jemi edhe besimtarët e një

Njeriu, gjatë gjithë jetës së tij, është mësuesi i gjërave që di dhe nxënësi i atyre që nuk di. Nxënja dhe mësimdhënia janë çështje që zgjasin gjithë jetën. Detyra e shkollave është ta bëjnë dijen të dashur dhe të ngjallin merakun për nxënien dhe mësimdhënien. Nxënësit nuk janë thasë diturie që të mbushen duke u ngjeshur me dije. Ata nuk janë as mushka ngarkese.

1. - Alak, 1.

Libri hyjnor që betohet në lapsin dhe ato që shkruhen me të².

Nëse nuk keni mësues “të çmendur pas profesionit”, të cilët ziejnë përbrenda, nuk keni as arsim dhe edukim. Mësuesit që ndiejnë respekt të thellë për njeriun, që i shohin nxënësit si amaneti i Allahut dhe i shoqërisë, që e mbajnë vazhdimisht të freskët veten dhe që thonë, “do të vdes nëse nuk mësoj dhe jap mësim”, janë fati më i mirë i fëmijëve dhe i kombit.

Mësuesi, duhet të besojë me gjithë shpirt se po kryen një profesion profetik. Të tillë janë edhe mësuesit, të cilët janë shprehur: “Jam gati të vuaj prej njëmijë hipokritëve për edukimin e një nxënësi.”, “Nuk mund të jetoj nëse nuk eduko.”, “Për dyzet vite me radhë, kam hyrë në klasë sikur hyhet në tempull.” Orientuesi i këtyre mësuesve, është gjithmonë zëri që ngrihet prej ndërgjegjeve të tyre.

Kur në tokë ekzistonte ende vetëm një njeri, Allahu i Madhëruar, u bë mësuesi i tij, i Cili i mësoi emrat e çdo sendi. Ndërsa profeti ynë (a.s.), ka thënë: “Allahu më ka dërguar si mësues!” (Ibn Maxhe, Mukaddime 17.)

Mësues, është personi që orienton mendjet dhe zemrat e fëmijëve. Kjo lind një ndjenjë përgjegjësie aq të rëndë, sa e kërrus njeriun. Mësues është njeriu që qëndron gjithmonë përballë Allahut, që jeton me ndërgjegjen e vet dhe që ua kushton nxënësve 24 orët e ditës dhe 365 ditët e vitit. Mësues është ai që thotë: “Detyra ime është t’i bëj të dashur njerëzit tek Allahu dhe Allahun tek njerëzit.”

Nëse mësuesia ka filluar të shihet vetëm si mënyrë për të fituar para, shkollat duhen mbyllur menjëherë, që të mos shkojnë dëm fëmijët dhe brezat e rinj. Prandaj, umeti i Muhamedit (a.s.), duhet t’i orientojë fëmijët më të aftë drejtë mësuesisë, duke iu ofruar mësuesit dhe mundësitë më të mira në botë.

LIBRI:

Kur flasim për librat, bëhet fjalë edhe për librat shkollorë, edhe për librat jashtëshkollorë. Libri shkollor duhet të përmbajë njohuritë më të domosdoshme që kërkohen në mënyrë urgjente. Ndërsa përmbajtja e tyre duhet të ketë njohuri, të cilave u është vërtetuar saktësia. Në librat shkollorë nuk mund të zënë vend njohuri të diskutueshme dhe të hamendësuar. Edhe përmbajtja, edhe dizajni i librave shkollorë duhet të përgatiten në bazë të nivelit të nxënësve. Gjithashtu, ata nuk duhet të jenë as shumë të rëndë dhe as shumë të lehtë.

Përveç këtyre, edhe mësimet jashtëshkollore janë shumë të rëndësishme. Shkolla nuk i mëson gjithçka njeriut, por e përgatit atë që të mund të mësojë vetë ato që duhen mësuar.

Të mësuarit ka fillim, por nuk ka mbarim. Në mësimet jashtëshkollore duhet bërë shumë kujdes në zgjedhjen e librave. Ashtu siç jo çdo libër ia vlen të lexohet, ashtu edhe jo çdo libër është i përshtatshëm për nivelin e çdo nxënësi. Ne duhet të zgjedhim libra seriozë, për të cilët është punuar shumë. Arritja e këtyre librave, nuk është e lehtë, por nuk është as e pamundur. Si bijtë e Ademit që jemi, nuk kemi as jetë të gjatë dhe as energji të pakufishme për të lexuar çdo libër.

AMBIENTI:

Truri i shoqërisë, janë shkollat dhe universitetet, ndërsa truri i shkollave dhe universiteteve janë bibliotekat. Meqenëse truri ynë zë vend në pjesën më të lartë të trupit tonë, edhe shkollat -sipas mundësive- duhet të ndërtohen në pjesën më të lartë të vendbanimeve. Ata që ndodhen në lartësi, shohin horizonte të gjera, mendojnë në mënyrë të gjerë dhe bëhen vizionarë. Nëse dëshirojmë të edukojmë breza që shohin të ardhmen, duhet ta përvetësojmë këtë ide.

Një ambient dhe vend i bukur ndikon pozitivisht në shpirtin e njeriut. Kush sheh bukur, mendon bukur dhe kush mendon bukur, e shijon jetën. Një shkollë e ndërtuar me ndjenja arti dhe një oborr shkollë i projektuar po me të njëjtat ndjenja, do të aktivizojë ndjenjat e larta të nxënësve. Kurani na flet me gjuhën e profetit Sulejman (a.s.), dhe na thotë: “Unë e dua shumë çdo gjë të bukur, sepse më kujtojnë Zotin tim!..”³ Ndërsa Profeti ynë (a.s.), ka thënë: “Padyshim se Allahu është i bukur dhe e do të bukurën.” (Muslim, Iman, 1/93; Ibn Maxhe, Dua, bab 10.)

Nisur nga kjo, nëse nxënësit i përkujtohet shpesh Allahu dhe i injektohet dashuria për Të, shkollat do të jenë ambiente të përsosura. Nëse syri ynë sheh gjithmonë të bukurën, na shtohet edhe dëshira për të jetuar.

PËRFUNDIM:

Shihet qartë se arsimi dhe edukimi kanë lidhje të drejtpërdrejtë me jetën tonë në këtë botë dhe botën në tjetër, me lumturinë, me fatkeqësinë, me suksesin dhe mossuksesin tonë. Arsimi dhe edukimi mund të na bartin në pjekurinë e një Ebu Bekri, një Omeri apo një Aliu (r.anhum). Por mund të na ulë edhe në nivelin e një Ebu Xhehli apo të një Ebu Lehebi.

Arsimi dhe edukimi fillon prej trurit dhe zemrës sonë. Dhe kjo e bën çështjen me të vërtetë serioze. Arsimi dhe edukimi janë punë të vështira, por po aq edhe të bukura.

2. - shih. Kalem, 1.

3. - shih. Sa'd, 32.

Kush kupton shpërdorimin, shpëton jetën e tij

Ali Riza Temel

Koha është mirësia më e madhe e Allahut të Madhëruar. Brenda saj ekzistojmë dhe nëse nuk është ajo, as ne nuk do të jemi. Koha është gjithësia e çasteve që shtrihet dhe ecën si një e vetme. Ndërsa çasti është një pjesë, një moment prej kohës.

Me qëllim që ne të kuptojmë mirë dhe të bëjmë plane, Krijuesi i Madhëruar e ka bërë kohën si një paketë me pjesë prej “24 orësh”, të përbërë nga “nata” dhe “dita”. Sa gjë e bukur dhe e mrekullueshme është ofrimi i ditëve të jetës në formën e një pakete! Në këtë mënyrë, çdo ditë e jetës është e re. Jeta bëhet më e lehtë dhe më e kuptueshme e përbërë prej netëve dhe ditëve, sepse çdo gjë mund të veprohet dhe ta bësh lehtë llogarinë e rezultateve të tyre.

Nëse çastet e tua konsumohen, mbaron edhe koha që të është caktuar. Ky mbarim, është ajo që është ndarë për ty, e cila quhet “exhel”. Nëse ka mbaruar, ka mbaruar. Kjo është diçka serioze dhe nuk mund të rimarrësh qoftë edhe një çast të vetëm. Përfundimi i kohës nuk mund të shtyhet kurrë, sepse çastet, janë si zarfet apo dosjet që mbyllen dhe çdo njëra prej tyre është një ndodhi më vete, e cila është postuar në llogarinë e ekzistencës. Ato nuk kanë kthim. Nuk ndërrohen. Nuk rinovohen dhe nuk kanë zgjidhje. Ja pra, atë moment do të thotë se je gati të shijosh diçka të re që i bën zemrat të lëvizin prej vendit; vdekjen.

Kush është gati për vdekjen, ajo i duket si mjalhtë, e kush nuk është gati, i duket si helm. Me aq sa shohim, dëgjojmë dhe ndjejmë, vdekja, është diçka që ka një mijë e një shije. Mirëpo, se sa përkufizime dhe shprehje të mangëta janë të gjitha këto, ma ha mendja se do ta kuptojmë më mirë kur të jemi ballë për ballë me të. Vetëm kur të vijë, do të shohim se ajo është diçka krejt tjetër. Kur të na këputen nyjat nga njëra-tjetra, do të themi me vete: “domethënë kjo paska qenë!”. Sa persona mund ta thonë këtë në momentin e fundit, ashtu si poeti i famshëm Nexhib Fazëlli:

Shpërdorim? Shpërdorim! Po, shpërdorim...

Shpërdorimi është një fatkeqësi individuale dhe shoqërore. Është mosvlerësim. Harxhim i kotë dhe pa kriter. Dhe më e keqja, është harxhimi i jetës së çmuar në mënyrë të shthurur. Shpërdorim, është të mos e përdorësh ashtu siç duhet diçka, çfarëdo qoftë ajo. Shpërdorim, do të thotë të asgjësosh përfitimin, dobinë, bukurinë, ëmbëlsinë dhe lumturinë kur këto janë të mundura. Ai është vrasje dhe krim.

Çdo gjë mund të ketë shpërdorim. Por më e dëmshmja, më fatkeqja, më ogurzeza, duhet të jetë shpërdorimi i vetes. Shpërdorimi i kohës. Shpërdorimi i dorës, këmbës, syrit, veshit, fuqisë dhe mendjes. Pra, mos i dëno me vdekje këto!

Domethënë, shpërdoruesi nuk është i vetëdijshëm. Nëse do të ishte i tillë, nuk do të kishte as shpërdorim në jetën e tij.

Njeriu dhe shpërdorimi, janë dy fjalë që nuk shkojnë pranë njëra-tjetrës. Njeriu i pavetëdijshëm dhe shpërdorues, është njeri moskokëçarës, njeri që nuk ka plane për jetën, që është një kandidat, i cili vjen si bar dhe ikën si kashtë.

Thamë se ekziston edhe shpërdorimi i syrit, i veshit, i gjuhës dhe i mendjes sonë. Të bësh pyetje të panevojshme është shpërdorim. Po ashtu, edhe të japësh përgjigje të panevojshme është shpërdorim. Nëse mendohemi pak, do ta gjejmë vetë përgjigjen. Ose, nëse bëjmë llogarinë se si e kemi kaluar ditën, do ta shohim. A nuk është shpërdorim t'i numërojmë këtu të gjitha një nga një?

A t'ju jap edhe një aluzion që ta kuptoni më mirë shpërdorimin?

Po ashtu edhe haramet janë shpërdorim në të njëjtën kohë. Çfarëdo qoftë ai haram, a nuk mjafton që në të njëjtën kohë është shpërdorim që të bëhet haram?

Në fund të fundit çdo çast i ndarë prej jetës sonë, që bie ndesh me fenë tonë, është shpërdorim kohe. Prandaj e vendosëm kështu titullin: “Kush kupton shpërdorimin, ka shpëtuar jetën e tij!”

Këshilloji njerëzit me vepra, jo me fjalë!

Ka ndodhur që shumë perëndimorë, të cilët kanë vizituar disa vende myslimane, pasi e kishin pranuar fenë islame të jenë shprehur se: “Falënderojmë Zotin që e pranuan Islamin para se të vizitonim vendet myslimane, se mundet që mos ta kishim pranuar atë.” Jetojmë në një kohë kur njerëzit shpenzojnë shumë para për të rregulluar pamjen e tyre të jashtme, por shpenzojnë shumë pak për të marrë edukimin e duhur moral dhe fetar.

Myslimanët e sotëm duhet të reflektojnë dhe të vetëdijësohen mbi thënien profetike se: “Ditën e Kiametit nuk do të ketë gjë më të rëndë në peshoren e veprave të besimtarit, sesa morali i mirë...” (Tirmidhiu) Profeti Muhamed (a.s.), thotë: “Besimi nuk matet me fjalë të bukura, as me çfarë vesh personi, por matet me çfarë ke në zemër dhe çfarë bën ti”.

Ebu Hafs, Allahu e mëshiroftë, ka thënë: “Edukata dhe morali i robit të Allahut është një lloj dëshmie se edhe zemra e tij është e mirë dhe e pastër”.

Feja jonë nuk është vetëm fe rregullash, siç mund të reklamohet sot. Ajo është fe e besimit dhe e moralit. Feja jonë synon të rregullojë tre aspekte kryesore:

1- Aspekti i parë është besimi i njeriut. Islami erdhi për ta drejtuar këtë besim aty ku e pëlqen Allahu (xh.sh.).

2- Aspekti i dytë janë marrëdhëniet mes njerëzve. Feja erdhi për t'i rregulluar këto marrëdhënie.

3- Aspekti i tretë është morali i njeriut. Feja erdhi për të rregulluar moralin e njeriut, etikën e tij.

Një herë e pyetën Profetin (a.s.): “Cila është ajo punë që i fut më shumë njerëzit në xhenet? Profeti (a.s.), iu përgjigj: “Frika nga Allahu dhe morali”. (Tirmidhiu)

Dimë se Kurani famëlartë kulmin e vlerësimit për Profetin Muhamed (a.s.), e bën pikërisht për moralin e tij të lartë:

“...ti je në shkallë të lartë të moralit!” (Kalem, 4) Një prej synimeve kryesore të fesë islame është perfeksionimi i vlerave morale, pasi edhe vetë Profeti (a.s.), e ka përmbledhur misionin e tij me fjalët: «Jam dërguar ta përsos moralin e njerëzve». (Buhariu në “El-edebu mufred”)

DISA PREJ ARSYEVE PËRSE

NJË MYSLIMAN I FTON TË TJERËT NË ISLAM

1. Kjo është rruga e Profetëve.

2. Pejgamberi (a.s.), na ka urdhëruar që ne t'i ftojme njerëzit në rrugën e Zotit (xh.sh.): “Përcillenit prej meje qoftë edhe një ajet...” (Buhariu)

3. Ka shpërblim të madh. Pejgamberi (a.s.), i tha Aliut (r.a.): “Sikur Allahu të udhëzojë nëpërmjet teje qoftë edhe një njeri të vetëm, kjo do të jetë për ty më mirë sesa pasuritë e kësaj bote.” (Buhariu, Muslimi)

4. Njerëzit të mos kenë arsye për të thënë: “Mua nuk më ka këshilluar askush”.

Pejgamberi (a.s.), është lutur: “O Zot ma hijesho moralin tim”.

MORALI ËSHTË I RËNDËSISHËM SEPSE:

1. Qëllimi kryesor i dërgimit të Pejgamberit (a.s.), ishte përsosja e moralit.

2. Ndodh që tek myslimanët vihet re tendenca për një diferencim mes adhurimeve dhe moralit, mes fesë dhe jetës. Brenda xhamisë sillemi mirë dhe falim namazin rregullisht, por sa dalim jashtë kthehemi në njerëz të tjerë. Nga kjo përmbysje sjelljesh kemi

sot dy lloje njerëzish: njeriu që adhuron Zotin shumë, por sjelljen e ka jo të mirë dhe njeriu me sjellje të mirë, por jo i rregullt në përmbushjen e adhurimit dhe detyrave fetare. Dy shembuj dhe dy lloje njerëzish që nuk kanë të bëjnë me Islamin. Feja jonë nuk pranon dallimin mes detyrave fetare dhe morale, të dyja janë një.

3. Ne duhet të jemi njerëz praktikantë dhe çdo sjellje të mirë që e dëgjojmë duhet ta vëmë në jetë. Ka njerëz që të dëgjojnë me vëmendje, por nuk kanë aspak dëshirë të veprojnë ato që dëgjojnë dhe mësojnë. Mësoni ç'të doni, por nuk do të shpërbleheni përderisa të punoni sipas asaj që keni mësuar.

4. Duhet të formojmë në vendin tonë njerëz të moralshëm dhe me sjellje të mira. Dijeni se duke mos qenë të moralshëm, ne i largojmë njerëzit e tjerë nga feja.

Pejgamberi (a.s.), ka thënë: “Besimtari me besimin më të plotë, është ai që ka moralin dhe etikën më të mirë” (Tirmidhiu)

DISA NGA MIRËSITË E MORALIT:

1. “Më të mirët prej jush janë ata që kanë moralin më perfekt”. (Buhariu, Muslimi)

2. “Besimin më të plotë e kanë ata që janë me moral”. (Tirmidhiu)

3. “Vepra që peshon më rëndë ditën e gjykimit është morali i lartë. (Tirmidhiu)

4. “Moral i është një prej arsyeve që të çon në xhennet”. (Tirmidhiu)

5. “Njeriu më i dashur tek Allahu është ai me moralin më të mirë.”

6. “Më i dashuri dhe më i afërti tek Pejgamberi (a.s.), Ditën e Kijametit është ai që ka moralin më të lartë...” (Tirmidhiu)

7. “Ai që ka moralin e lartë arrin sevapin e atij që agjëron gjithë ditën dhe falet gjithë natën nafle.

GATI E SHITA ISLAMIN PËR 20 CENTË!

Në xhaminë e Londrës merr detyrën një imam i ri. Ky imam sa herë që shkonte në xhami, udhëtonte me autobus të njëjtë dhe në shumicën e rasteve takohej me shoferin e njëjtë.

Një ditë, në autobus, pasi e paguan biletën, shoferi ia kthen kusurin, por 20 centë më tepër se sa duhet. Imami këtë gjë e heton pasi ishte ulur dhe i kishte numëruar paratë. Me vete kishte menduar: “A t’ia kthej 20 centin shoferit, apo jo?” Por, një zë nga brenda i thoshte imami: “Është një shumë qesharake dhe as që e intereson shoferin një cikërrimë e tillë. Sido që të jetë, kompania e autobusëve fiton shumë para. Ato njëzet centë nuk i heton kompania”.

Imami mendon se këto para mund t’i fshehë dhe t’i konsiderojë sikur të ishin një dhuratë nga Zoti.... Kur arrin tek stacioni, teksa po bëhej gati të zbriste, imami ndërron mendim dhe kur shkon tek shoferi, ia kthen 20 centët dhe i thotë: “Kusurin ma kthyet më tepër se sa duhej”. Shoferi buzëqeshi dhe i thotë: “Ju duhet të jeni imam i ri i xhamisë, apo jo? Në fakt, kam pasur dëshirë të vij në xhami dhe t’ju vizitoj, që të më mësoni për fenë islame, prandaj unë ato 20 centë ua dhashë me vetëdije. Desha të shoh se si do të vepronit”.

Imami, kur zbret nga autobusi filloi të mos i ndjejë këmbët e tij dhe për pak sa nuk po humbiste vetëdijen. Mbahet për një shtyllë dhe fillon që ta marrë veten. Me lot në sy tha këto fjalë: “Allahu im, për pak do ta shitja Islamin për 20 centë!”

Mos harroni se edhe ju jeni nga ata që përfaqësoni fenë në jetën tuaj të përditshme, prandaj duhet të keni shumë kujdes se si veproni. Sepse, një gabim i juaj mund t’i reflektohet Islamit si fe, tek ata persona që nuk e dinë Islamin.

Njerëzit ndikohen më shumë nga veprimet se sa nga fjalët, ata më tepër shohin si sillen se sa dëgjojnë se çfarë flisni.

Çdo gjë në lidhje ME VARËSINË NDAJ INTERNETIT

Varësia është një sëmundje kronike e trurit, që shkakton çrregullime strukturore dhe funksionale në tru. Narkotikët dhe elementë virtualë që krijojnë varësi, ndryshojnë strukturën dhe mënyrën e funksionimit të trurit. Studimet, tregojnë se përveç pijeve alkoolike dhe duhanit, edhe kumari, blerja/shoppingu, sporti, pornografia, teknologjia dhe interneti mund të krijojnë varësi në trurin e njeriut. Varësia është e lidhur direkt me sistemin shpërblim-dënim të trurit.

Personi që përjeton varësinë ndaj internetit/kompjuterit, me kalimin e kohës e kthen këtë në pikë përqendrimi të jetës së vet. Marrëdhëniet e tij shoqërore zhvillohen ose marrin fund në varësi të qëndrimit të njerëzve të tjerë ndaj veprimtarisë në internet dhe kompjuter dhe në bazë të aftësive të tyre për të marrë pjesë në këtë fushë. Ashtu siç ndodh në rastin e stimulimit seksual, kumarit dhe lojërave të tjera, edhe në përdorimin e kompjuterit dhe të internetit bëhet fjalë për një ndryshim vetëdijeje e cila shkaktohet nga elementet kimike trupore që kanë lidhje me veprimtarinë në internet ose në kompjuter. Për më tepër, interneti lejon ndryshimin e identitetit, gjë e cila krijon një gjendje të veçantë emocionale.

ÇFARË ËSHTË?

Kjo është gjendja e interesimit të dendur me kompjuterin dhe imazhet që ofron ai, në mënyrë që të plotësohen kriteret e një varësie normale. Shenjat tipike të kësaj varësie, janë të menduarit e vazhdueshëm në lidhje me internetin kur je jashtë tij, paaftësia për të kontrolluar kohën e përdorimit, përdorimi i internetit për të shpëtuar prej problemeve, fshehja e së vërtetës në lidhje me kohën e përdorimit të internetit etj. Ndërsa vënia në rrezik e marrëdhënieve dhe punëve për shkak të internetit, është tregues i një varësie në nivel patologjik. Ata që janë të varur prej

elementëve virtualë, janë të prirë të jenë të vetmuar, depresivë dhe impulsivë.

KUSH ËSHTË MË I PRIRË?

Mosha, edukimi dhe gjendja ekonomike, janë elemente përcaktues. Meshkujt janë më të prirë nga varësia në krahasim me femrat dhe dy të tretat e përdoruesve të internetit janë meshkuj. Për ta përdorur internetin në mënyrë të dobishme, duhet të jesh i arsimuar mirë. Vetëm nivelet më të larta të shkollimit mund ta ulin rrezikun në bazë të gradës së nxitjes në sjellje me pikësnyime. Ndërsa faktorët ekonomikë e shtojnë rrezikun. Përveç kësaj, ka tregues që e lidhin nga afër përdorimin e internetit me depresionin. Në një studim, tregohet se 30% e të varurve nga kompjuteri kanë zhvilluar varësinë ndaj internetit për t'u larguar prej ndjenjave negative.

PËRSE NDODH?

Fakti që interneti është i përdorshëm 7/24, uljet e gjata në kompjuter dhe gjendja impulsive, e shtojnë dëshirën. Përveç faturës mujore, interneti nuk ka ndonjë kosto të lartë. Fakti që përmban vazhdimisht të reja dhe është plot me përmbajtje që përgatisin bazën e komunikimit interaktiv, ai është diçka shpërblyese. Gjithashtu veçoria e mundësisë së kontrollit për të hyrë e dalë në çdo vend që dëshiron pa u ndjerë nën rrezik, është shumë magjepsëse. Faqet e internetit ofrojnë një realitet joshës: të gjithë partnerët seksual janë tërheqës, lojërat janë emocionuese dhe është e mundur të fitosh të gjitha bastet. Përveç kësaj, të jep mundësinë e ikjes prej identitetit personal.

SI KUROHET?

Kura përfshin trajtimin profesional, përdorimin e ilaçeve dhe përpjekjen personale. Psikoterapia ballë për ballë është shumë e dobishme. Ndërsa shënimi i

shkaqeve që çojnë në përdorimin e tepër të internetit dhe në largimin e individëve prej realitetit, luan një rol të rëndësishëm në drejtimin e psikoterapisë. Në internet, ka edhe faqe që japin edukim për pacientët dhe familjet e tyre, siç janë takimet në linjë direkte, grupet e diskutimit të përmirësimit dhe ndihma me anë të internetit. Megjithatë, në këtë pikë duhet bërë kujdes, sepse përdorimi i internetit ndërkohë që luftohet me varësinë ndaj tij, mund të çojë edhe në varësi ndaj kurës.

A KA LIDHJE VARËSIA ME GJENET?

A është i varur çdo person që përdor alkool ose drogë? Përse disa persona që e provojnë alkoolin dhe drogën nuk krijojnë varësi ndaj tyre, e disa të tjerë po? Në bazë të studimeve që janë bërë, ka dalë në pah se disa persona janë më të prirë ndaj varësisë. Individët që posedojnë një gjen anormal për çfarëdolloj arsyeje, prodhojnë proteina anormale, gjë e cila çon në formimin e enzimave dhe receptorëve anormalë. Enzimat dhe receptorët anormalë që formohen, shkaktojnë çrregullim në neurotransmetuesit në shtigjet e trurit që çojnë në ndjenjën e kënaqësisë dhe shpërblimit. Si rezultat i kësaj, krijohet baza në aspektin e humbjes së kontrollit gjatë përdorimit të drogës apo diçka tjetër që çon në varësi. Për rrjedhojë, përdorimi i drogës nga individë që ka prirje të tillë gjenetike, nuk i hap rrugën vetëm çrregullimit kimik, por aktivizon edhe procesin që çon drejt varësisë. Individë që ka prirje gjenetike, është gjithmonë në rrezik në aspektin e varësisë dhe është si një minë me sahat. Nëse ndonjë ditë, për çfarëdolloj arsyeje, ky individ do të marrë ndonjë drogë, do të thotë se ai i ka hequr siguresën kësaj bombe.

Moda jonë e të gjitha kohërave është Kurani dhe Suneti

Kubra Çoban

Faleminderit Zotit që ne jemi myslimanë! Le ta përfaqësojmë sa më mirë këtë emër, me veprat dhe karakterin tonë. Për ta bërë një gjë të tillë, duhet që në çdo moment të ndjekim shembullin e Profetit tonë të dashur, (a.s.)... Njeriu që nuk jeton ashtu siç beson, fillon të besojë ashtu siç jeton. Aq sa e jetojmë Islamin, aq jemi myslimanë të mirë.

Çfarë mbante Resulullahu në shtëpi? Le ta mendojmë këtë gjë... I Dërguari i Allahut jetoi edhe në varfëri edhe në pasuri. Në shtëpi Ai nuk mbante asgjë të tepërt, vetëm gjërat e domosdoshme. Ai nuk blinte gjëra të reja para se të vjetrat të bëheshin të papërdorshme. Tani le t'u hedhim një sy shtëpive tona... A nuk janë ato një vend i komfortit dhe i luksit?!... Sipas psikologjisë, sukcesi nuk arrihet, në qoftë se nuk hiqet dorë nga rehatia. Sipas Pejgamberit tonë të dashur, kjo botë nuk është asgjë tjetër veçse një vend në të cilin jemi ndalur për të pushuar.

Vajza e Omerit dhe gruaja e nderuar e Pejgamberit tonë, Hafsa, ka dhënë këtë përgjigje kur e kanë pyetur se si ka pushuar në shtrat Resulullahu (a.s.) :

"Ai flinte mbi një mbulesë prej leshi të palosur më dysh. Një natë e palosa mbulesën më katërsh, në mënyrë që të flinte më rehat. Resulullahu (a.s.) , kur u zgjua në mëngjes, tha:

"Çfarë keni shtruar si shtrat këtë natë?"

"Ishte dysheku i vjetër, o Resulullah! Unë e palosa më katërsh, në mënyrë që të flini më rehat!..." Pas kësaj, Resulullahu (a.s.) , tha:

"Dyshekun tim e dua në formën e tij të vjetër. Rehatia e natës që më dha butësia e dyshekut më pengoi të ngrihem për namazin e natës." (Tirmidhi, Shemail, 154.)

Nga kjo ngjarje kuptojmë se rehatia nuk sjell probleme vetëm tek ekonomia e njeriut, por edhe tek morali i tij. Kemi shikuar shumë shembuj, në të cilët kjo rehati bëhet shkak për largimin nga Allahu (xh.sh.), dhe nga rruga e drejtë.

Motrat e mia, që i ndërroni perdet, qilimat, kolltukët, sepse atyre u ka ikur moda... Motrat e mia, që blini telefon të ri, sepse i vjetri është shumë i prapambetur... Vëllezërit e mi, që ndërroni makina çdo vit... Motrat e mia, që josheni nga vitrinat e dyqaneve... Nuk po flas për ndjekjen e Sunetit, por a nuk e kuptoni se, të blesh gjëra të panevojshme, është një shpenzim që nuk duhet bërë? Shpenzimet e tepërta janë të ndaluara në fenë tonë.

Cila duhet të jetë logjika që duhet ndjekur kur jemi duke blerë diçka? A po e blejmë atë send që të na shërbejë neve apo do të jemi ne që do t'i shërbejmë atij?! Ekzistojnë shtëpi të tilla në të cilat marrja e pluhurave zgjat nga mëngjesi deri në darkë. Prej këtij shkakut neve nuk na mbetet kohë as për të përmbushur detyrat tona familja-

re dhe as ato fetare. Le të mos blejmë gjëra të tepërta, sepse në këtë mënyrë ruajmë edhe kohën dhe nuk e shpenzojmë atë në gjëra të panevojshme, prandaj le të blejmë gjëra të thjeshta e nevojshme. Sigurisht që myslimani duhet të jetë i rregullt dhe i pastër, por ai duhet të zgjedhë një jetë të thjeshtë larg luksit. Myslmani duhet të ndjekë shembullin e Resulullahut (a.s.) ... Mënyra e Tij e jetesës është shpjeguar shumë qartë dhe rregullat e Tij janë të përcaktuara. Po jeta jonë, si është?

Le të vijmë tek tema e ngrënies dhe e pirjes... Jemi duke ngrënë në një lokal të shtrenjtë; le të mos flasim për faturën që vjen, por të paktën a shqetësohemi dhe a e pyesim veten se nga vijnë ushqimet?! Sa produkte të dyshimta ka brenda ushqimit? Sa është përqindja e haramit në të? Njeriu që e ka përgatitur ushqimin, me çfarë bote shpirtërore është? Në fund të fundit, ne të gjithë e dimë që njeriu ndikohet nga ushqimet që ha... A nuk duhet të jetë çdo kafshatë e jona hallall, në mënyrë që të fitojmë vetëm të mira prej saj? Një pikë tjetër që ceket në hadith është kjo:

"Sigurisht që ngrënia e çdo gjëje, që dëshiron (për të cilën ke neps), është shpenzim i panevojshëm." (Ibn Maxhe, Etime, 51.)

Le të hamë për të jetuar dhe të mos jetojmë për të ngrënë!.. Gjatë ngrënies qëllimi ynë të jetë fitimi i forcës dhe ruajtja e shëndetit... Për të arritur këtë gjë na mjafton të hamë gjëra hallall dhe pa e tepruar.

Një temë tjetër është edhe ajo e veshjes. Si fillim le të tregojmë mënyrën e duhur të veshjes. Si çdo temë tjetër edhe në këtë pikë duhet të marrim shembull Resulullahun, (a.s.) . Ai bënte kujdes që të vishte rroba të pastra dhe të rregullta. Ka transmetime që thonë se Resulullahu ka veshur edhe rroba që kanë pasur shenja, por nuk ka asnjë transmetim që na thotë se Resulullahu ka veshur rroba të papastra!.. Duhet të kemi kujdes që veshjet tona të jenë të gjera dhe të mos na ngjiten për trup. Në këtë mënyrë nuk dalin në pah të gjitha format e trupit. Ky rregull është i vlefshëm si për gratë ashtu edhe për burrat. Nuk ka asnjë rast që Resulullahu të ketë veshur një rrobë të ngjitur për trup. Përveç kësaj, duhet të kujtojmë faktin që pambuku është haram për burrat. Nuk është e pëlqyeshme që gratë të vishen si burrat dhe burrat të vishen si gratë. Nuk duhet të vishemi me rroba të popujve jo myslimanë vetëm nga dëshira për t'u ngjarë atyre. Në vend që ta mbushim dollapin tonë me rroba, le të blejmë disa rroba të pastra dhe të thjeshta dhe t'i veshim ato derisa të vjetrohen. Po, në temën e veshjeve këto janë rregullat që duhen ndjekur.

Mënyra e veshjes e një njeriu na flet për karakterin, shijen dhe stilin e tij. Diçka që i shkon një njeriu mund të mos i shkojë dikujt tjetër. Një nga gjërat e pakuptimta të modës është fakti që çdo vit, bile çdo stinë disa njerëz vendosin se çfarë duhet veshur. Sa keq më vjen për ata persona që duke u munduar të ndjekin modën veshin çdo lloj modeli dhe çdo ngjyrë, edhe pse nuk duken bukur!.. Njerëzit e zgjuar nuk e ndjekin modën, atë që nganjëherë bën që njerëzit të duken qesharakë. Ata që vendosin për modën e një stine e bëjnë këtë gjë duke u bazuar tek shijet dhe mënyra e tyre e jetesës. Qëllimi i tyre kryesor është që të bëjnë njerëzit të konsumojnë sa më shumë, në mënyrë që vetë të kenë përfitim ekonomik. Sigurisht që të gjithë ne e kemi vënë re se diçka që sot teksa është në modë ka një çmim shumë të lartë, pas disa ditësh çmimi i saj ulet ndjeshëm. Ky ndryshim në çmim është diçka për të cilën njeriu që e paguan do të japë llogari.

Ne duhet të krijojmë një stil i cili të jetë në përputhje me fenë dhe traditën tonë dhe që t'i përshtatet tipit dhe karakterit tonë. Çdo njeri ka veçorinë dhe bukurinë e vet. Syri, vetulla e çdo njeriu është e veçantë prandaj çdo njeri duhet të vishet me gjëra që i pëlqejnë dhe që i shkojnë, pa marrë parasysh se a janë në modë ato apo jo. Gjithashtu, duhet të bëjmë kujdes që të mos bëjmë shpenzime të tepërta. Moda e mbulesës është e njëjta gjë, nuk ka ndryshim nga moda tjetër. Njerëzit që e kanë shpikur këtë e kanë bërë me qëllime përfitimi, sepse sikur ta kishin bërë me qëllime të pastra dhe me dëshirën për t'u shërbyer femrave myslimane, do ta kishin bërë në bazë të rregullave të fesë sonë. Në ditët e sotëm gratë myslimane nganjëherë e kanë të vështirë të gjejnë veshje dhe shami sipas rregullave të Islamit... Ndërkohë që Kurani i urdhëron gratë myslimane t'i fshehin stolitë e tyre, vitrinat e dyqaneve propagandojnë krejt të kundërtën.

Shkurtimisht, mund të themi që duhet të kemi shumë kujdes kur bëjmë zgjedhjet tona. Nuk mund të bëjmë kompromise me rregullat e Allahut vetëm për t'u veshur sipas modës. Jeta jonë duhet të jetë e lidhur me Allahun dhe jo me modën. Moda jonë e të gjitha kohërave është Suneti... Ne duhet të bëjmë atë që thotë Allahu dhe i Dërguari i Tij...

O Zoti ynë! Na bëj neve dhe fëmijët tanë prej njerëzve që nuk janë të fiksuar pas modës dhe luksit. Shëroji të gjitha sëmundjet tona morale! Na bëj neve nga myslimanët me karakter të fortë dhe të qëndrueshëm! Amin!

Rregullat e ngrënies dhe pirjes NË MASËN PROFETIKE

Nejla Bash

Dietat e llojllojshme, trajtimet dhe ilaçet e dobësimit nuk janë gjë tjetër përveç se vuajtje në emër të ushqyerjes së shëndetshme.

Mbipesha në ditët e sotme është problem për shumë njerëz... Thelbi i kësaj është ushqyerja e pashëndetshme dhe zakoni i të ngrënit pa masë. Njerëzit që nuk bëjnë kujdes ndaj peshës së tyre e kërkojnë zgjidhjen te këshillat e dietologëve, kurat bimore, tabletat e dobësimit ose te këshillat e miqve. Ku është në fakt zgjidhja?

Në të vërtetë zgjidhjen e gjejmë te vetja jonë, duke u bërë “doktorë të vetes”... Vetëm nëse jetojmë në një regjim që zbaton këshillat në lidhje me mjekësinë mbrojtëse, mund t’i japim hakun shëndetit të trupit. Përveç sëmundjes, e cila është sprovë nga Allahu Teala... Prandaj është parë e pëlqyer që njeriu të dijë disa gjëra nga mjekësia sa për t’u larguar nga gjërat e dëmshme për shëndetin. Ne mund të jetojmë të shëndetshëm përgjatë gjithë jetës duke u mbështetur në masat profetike në lidhje me këtë çështje. Disa prej specifikave me rëndësi jetike nga masat profetike, mund t’i radhisim kështu:

MOSNGRËNIA PA PASUR URI

Edhe në shkrimet e mëparshme, jemi shprehur se i Dërguari i Allahut, (a.s.), ka thënë:

“Biri i Ademit nuk ka mbushur enë më të keqe se stomakun e tij. Birit të Ademit, i mjaftojnë disa kafshata për të qëndruar në këmbë. Por, nëse do ta mbushë stomakun, të paktën ta ndajë atë në tri pjesë. Një të tretën për ushqimin, një të tretën për ujin dhe

një të tretën për frymën...” (Tirmidhi, Zuhd, 47.)

Nëse bëjmë kujdes, i Dërguari i Allahut, (a.s.), përdor një shprehje në formën: *“Nëse do ta mbushë stomakun...”* Edhe nëse e mbush stomakun, Ai (s.a.s.), thotë se stomaku duhet të ndahet në tri pjesë. Për fat të keq, siç nuk ia dalim mbanë për ta ndarë stomakun në tri pjesë në çdo vakt të ngrënies, kemi filluar të përballemi me sëmundje në moshë të re, ngaqë e tejmbushim stomakun dhe ushqehemi në mënyrë të çrregullt. Madje kjo gjendje, e rëndon të gjithë sistemin e tretjes duke e bërë njeriun të ketë nevojë për mjekim. Transmetohet se i Dërguari i Allahut, (a.s.), në lidhje me këtë çështje ka thënë:

“Mos e vrisni zemrën tuaj duke ngrënë dhe duke pirë shumë, sepse zemra është si të mbjellat. Nëse të mbjellave u hidhet shumë ujë, ato dëmtohen.”

Të hash pa pasur uri, do të thotë se në trup hyn më shumë energji, edhe pse ai nuk ka nevojë për të. Kjo energji e tepërt, depozitohet si dhjamë dhe njeriu fillon të shëndoshet. Koha e mjaftueshme ndërmjet dy vakteve të ngrënies, ia mundëson trupit që së pari të përdorë lëndën energjetike të depozituar në muskuj e në mushkëritë e zeza si vakt ndërmjetës dhe pastaj dhjamërat e depozituar. Në sajë të kësaj, arrihet kontrolli i kileve të shëndetshme.

Njeriu ndjen dy lloj urie: Atë “fiziologjike” dhe atë “psikologjike”. Gjatë urisë fiziologjike, nga nevoja e trupit për ushqim, ndihen dhimbje të lehta stomaku. Ndërsa gjatë urisë psikologjike bëhet

fjalë për kushtëzimin. Urisë psikologjike ndryshe i thonë edhe “Uri e rreme”. Gjatë urisë fiziologjike, dhimbjet ndihen 12-24 orë me ndërprerje. Ndërsa uria psikologjike ndihet në një kohë më të shkurtër se 12 orë. Edhe pse caktohen dhe zbatohen oraret e ushqimit, pas 5-7 ditësh trupi i përshtatet kësaj dhe kur vjen ora, njeriu e ndjen veten të uritur. Kjo gjendje i ngjan gjendjes së atij njeriu që është mësuar të bëjë mëngjes dhe ta hajë drekën në punë. Ja kjo gjendje quhet **“uri e rreme”**. Për të larguar këtë uri, duhet të pihet ujë në mënyrë të ngadaltë.

Kur fillon muaji i Ramazanit dhe pasi kalojnë disa ditë, ushqimi i drekës harrohet dhe njeriu nuk e merr uria. Ky është një tjetër presion kushtëzimi e urisë psikologjike. Ndërsa uria fiziologjike është ajo uri që ndjehet me dhimbjet e urisë në orën 20:00 nëse ke bërë mëngjes në orën 8:00. Prandaj përveç rasteve të sëmundjes së diabetit, për të shëndetshmit rekomandohen dy vakte në ditë për t’iu përshtatur urisë fiziologjike.

Edhe Pejgamberi, (a.s.), hante dy vakte në ditë. Madje edhe atë shumicën e rasteve s’e gjente. Në lidhje me këtë Hz. Abbasi, radijallahu anh, ka thënë:

“Kishte raste kur Pejgamberi, (a.s.), flinte me net të tëra pa ngrënë asgjë. Madje, Profeti (a.s.), dhe pjesëtarët e tij të familjes nuk kishin asgjë në sofër për të ngrënë për darkë. Ndërsa buka që hanin ishte prej elbi.”

Nëse hamë pa na marrë uria, i japim trupit ushqim të ri pa i dhënë kohë të tretet ushqimit që kemi ngrënë më parë. Kur përzihet ushqimi që akoma nuk është tretur me ushqimin e ri, vështirësohet tretja e të dyve së bashku. Për më tepër i gjithë ushqimi merr erë, formohen pllaka në zorrë, ç’ekuilibrohet flora në zorrë, formohet kapsllëku, zhvillohen mangësitë e përthithjes, papastërtia e gjakut, strukturës dhe shumë sëmundjeve të tjera.

MASA IDEALE E USHQIMIT

Pejgamberi, (a.s.), ka shprehur një masë ideale ushqyerjeje me hadithin:

“Nje besimtar ha sa për të ngopur një zorrë, ndërsa jobesimtari ha aq sa për të ngopur shtatë zorrë.” (Buhari, Et’ime, 12.) Me një përkufizim të përafërt, në një vakt në stomak duhet të futen dy grushta ushqim, një masë ujë dhe pjesa tjetër duhet të lihet për ajër.

GJATË USHQYERJES KAFSHATAT TË PËRTYPEN MIRË

Ky hadith fisnik, i cili i përshtatet jetës së kësaj kohe e cila kalon më shpejtësi, këshillon që të mos nxitohemi madje edhe kur ushqehemi:

“Merrini kafshatat sipas gojës dhe gëlltitini ato pasi t’i keni përtypur mirë.”

Kur hani ushqim është shumë e rëndësishme gjatësia e kohës së vaktit. Ushqimi duhet përtypur dhe bluar mirë në gojë, gjë e cila është dera e stomakut. Sa më e gjatë të jetë koha e përtypjes dhe sekrecionet, aq më shumë ndihet masa e ndjenjës së ngopjes. Përtypja e mirë e kafshatave mundëson ngopjen e shpejtë. Ndjenja e ngopjes nuk ka lidhje me masën e ushqimit, por me kohë e përtypjes së tij në gojë.

MOSNGRËNIA E USHQIMEVE TË NDRYSHME NË TË NJËJTIN VAKT

Sofra e një familjeje me të ardhura më të pakta mendoj se është më e pasur se sofa e sahabëve të nderuar. Është e vërtetë se në sofrën e ditëve të sotme nuk shihet vetëm një lloj ushqimi. Por të paktën sallatë, ëmbëlsirë ose supë në të njëjtën kohë. Lista zgjatet kur themi edhe pjata kryesore, aperitivi etj.

Gjëra të tilla e dëmtojnë stomakun e trupin, janë harxhim i padobishëm kohe dhe kanë të tjera anë negative të cilat ndjekin njëra-tjetrën. Kështu, duke konsumuar shumë ushqime së bashku, tretja e së cilave mund të jetë e pamundur në të njëjtën kohë, rrezikojmë shëndetin.

TË PIHET UJË ULUR

Këshillën e Pejgamberit, (a.s.), që uji të pihet ulur dhe me tre gllënjka, nga ana e shëndetit mund ta përkufizojmë kështu: Kur një njeri e pi një lëng në këmbë, ai lëng shkon drejt e në zorrën dymbëdhjetëgjishtore. Nëse e pi ulur, së pari shkon në stomak, pastaj në zorrën dymbëdhjetëgjishtore. Kur lëngjet shkojnë së pari në stomak, mikrobet që gjenden në lëngje, me ndikimin e acideve të stomakut, vdesin. Kështu mund të mbrohem nga shumë sëmundje.

TË MOS HAHEN USHQIME SHUMË TË NXEHTA OSE SHUMË TË FTOHTA

Pejgamberi, (a.s.), na këshillon:

“Mos e hani ushqimin shumë të nxehtë ose shumë të ftohtë!”

Mjekët bëjnë të qartë se ngrënja e ushqimit të vakët është e rëndësishme në çështjen e shëndetit të stomakut. Për më tepër, ushqimet e nxehta ose të ftohta ndikojnë negativisht te dhëmbët dhe shkaktojnë çrregullime të tjera.

Nga kërkimet e bëra është vërtetuar se burimi i kancerit të stomakut dhe ulcerës lidhet me ushqimet e nxehta. Veçanërisht në Japoni, ngaqë ushqimet konsumohen të nxehta, raporti i kancerit të stomakut është shumë i lartë.

PROPOLISI

Propolis është masë rrëshinore, të cilën bletët e mbledhin në bimë të ndryshme për nevojat e tyre. Me këtë produkt bletët mbështjellin zgjojet e tyre për t'i mbrojtur nga lagështia dhe mikrobet, insektet e dëmtues të tjerë, si dhe për balsamimin e të vrarëve nga ana e tyre, si kundërshtarë brenda vetes së tyre, mikrobeve e insekteve. Mund të themi se kështu bëjnë "varrimin" e përkohshëm të tyre.

Propolisi ka edhe efekt inibues (alelokimik), pengon mbirjen e polenit.

Nga vjen propolisi? Ka shumë teori të ndryshme. Ekziston një lidhje e ngushtë e përbërjes kimike të propolisit, sekrecionit rrëshinor të sythave të specieve bimore, që shërbejnë si kullotë e bletës, si: plepi, gështenja e egër dhe gështenja e butë, qershia, vidhi, lisi, shelgu, frashri, kumbulla, pisha, bredhi. Këto sekrecione rrëshinorë bletët i mbledhin dhe i çojnë ne zgjojet e tyre.

Në përbërjen e propolisit është dhe një grup tjetër lëndësh bimore, me prejardhje nga balsamet e polenit të bimëve entomofile. Ai lirohet gjatë përpunimit të kokrrave të polenit nga bletët në këtë balsam, ku ato e hapin me punën e tyre. Për ta zbutur këtë masë, bletët përdorin edhe disa produkte të vetë metabolizmit, duke futur në këtë produkt acide të larta yndyrore.

Bletët e një zgjoji mund të mbledhin, për një vit, rreth 60-200 gr propolis.

Si është propolisi? Ai përbehet nga një masë amorfe e butë, me erë balsamike aromatike, me ngjyrë të verdhë, të gjelbër në kafe të çelur, me shije të hidhur e djegëse, që vjen duke të mpire. Zbutet, po ta mbash në dore dhe merr formën si të duash të japësh. Nuk tretet në ujë, por në alkoolin 96° kloroform dhe eter; nuk është helmues në mjekim.

Pse quhet propolis? Etimologjikisht ka dy origjina, një nga greqishtja: pros = përgatit e polis=qytet. Kjo do të thotë se bletët grumbullojnë një sasi të madhe nga ky material në hyrjen e zgjoit.

Ndërsa një term tjetër është me origjinë latine: për e polire=për të pastruar e sistemuar, vernikuar zgjoin dhe mbrojtur atë nga dëmtuesit në alveolat

(hojet) e saj të brendshme.

Kështu propolisi është një substance potente anti-septike, që u shërben bletëve në funksionimin normal të jetës së tyre brenda në zgjuar.

Cila është përbërja kimike e propolisit? Ka mbi 100 përbërës, të cilët ndahen në 10 grupe të ndryshme, si rrjedhësit e flavonit. Këtu bëjnë pjesë rrjedhësit e flavonit (krisina, tektokrisina, apigenina), të flavonololit (galangina, kemferoli, kuercetina, ramnozina, zoramnozina, pinobaksina); të flavanonit (pinocembrina, pinostrobina etj).

Propolis përmban dhe rrjedhës të acideve benzoike (acid benzoik, salicilik), para-hidroksibenzoik e tjerë, si vanili e izovanilin etj. Ka edhe rrjedhës të acidit aldehidik e të alkoolit cinamik, kumarina (eskuletin, e skopoletin) dhe lëndë të tjera aromatike (siacetofenone, eugenol), terpenoide, borneol, bisabolol, kariofilen, skualen, polisakaride, vitamina

të grupit B, PP dhe provitamine A, oligoelemente (Mn, Zn, Ba, Ti, Ni, Cu, Cr, Pb, Ca).

Cilat janë përdorimet e propolisit? Ka veprim antibakterik, antiviral, antimikotik, veprim kundër trikomonase, imunostimulant, antiinflamator, mbrojtës i eneve të gjakut, protetor i heparit. Ka efekt antioksidant e kundër radikaleve të lira, cikratizant.

Propolisi njihet qysh në lashtësi, mbi 5.000-vjeçare, për mjekimin e plagëve në kohe lufte.

Veprimi bakteriostatik e baktericid. Vetitë kurative të propolisit janë njohur me kohë, por veprimet biologjike të tij janë shtuar në shekullin e 19-te. Në vitin 1947, Insituti i Veterinarisë në Kazan beri të parin studim për efektin bakteriostatik e baktericid në disa mikroorganizma të futura në alveolat e bletëve. Në vitin 1975, vihet në pah efekti baktericid i propolisit në *B.subtilus*, *B.alvei*, *B.vulgaris*, *E.coli* dhe në vitin 1991 veprimi antimikotik.

Këtë veprim e jep acidi kafeik, pinocembrina, pinobancisima e kumarato benzoik. Ky efekt është parë në shumë fungi në lëkurë, si *mikrosporum*, *trycophyton tonsuras* e *verrucosum*, *candida*, *torulopsis*, *trikosporum*. Stimulon (nxit) një numër të madh

ezimatike, duke inibuar rritjen e disa protozoareve. Pengon edhe zhvillimin e mikrosporumcanis, helmintosporium sp. e cladosporium.

Veprimi antiviral: Eshte pare veprimi i propolisit ne shume viruse influenciale e ne ndonjë virus te bimët. Ne vitet '80 janë bërë shumë studime për efektin e propolisit, në mënyrë të veçantë në herpes labialis, herpes simplex virus.

Ne vitet '90 ky studim u thellua nga Debiagi e Tateo, duke përcaktuar se ne krisina e kaempferol janë flavonoidet kryesore, që e shfaqin këtë veprim antiviral. Me kohe u vlerësuan edhe të tjera veti inibuese të replikimit të ndonjë adenovirus coronavirus e rotavirus.

Veprim anestezik: Veprimi anestezik i kushtohet ekstraktit alkolic ose uJOR, që vepron , mbi të gjitha, në nivelin sipërfaqësor, në mukozën e gojës, duke i dhënë mundësinë e përdorimit në stomatologji (infeksionet e gojës). Kjo i kushtohet acideve benzoike e pinocembrina. Ekstraktet e propolisit kanë shfaqur një efekt të ngjashëm me novokainen.

Veprimi cikatrizant. Ka efekte cikatrizante në plage, kryesisht në dermatologji: djegie e ekzema me origjinë mikrobike dhe në plagë dekubituese.

Veprimi mbrojtës i enëve të gjakut: Vjen nga përmbajtja e flavoideve.

Veprimi imunostimulant: Potencializon veprimin e vaksinës kundër tifos e paratifos. Ky veprim vjen nga stimulimi i qendrës timo e limfociti.

Nga studimet e arritura, shihet një efekt i ekstraktit të propolisit për inibimin (ndalimin ose frenimin) e rritjes së qelizave kancerogjene.

Veprimi antiosidant i antiradikaleve të lira: Është shfaqur efekti i propolisit për inibimin e peroksizave, të lipideve e të lecitines. Këtu shfaqet veprimi i krisinës , tektokrisina, galangina. Për këtë arsye, mund te përdoret në shumë dëmtime qelizore nga peroksidimet e lipideve dhe radikale të lira, të çliruara brenda në qelizë. Këtu shfaqet veprimi antidepressiv, antivekament, një efekt diuretik, që ndihmon në marrjen e vitaminës C nga ana qelizës.

SI MBLIDHET PROPOLISI TE BLETËT?

Mblidhet në alveolat e përmbajtjes se koshereve të bletëve. Sasia e saj në vit varet nga numri i alveolave, që mund të arrije 150 e deri në 300 gr për alveole.

Për të lehtësuar heqjen e propolisit, është e nevojshme që të ftohet masa, në mënyrë që, kur të goditet, të bjerë lehtë, të shpëputet. Kur mblidhet, ai vjen bashke me rezinat, të cilat janë të dëmshme për organizmin.

Sasia e propolisit varet nga shume faktorë, si temperatura, gjendja e alveolave, profili fitologjik i mblidhjes së nektarit.

Bletërritësit, për te shtuar prodhimin e tyre, bëjnë shumë veprime:

- Rrisin hapësirat për alveolat.

- Zgjedhin mënyrën e ndërtimit të vetë zgjoit, me pjesë sa më të holla.

- Fusin një grilë shtesë plastike ose metali të paksidueshme brenda zgjoit.

VETITË SHERUESE:

1. Propolisi përmirëson punën e sistemit imunitar dhe konsiderohet si antibiotik natyror kundër viruseve dhe infeksioneve.

2. Antikanceror, për faktin se aktivizon qelizat vrasëse (te qelizave kanceroze) dhe është vërtetuar se ai pengon zhvillimin e qelizave kancerore në zorrën e trashë dhe lufton kancerin e gjakut - Leukemin.

3. Antialergjik në përgjithësi, nëpërmjet shtimit të fuqisë së qelizave për pengimin e lirim të histaminës si rezultat i <quercetin> që ai përmban.

4. Antibiotik natyral me spektër të gjerë, d.m.th. që mbulon një varg të madh bakteriesh, siç janë hilikobakter dhe mykobakteri i tuberkulozit.

5. Antimykotik. Propolisi konsiderohet si mjeti më i fortë kundër mykut Candida Albicans, prandaj disa nëna e lyejnë gojën e infektuar me mykra të foshnjave me propolis.

6. Eliminues dhe pengues i sëmundjeve ngjitëse, për shkak se përmban Acid Benzoik.

7. Antitumoral, sepse pakëson depërtimin e qelizave tumorale nëpërmjet kapilarëve të gjakut duke i fuqizuar ato me anë të grupit të flavonoidëve që ai përmban.

8. Fuqizues dhe përtëritës i lëkurës dhe i membranave të brendshme mukoze.

9. Pakëson ngritjen e tensionit të gjakut.

10. Ndihmon në sekrecionin e tëmthit (tëthit), i cili tret yndyrërat.

11. Rrit aktivitetin e qelizave limfatike për të ngrënë qelizat e huaja të dëmshme.

12. Parandalon dhe pakëson insuficiencën (dështimin) akute të frymëmarrjes.

13. Korrigjon prodhimin e kollagenit dhe elastinit, të cilat marrin pjesë në ndërtimin e qelizave elastike të lëkurës dhe të kapilarëve të gjakut, si dhe në ndërtimin e qelizave të kërceve dhe ligamenteve.

14. Propolisi përdoret gjithashtu për lyerje sipërfaqësore: për puçrrat e rinisë, të thatët, abscesin (xhungat e mbushura me qelb), sëmundjet mykoze të thella të lëkurës, ekzemën (sëmundje e lëkurës) dhe Pyodermën (sëmundje e lëkurës).

15. Për mjekimin e infeksionit të nyjave dhe të sistemit muskulator (me lyerje nga jashtë).

A JANË DUKE NDRYSHUAR RRJETET SOCIALE, MËNYRËN E FUNKSIONIMIT TË TRURIT TONË?

Po, dhe në shumë mënyra. Në një studim, studiuesit zbuluan se njerëzit me më shumë miq në Facebook, kishin më shumë materie gri në disa rajone të rëndësishme të trurit, edhe pse kjo mund të jetë për shkak se ata që e fillojnë me trurin më të madh tërheqin më shumë miq. Në një studim tjetër, njerëzit që përdornin rregullisht mesazhet iu kërkua të shkruanin vargje të ndryshme numrash.

Edhe pse nuk përmendej teksti, ata preferonin vargjet e numrave që do të përcaktonin një fjalë të bukur në një telefon. Pra, pa e kuptuar, ne lidhim vargjet e numrave me kuptimet, dhe kjo ndikon tek mënyra sesi sillemi dhe ndjehemi. Natyrisht truri

ynë ndryshon gjatë gjithë kohës, por ka arsye të mira për të besuar se rrjetet sociale mund të kenë efekte të mëdha.

Truri ynë ka evoluar, në krahasim me kohën kur paraardhësit tanë jetonin në grupe relativisht të vogla, ndoshta jo më shumë se 150 vetë, dhe kur të gjitha ndërveprimet kryheshin ballë për ballë. Për të kaluar çdo ditë disa orë komunikimi të shpejtë dhe të shkurtër me shumë njerëz, ne shohim nevojën e një lloji të ndryshëm truri. Nëse është e mirë, e keqe ose thjeshtë e ndryshme, kjo mbetet një çështje e hapur.

NJERËZIT SHKËMBEJNË ENERGJI ME NJËRI-TJETRIN

Një grup biologësh të Universitetit Bielefeld, kanë bërë një zbulim mjaft të rëndësishëm, duke treguar se, për bimët, mund të jetë një burim alternativ energjie, edhe bima tjetër. Ky zbulim mund të ketë ndikim të rëndësishëm në të ardhmen e bioenergjisë, duke siguruar kështu se edhe njerëzit mund të marrin e japin energji nga njëri tjetri, në të njëjtën mënyrë!

Lulet duan dritë dhe ujë që të rriten dhe njerëzit nuk funksionojnë shumë ndryshe nga to! Trupat tanë janë si sfungeri: “Është pikërisht kjo arsyeja pse disa njerëz nuk ndihen rehat në grupe të caktuara ku ka një ngatërrim energjish dhe emocionesh” – ka thënë psikologja Dr. Olivia Bader.

Sot, studimi është bërë te bimët. Nga eksperimentimi me kultivimin e një alge jeshile, u pa se rritja e saj mund të vazhdonte edhe e ndikuar nga energjia e fqinjëve të saj, bimëve të tjera. Kjo është hera e parë që konfirmohet diçka e tillë në organizmin e bimës dhe profesorët janë të sigurt që, disa vite më vonë,

kur studimet mbi energjinë të përparojnë, do të shihet diçka e ngjashme edhe për qeniet njerëzore.

ZBULOHEK ELEMENTI KIMIK QË PËRBËN BËRTHAMËN E TOKËS

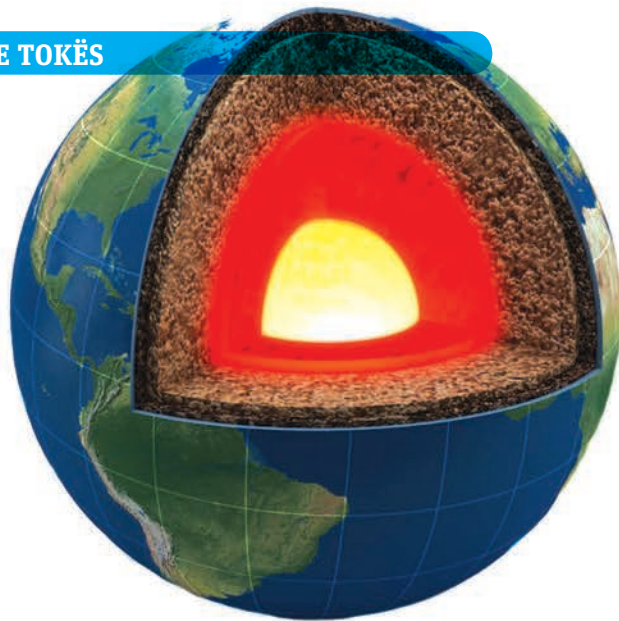
Shkencëtarët japonezë besojnë se kanë gjetur elementin i cili gjendet brenda bërthamës së tokës e ai është silici

Ata kanë qenë në kërkim për elementin për dekada të tëra, duke besuar se ai përbën një pjesë të konsiderueshme të qendrës së planetit tonë, pas hekurit dhe nikelit.

Eksperimentet në temperaturat e larta dhe presionet që gjenden në brendësi të thellë, tregojnë se sugjerojnë elementi i më i mundshëm që gjendet në bërthamën e tokës është silici.

Studiuesi Eiji Ohtani në Universitetin e Tohoku tha: “Ne besojmë se silici është një element i madh i cili përbën rreth 5% të bërthamës së brendshme të Tokës ku në bazë të peshës mund të tretur përmes lidhjes hekur-nikel.

Zbulimi mund të na ndihmojë për të kuptuar më mirë se si u formua bota.

“CRISPR”, E ARDHMJA E MJEKËSISË

Një grup shkencëtarësh kinezë, amerikanë dhe britanikë njoftuan se për herë të parë kanë arritur të modifikojnë gjenetika qelizat njerëzore. Pacienti i parë që i është nënshtruar kësaj teknike është një kinez. Atij iu injektuan qeliza imune të korrigjuara për të luftuar kancerin në mushkëri.

Rezultatet e para, thonë shkencëtarët janë mbresëlënëse, por sërish ata shmangin euforinë dhe thonë se të tjera testime janë të nevojshme.

Teknika e përdorur është ajo që në mjekësi njihet si “CRISPR”, ose e quajtur ndryshe si “gërshëra molekulare”. Këto “gërshërë” shpërndihen nga molekulat kodin gjenetik difektoz dhe e zëvendësojnë atë me instruksione të reja për të ndërtuar qeliza të shëndetshme.

“CRISPR” është cilësuar si e ardhmja e korrigjimit gjenetik sepse është kushton shumë më pak, është shumë e lehtë dhe më e saktë se metodat e tjera zëvendësuese apo korrigjuese të kodit të ADN-së.

Ekspertët britanikë thanë se “CRISPR” ka potencialin për të transformuar mjekësinë duke kuruar shumë sëmundje. Ata presin që në vitet në vijim të kryhet një progres më i madh në këtë drejtim.

“Është e qartë se përmirësimi dhe përvetësimi i

plotë i kësaj teknologjie është e ardhmja në luftimin e sëmundjeve, sidomos të atyre që lidhen me auto-imunitetin”, thotë profesori i Fakultetit të Biologjisë, Mjekësisë dhe Shëndetit në Universitetin e Mançes-terit, Andrew Sharrocks.

Rasti i parë i aplikimit të kësaj teknike u ndërmor nga onkologu kinez, Lu You i Universiteti të Chiu-anit. Ai mori qelizat e gjakut të pacientit të tij, që vuante nga kanceri në mushkëri dhe çaktivizoi genin që përmban udhëzimet e prodhimit të proteinës së quajtur PD-1.

Kjo proteinë funksionon si antenë e vendosur në sipërfaqen e qelizave të imunitetit dhe lokalizon qelizat e shëndetshme në mënyrë që sistemi imunitar të mos i sulmojë.

Por qelizat kancerogjene kanë një aftësi për t'u maskuar si qeliza të shëndetshme, ndaj i shpëtojnë sulmit të qelizave imunitare, që nuk i shohin si kërcënime. Çaktivizimi i PD-1 në këtë rast ka sjellë efektet e para pasi qelizat imunitare kanë sulmuar agresivisht qelizat kancerogjene, ndonëse profesori Lu You thotë se do të duhen edhe disa muaj më tepër kohë për të verifikuar, sidomos efektet anësore të saj.

BASHKËSIA ISLAME E KOSOVËS
Këshilli i Bashkësisë Islame në Gjakovë
dhe
SHOQATA NDËRKOMBËTARE HUMANITARE
DHE KULTURORE E STAMBOLLIT

shpallin

KONKURS

MEDRESEJA E MADHE në Gjakovë është qendër e cila mundëson krahas mësimëve obligative të shkollës fillore, të vazhdoj mësimet për memorizimin e Kur'anit. Në vitin e parë, në këtë institut fillojmë me leximin e Kur'anit dhe përgaditje për memorizimin e Kur'anit. Në vitin e dytë dhe të tretë vazhdon mësimin e Kur'anit përmendësh.

Shkollimi është FALAS!

APLIKIMI:

- TË JETË NË KLASËN 5, 6, 7.
- KANDIDATI, SHKOLLIMIN DO TË VAZHDON NË NJËRËN NGA SHKOLLAT SHTETËRORE NË GJAKOVË

Afati i regjistrimit është prej datës 15 Qershor - 1 Shtator
Përparësi do të kenë ata të cilët kanë sukses të lartë, pastaj sipas rradhës së aplikimit.

Info:

049 284 123 dhe 044 586 330

Email: hafizat@live.com

f Hafizat e Kosovës

Arbëria
Design

Të gjitha në një vend!

- Studio dizajni
- Shtypshkronjë
- Shtyp - sitë (screen printing)
- Shtypi në format të madh
PVC • Tekstil • Billboard
- Reklama ndriçuese
- Organizimi i fushatave
promovuese
- PR dhe Marketing

TETOVË - R. e Maqedonisë
Tel. +389 44 35 33 70
www.arberiadesign.com

N.T.P. MAHMUT-HOLDING

Samettin Taç - Nazim Taç

Dewilux®
SPECIALIST IN PAINT
NGJYRA DHE LLAQE E SPECIALIZUAR

NGJYRNA - LLAQE - PJESË TË MOBILAVE DHE MEDIJAPAN
BOYA - VERNÏK - MOBÏLYA AKSESUARI VE MEDIJAPAN

Lagja Arbanë, Prizren-Kosovë
europancolor@hotmail.com

Tasim Taç - Mob :00377 44 339 452
Bayram Taç - Mob :00377 44 390 538
Fax :00381 29 247 405
Turk/Mob :0531 082 1583

Akfix®
kastamonu

METAX

motorfan®

DENLAKS®
artenova®

CAGBERK GROUP

HTS

ISIK

KALE
SUNTA VIDASI

samet®

kale
COLOR

KAPSAN

mitreapel®

MEPA®

yapaş

STRAX

KOPSHTI

Aromë Trëndafili

KOPSHTI
“Aromë Trëndafili”!

**Kushte bashkëkohore,
ushqim cilësor dhe i kontrolluar,
staf i kualifikuar, çmime të arsyeshme,
transporti është i garantuar.**

Ju mirëpresim!

Emel 7303

Wooden frame & fabric set

Armchair	H: 102 cm	D: 90 cm	W: 102 cm
Three Seater	H: 230 cm	D: 90 cm	W: 180 cm
Coffee Table	H: 102 cm	D: 102 cm	W: 130 cm

Mobileria
Elif 19

Ruglan

EXCELLENT

7327

Ruglan 7327

Wooden frame & fabric set

Armchair	H: 102 cm	D: 90 cm	W: 102 cm
Three Seater	H: 230 cm	D: 90 cm	W: 180 cm
Coffee Table	H: 102 cm	D: 102 cm	W: 130 cm

Emel

Wooden frame & fabric set

EXCELLENT

7303

"LUX DEKOR"

Lux Dekor është firmë private e specializuar për prodhimin e kuzhinave si dhe orendive të ndryshme shtëpiake dhe të zyreve. Bën shitjen e materialit: iverëpllaka, MDF, folje për vakumpress, dhe të aksesuarëve përcjellëse për mobiljeri. Bën prodhimin e balloreve – mvëshjen me ultrplast – laminat, si dhe plastifikimin vakumpres – ballonpress të balloreve me folje të pvc-se në dimensione të kerkuara nga klienti, gravirimin e fronteve me makinë CNC, kandimin –qitjen e shiritëve pvc dhe abs, prerjen e pllakave, të gjitha keto kryhen me makina të persosur kualitet dhe cilësi të lart.

Gravirimin e fronteve
me makinë CNC
Aksesora për mobiljeri
Folje për vakumpress
Shirit PVC
Shirit ABS
Iverëpllaka
MDF

Kuzhina

Paradhoma

Komoda

Tavolina

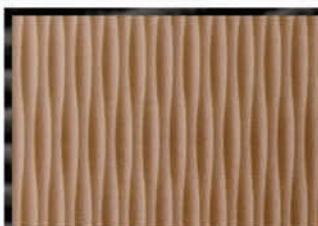

Dhoma e thjetjes

MDF panelet dekoruese

*Blerësi / kënaqur
ne edhe më të kënaqur!*

1 Staf arsimor cilësor

2 Kushte arsimore sipas standarteve të larta

3 Aktivitete sociale, kulturore dhe sportive

4 Klasa dhe laboratorë të kompletuar

5 Ambiente familjare në konvikt dhe cilësi në ushqim

CIKLI FILLOR

(djem dhe vajza)

NGA KLASA E **1**-RË
DERI NË KLASËN E **5**-TË

Të gjithë mbahuni fort
për litarin e Allahut
dhe mos u përçani!
Kujtoni dhuntinë
e Allahut. Kur ishit
në armiqësi,
Ai i pajtoi
zemrat tuaja e,
në saje të dhuntisë
së Tij, u bëtë vëllezër.
Dhe ju ishit buzë
greminës së zjarrit,
ndërsa Ai ju
shpëtoi prej saj.
Kështu,
Allahu jua shpjegon
shpalljet e Veta,
që ju të drejtoheni
në udhën e drejtë.

(ÂL 'IMRÂN, 103)

